

3

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ
ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Ἄνευλόγησε: Νίκος Σ. Σπανός

Προλόγισε: Κύπρος Χρυσάνθης

(ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ)

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ 1981

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ο «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΥΠΡΟΥ»

ΚΑΙ Ο ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

3

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ
ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Ἐνεολόγησε: Νίκος Σ. Σπανός

Προλόγησε: Κύπρος Χρυσάνης

(ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ)

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ 1981

Ἡ ἔκδοσις ἔχει χρηματοδοτηθεῖ ἀπὸ :

- Μορφωτικὴ Ὑπηρεσία Ὑπουργείου Παιδείας Κύπρου
- κ. Χρ. Ζαχαράκι, πρέσβυ τῆς Ἑλλάδας
- Ἑταιρεία Κυπριακῶν Σπουδῶν
- Ἐθνικὴ Ἑταιρεία Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν Κύπρου
- Πνευματικὴ Ἀδελφότητα Ἑλληνίδων Κύπρου
- κ. Μιχ. Κυθρεώτη
- κ.κ. Α. καὶ Φιλ. Σπυριδάκι (μνήμη Κ. Σπυριδάκι)
- κ. Ἀνδρέα Μουσιούτα
- κ. Γεώργιο Μαραγκὸ (μνήμη Δημ. Μαραγκοῦ)
- Ἐρευνητ. Στ. «Κοινὸν Κυπρίων».

Ο «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΥΠΡΟΥ»
ΚΑΙ Ο ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

Μὲ τὴν φετεινὴ ἐπίσημη ἀπόφασιν ν' ἀφιερωθεῖ τὸ 1981 στὸν Ἄγγελο Σικελιανὸ ὁ «Ἑλληνικὸς Πνευματικὸς Ὁμιλὸς Κύπρου» ἀποφάσισε ν' ἀναθέσει στὸ μέλος τοῦ Νίκο Σπανό, φιλόλογο, ποῦ ἰδιαιτέρως ἀσχολήθηκε μὲ τὴ Σικελιανὴ ποίηση, ν' ἀνθολογήσῃ γιὰ τὴ σειρά «Νεοελληνικὴ Βιβλιοθήκη» (ἀρ. 3) ἓνα μέρος ἀπὸ τὸ λυρικὸ λόγο τοῦ νεοελλήνα αὐτοῦ μεγαλόπνοου ποιητῆ γιὰ χρῆσιν καὶ τοῦ εὐρύτερου κοινοῦ ἀλλὰ, κυρίως, τοῦ μαθητικοῦ πληθυσμοῦ τοῦ νησιοῦ μας.

Βέβαια, ὁ Ὁμιλὸς καὶ ἄλλοτε τίμησε τὸν ποιητὴ Ἄγγελο Σικελιανό, ἔστω κι' ἂν ἔδωσε μεγαλύτερη ἐμφαση στοὺς Σολωμὸ καὶ Παλαμᾶ. Οἱ κυριώτερες ἐκδηλώσεις γι' αὐτὸν ἦταν οἱ ἐξῆς :

α) Διοργάνωσε φιλολογικὸ μνημόσυνο στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου τὸ Μάη τοῦ 1952, μὲ ὁμιλητὴ τὸν Γιάννη Ἀναγνωστόπουλο, φιλόλογο καὶ στενὸ γνῶριμο τοῦ ποιητῆ, μὲ θέμα : «Τὰ παιδικὰ καὶ ἐφηβικὰ χρόνια τοῦ Ἄγγελου Σικελιανοῦ».

β) Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῶν δέκα χρόνων ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ ποιητῆ διοργάνωσε σὲ συνεργασία μὲ τὸν «Ἐπιστημονικὸ καὶ Φιλολογικὸ Σύλλογο Ἀμμοχώστου» τὴν Πρωτομαγιά τοῦ 1961 συγκέντρωση μὲ ὁμιλητὲς τοὺς Παναγιώτη Σέργη καὶ Γιάννη Ἀναγνωστόπουλο.

γ) Ὁ ἑορτασμός τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940, ποῦ γιορτάστηκε στίς 29 Ὀκτ. 1971, εἶχε ἐπικέντρο τὸ λόγο τοῦ Σικελιανοῦ γιὰ τὸ ἐθνικὸ αὐτὸ γεγονός μας μὲ ὁμιλητὴ τὸν Κώστα Χατζηστεφάνου καὶ μὲ θέμα : «Ἡ 28ῆ Ὀκτωβρίου 1940 καὶ ὁ Ἄγγελος Σικελιανός».

Ἐκτὸς ἀπὸ τίς ἐκδηλώσεις αὐτὲς τοῦ Ὁμίλου, μέλη τοῦ ἀσχοληθῆκαν μὲ τὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ. Ξεχωριστὰ ἀναφερόμαστε σὲ δυὸ λυρικὰ προσφορὰς μελῶν μας τοῦ Κώστα Π. Μιχαηλίδη μὲ ἓνα ποίημα ἀφιερωματικὸ μὲ τὸ ἄκουσμα τοῦ θανάτου τοῦ ποιητῆ κι' ἓνα ἐπίγραμμα τοῦ Κύπρου Χρυσάνθη μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῶν δέκα χρόνων ἀπὸ τὸ θάνατό του. Τὰ δημοσιεύουμε πῶς κάτω :

ΣΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟ

Τώρα πού πλήρωσες και Σὺ
τὸ χθόνιο τῆς ψυχῆς Σου φόρο,
ἀπάνω ἀπὸ τὸ Χρόνο σ' ἀντικρύζουμε
στὴν κορυφὴ τοῦ Αἰώνιου τροπαιοφόρου!

Χαρὰ σὲ σένα! Τ' ὄνειρο
τ' Ὀλύμπιο, πού σοῦ μέστωνε τὰ φρένα,
φωτᾶει στὰ χέρια μας καρπὸς ἀθάνατος,
πού λαχταρᾷ γιὰ μιὰν ἰσόθεη Γέννα.

Τί, κοίτα γύρω σου, πιστοὶ
συντρόφοι στὸν ἱερὸ Ἀγῶνα,
ἀπάνω ἀπὸ τὸ νεκρικό κλινᾶρι σου
κλίνουμ' ἔμεῖς εὐλαδικά τὸ γόνα.

Ὁρθία ψυχὴ! Μπροστά Σου, δλόφωτο
πού σ' ἐπλασεν ἡ Ἀθηναίσις μέρα,
δὲν ἤρταμε σκυφτοὶ γιὰ νὰ θρηνήσουμε
δοερά τὸ θάνατό Σου πέρα ὡς πέρα.

Ἀπάνω ἀπὸ τὴ Γῆν ὅπου ἔκρυψε
τὸ μάταιο, πού Σὲ τύλιγε κουφάρι,
κοίτα, ψηλὰ στ' ἀκρούρανα χορεύουγε
μαζύ σου ἡ Λευτεριά κι' ἡ Χάρη.

Βογγαίει ὁ παιάνας μὲς τὸν ἄνεμο
πού πλαταγίζ' ἡ Θεία Πηγὴ τῶν ὄλων,
ἀδερφικά Σὲ δέχεται στὸν Ὀλυμπο
δάφνη κρατῶντας μυστικὴν ὁ Ἀπόλλων.

Τί κι' ἂν ἡ ζωὴ τριγύρω ρεῖει ἀλόγιστη
τῆ μάταιη πεθυμιὰ της νὰ χορτάσει;
Νά την, ἡ Ἑλλάδα, δλόρθη σκώθηκε
καὶ κάθε γῆ της εἶναι χοροστάσι.

Κι' ὁ μέγας ὁ Σταυρός, πού γιόμισε
τὰ πέρατα τοῦ Χρόνου καὶ τοῦ Τόπου,
Σὲ προβοδᾷ αἱματόδρεχτον ὑψώνοντας
τοῦ Θεοῦ τὸν ἅγιο πόνο καὶ τοῦ Ἀνθρώπου.

Ἀπάνω, ἀπάνω ἀπ' τὴ γαλάζιαν Ἀβυσσο,
πού σταματᾷ τοῦ κόσμου ἡ τρικυμία,
ὀρθὸς ὁ Λόγος κι' ὁ Ρυθμὸς ζυγιάζονται
μέσα στὸ πέλαο τῆς Ἀγάπης, πού εἶναι Μία.

Τὰ βάραθρα ἐποπτεύοντας, ἀσύγκριτε
Τιτάνα, πού σὲ γέννησεν ἡ Ἑλλάδα,
ψηλὰ ὡς μὲ τ' ἄστρα βόγηθα ν' ἀνεβάζουμε
τὴν Ἑλευσίνα τῆς Ψυχῆς λαμπάδα!

Κ. Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

(Κυπριακὰ Γράμματα, 1ΣΤ', 1951, 238)

ΣΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟ

Τὸ θαλερό σου λόγο τὸν Ἴόνιο,
καθὼς τ' ἀρχαῖο τ' ἀλέτρι ἄδρῶ,
τοῦ Ἑλλήνα λόγο τὸν ἀκούμε αἰώνιο
καὶ σὰν τὸ Ἴόνιο θαλερό.

Κ. ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

(«Πνευματικὴ Κύπρος», Α', 1961, σελ. 465)

Εἶν' ἀλήθεια πὺς οὐσιαστικὴ καὶ πλατειὰ ἐπίδραση τοῦ Ἀγγελου Σικελιανοῦ στὴν ποίηση τῶν Κυπρίων δὲν συναντᾷ, ἐκτὸς ἀπὸ λίγη στὴν ποίηση τοῦ Ἀντώνη Ἰντιάνου (καὶ σὲ γλωσσικούς τύπους), στὴν ποίηση τοῦ Κύπρου Χρυσάνθη (κοίτα Andonis Decavalles, Books Abroad, Nov. 1969, Univ. of Oklahoma Press) καὶ στὰ συνέπτα τοῦ Γιάννη Ἀναγνωστόπουλου (παρόλο πού ὁ τελευταῖος δὲν ἦταν Κύπριος, ἐζησε ὁμως στὸ νησί μας κι' ἐδῶ τύπωσε τὴ συλλογὴ συνέπτων «Θέματα καὶ Παραλλαγές», Κύπρος, 1951). Ὡστόσο, ἡ ποίησή του συγκινεῖ ἀρκετοῦς, ἰδίως τῆς παλιᾶς γενιᾶς.

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ
Πρόεδρος τοῦ Ὁμίλου

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ (1884—1961)

ΣΥΝΤΟΜΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ὁ Ἄγγελος Σικελιανὸς γεννήθηκε στὴ Λευκάδα τὸ 1884 ἀπὸ παλιὰ οἰκογένεια τοῦ νησιοῦ. Μετὰ τὴν ἀποφοίτησή του ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο τὸ 1900 πῆγε στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ σπουδάσει νομικὰ ἀλλὰ πολὺ γρήγορα τὸν κέρδισε ἡ ποίηση.

Μελέτησε μὲ πάθος τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνες ποιητὲς (Ὀμηρο, λυρικοὺς καὶ τραγικοὺς), τὴ ζωντανὴ ἑλληνικὴ παράδοση (ζωή, ἤθη, ἔθιμα, λατρεία, ποίηση, γλώσσα κλπ.), τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ θρησκεία, καὶ κυρίως τὶς μυστηριακὲς λατρεῖες (Ὀρφικῶν, Διονύσου, Ἐλευσίνας κλπ.), γοητεύτηκε ἀπὸ τὴ μαγεία τῆς ἑλληνικῆς φύσης καί, προικισμένος μὲ ἀσυνήθιστη εὐαισθησία, διαμόρφωσε μιὰ δυναμικὴ καὶ πληθωρικὴ προσωπικότητα, μὲ γνωρίσματα μύστη καὶ μὲ ἐντονη τὴ βίωση μιᾶς ἀποστολῆς γιὰ ἀνακαίνιση καὶ ἀναβάπτιση, ὄχι μόνο τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, στὶς ἀξίες μιᾶς πανανθρώπινης μυστηριακῆς θρησκείας.

Ἄρχισε νὰ γράφει ἀπὸ πολὺ νωρὶς καὶ μὲ τὴ μεγάλη λυρική του σύνθεση «Ἀλαφροϊσκίωτος», γραμμὲν σὲ μιὰ βδομάδα στὴ λιθικὴ ἔρμω τὸ 1907, παρουσιάζεται στὰ 23 τοῦ χρόνια τελειωμένος ποιητής.

Τὸ 1907 παντρεύτηκε τὴν πλοῦσια Ἀμερικανίδα Εὐα Πάλμερ ἢ ὁποῖα τὸν λάτρευε, τοῦ ἔγινε πιστὸς συνεργάτης καὶ τοῦ συμπαράσταθηκε στοὺς ὀραματισμοὺς καὶ τὰ σχέδιά του. Μὲ τὴ δική της συμπαράσταση, μὲ δικά της ἐξόδα καὶ πολλὴ δική της σκληρὴ προσπάθεια καὶ ἐργασία ὀργάνωσε στὰ 1927 καὶ 1930 τὶς Δελφικὲς Ἑορτὲς μὲ σκοπὸ τὴν προώθηση τῆς Δελφικῆς Ἰδέας.

Ὁ Σικελιανὸς σκόπευε νὰ μεταβάλει τοὺς Δελφοὺς σὲ πνευματικὴ πρωτεύουσα τοῦ κόσμου καὶ νὰ προωθήσει τὴν παγκόσμια συναδέλφωση, τὴν ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνάπλαση τῶν ἀνθρώπων.

Κατὰ τὶς Δελφικὲς Ἑορτὲς δόθηκαν παραστάσεις ἀρχαίας τραγωδίας (1927: Προμηθεὺς Δεσμώτης, 1930: Ἰκέτιδες), ὁργανώθηκαν ἀγῶνες, ἐορτὲς, ὀμιλίες κλπ. μὲ σκοπὸ τὴν προβολὴ τῆς ἑλληνικῆς συνέχειας καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀξιών. Ὁ ἴδιος ὁ Σικελιανὸς ἔγραψε ἄρθρα καὶ βιβλία γιὰ τὴν Δελφικὴ Ἰδέα καὶ ἀπευθύνθηκε στοὺς ἀνθρώπους ὅλου τοῦ κόσμου ἀλλὰ δὲν βρῆκε τὴ διεθνή ἀνταπόκριση ποὺ περιέμενε.

Συγκλονιστικὴ ἐμπειρία γιὰ τὸν Σικελιανὸ ἦταν ὁ Β' Παγκ. Πόλεμος, ἡ κατοχὴ τῆς Ἑλλάδας καὶ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος. Ἀλλὰ μὲ τὴν

ακλόνητη αίσιοδοξία που τον διέκρινε δεν έχασε την πίστη του ότι ο κόσμος και η ιστορία πορεύονται μυστικά προς την αδελφούση και την ενότητα.

Στις 19 Ιουνίου 1951 ο Σικελιανός πέθανε στην Αθήνα σε ηλικία 67 χρόνων. Στις 4 Ιουνίου 1952 πέθανε στην Ελλάδα και η Εύα Σικελιανού, από την οποία ο ποιητής είχε χωρίσει πριν το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, και θάφτηκε στους Δελφούς.

ΕΡΓΑ

1. Λυρικός Βίος, Τόμοι Α'—ΣΤ' (Λυρικά),
Επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδη
"Ικαρος, Αθήνα, 1965—1969
2. Θυμέλη, Τόμοι Α'—Γ' (Τραγωδίες)
Επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδη
"Ικαρος, Αθήνα, 1971—1975
3. Πεζός Λόγος, Τόμος Α' (1908—1928)
Επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδη
"Ικαρος, 1978.

Προγραμματίζονται και Τόμοι Β', Γ'.

Η ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Η ποίηση του Σικελιανού είναι η έκφραση ενός προσωπικού όραματος και μιας προσωπικής αίσθησης και θέασης του κόσμου, της φύσεως, της ζωής, του ανθρώπου και του ίδιου του έαυτού του.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Ο Σικελιανός είναι αισθησιακός ποιητής: γεύεται τον κόσμο και τη ζωή με όλες του τις αισθήσεις. Ο κόσμος του Σικελιανού όμως δεν είναι η γοητευτική γύρω μας πραγματικότητα που χύνεται και κραινεί με χίλιες γλώσσες. Ο κόσμος του είναι πέρα από τις αισθήσεις, πέρα από το χρόνο και τον τόπο, μια αιώνια πραγματικότητα με τέλεια ευδαιμονία, γαλήνη, όμορφα και αρμονία.

Το όραμά του είναι το όραμα ενός εφήβου που λειτουργούν με υπερένταση όλες του οι αισθήσεις, που θαυμάζει τον έαυτό του και είναι γεμάτος από αισιοδοξία και πίστη στη ζωή αλλά ταυτόχρονα διατηρεί από την παιδική του ηλικία την πίστη πως ο κόσμος κυβερνάται από μυστηριακές δυνάμεις.

ΝΑΡΚΙΣΣΙΣΜΟΣ — ΑΥΤΟΔΑΤΡΕΙΑ

Κύριο χαρακτηριστικό της προσωπικότητας του Σικελιανού — γνώρισμα βασικό της εφηβικής ηλικίας — είναι ο ναρκισσισμός. Νιώθει άφραστη ήδονη όταν προβάλλει τον έαυτό του, ψυχικό, πνευματικό και

σωματικό, τόσο μέσα στη ζωή όσο και μέσα στην ποίησή του. Λατρεύει τον έαυτό του σαν θεό και σαν όμορφα. (Δες 'Αλαφροϊσκιωτος, I, στ. 1082—1089, Τόμος Α', σελ. 124, στ. 852—3, Α' σελ. 116 και άλλου)*. Προβάλλει πολύ συχνά τον έαυτό του κατά άμεσο τρόπο και τον περιγράφει με αυταρέσκεια:

*Μα τὸ κορμί μου ἐξέβγαυεν ὡσὰ θεοῦ, ἀπὸ πάντα
ποῦ δυὸ ἐσυγκέρασε ἀγαθὰ κι ὡς τὰ μισὰ λουσμένους
κντάει τριγύρα τὰ βουνά...*

(Ὁ γιαλὸς μὲ τὰ γελάδια, I', στ. 83—89, Α', σελ. 178)

ΤΟ ΒΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΛΕΚΤΟΥ

Σχετικό με τον ναρκισσισμό του Σικελιανού είναι και το θεμελιακό του βίωμα ότι είναι ένας εκλεκτός, ένας μύστης, απεσταλμένος και προφήτης που έχει αποστολή να αποκαλύψει την αλήθεια του κόσμου και να μιήσει σ' αυτήν τους ανθρώπους. (Δες: Ν. Καζαντζάκη, Άναφορά στον Γκρέκο, Αθήνα, 1965, σελ. 231—232). Αυτό το βίωμα του εκλεκτού προβάλλει σε πολλά ποιήματα, τότε άμεσα και τότε συγκαλυμμένα. (Η συνείδηση της προσωπικής δημιουργίας, II, στ. 13—21, Γ, σελ. 229—230 και άλλου).

ΑΝΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΑΡΧΕΤΥΠΟ—ΚΟΣΜΙΚΟ ΕΑΥΤΟ

Ένα άλλο βίωμα κυρίαρχο στην ψυχή και την ποίηση του Σικελιανού είναι το βίωμα της πτώσεως. Η πτώση είναι οντολογική περισσότερο παρά ήθική. Ο κόσμος κατά τον ποιητή είναι ριγμένος μέσα στο χρόνο, διασπασμένος και τεμαχισμένος σε φύση, φυτά, ζώα και ανθρώπους και έχει χάσει την αυθεντική του υπόσταση. (Δες: Η συνείδηση της προσωπικής δημιουργίας V, στ. 60—67, Γ', σελ. 242 κ.ά.). Το ίδιο συμβαίνει και με τον άνθρωπο που έχασε τον αρχέτυπο έαυτό του. Έργο του μύστη Σικελιανού είναι να αποκαλύψει τον αυθεντικό κόσμο και τον εύθετικό έαυτό, τη βαθύτερη ενότητα του κόσμου, την αρχέτυπη ενότητα φύσεως και ανθρώπου, και σ' αυτήν να μιήσει και τους άλλους.

Για να εκφράσει ο ποιητής αυτή τη μυστηριακή ενότητα χρησιμοποιεί, εκτός από άλλα ποιητικά μέσα, και σύμβολα από αρχαίες μυστηριακές θρησκείες: το ρόδο (Ὀρφικοί), το στάχυ (Έλευσίνια λατρεία), την κληματαριά (Διονυσιακή λατρεία). Χρησιμοποιεί επίσης μυθικά στοιχεία από τον Διόνυσσο, τον Βάκχο, τον Άδωνη, τον Χριστό κλπ.

* Όλες οι παραπομπές γίνονται στην τυποποιημένη έκδοση: Άγγελου Σικελιανού, Λυρικός Βίος, Τόμοι Α'—ΣΤ' (Φιλολογική Επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδη), "Ικαρος, 1965—1969.

(Δέξ: 'Η συνείδηση τῆς προσωπικῆς δημιουργίας, VI, στ. 82—87. Γ', σελ. 248—9).

Ὁ Σικελιανὸς κατορθώνει με πολλοὺς τρόπους νὰ ξεπεράσει τὸν κόσμο τῆς φθορᾶς καὶ ἑκατακτῆ νὰ συλλάβει τὴ μορφή τοῦ ἄλλου κόσμου. (Δέξ: Λιλιθ, στ. 102—111, Ε', σελ. 104 γιὰ τὴν τέλεια ὁμορφία). "Ἄλλοτε προσεγγίζει τὸ ἀμέριστο (Δέξ: Ἀπτικό, στ. 48—51, Ε', σελ. 56). Ὁ χώρος ὅπου ὁ ποιητὴς ἀναζητεῖ τὸ γνήσιο ἐαυτοῦ εἶναι πέρα ἀπὸ τὴ μνήμη καὶ πέρα ἀπὸ τοὺς χώρους ὅπου μπορεῖ νὰ φθάσει ἢ νοσταλγία (Δέξ: 'Η Συνείδηση τῆς προσωπικῆς δημιουργίας, VI, στ. 15—26. Γ', σελ. 245—6. Ἐπίσης: Ὕμνος τοῦ μεγάλου νόστου, στ. 101—104. Β', σελ. 104).

ΜΥΣΤΗΡΙΑΚΗ ΒΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

Ὁ Σικελιανὸς βιώνει με ἓνα πρωτόγονο καὶ πρωτόγνωρο ἥδονισμὸ καὶ εὐδαιμονισμὸ πὰ πάντα: τὴ θάλασσα, τὸν ἀέρα, τὸ φῶς, τὰ βουνα, τίς φωνές καὶ τοὺς θορύβους τοῦ φυσικοῦ κόσμου, τὰ δέντρα, τὰ ζῶα, τὰ πάντα (Δέξ: Τὸ διάβα τοῦ ἐλαιώνα, στ. 32—42. Α', σελ. 191 καὶ πολλὰ ἄλλα).

Ἡ φύση με τὴ μαγεία τῆς παραπέμπει πρὸς κάποια ἄλλη κρυμμένη θεία πραγματικότητα πού ὁ ποιητὴς μπορεῖ νὰ συλλάβει καὶ νὰ ἀποκαλύψει. (Δέξ: Ἀλαφροϊκιωτος I, στ. 807—815. Α', σελ. 115, 118, Ἀπτικό, στ. 28—31. Ε', σελ. 55. Καὶ ἄλλοῦ). Ὁ Σικελιανὸς στὸν Πρόλογό του ἀφιερώνει ἀρκετὲς σελίδες γιὰ τὸ πῶς συλλαμβάνει καὶ βιώνει τὴν ἰδέα τῆς Φύσης. Εἶναι κοσμογονικὴ καὶ αἰσθαντικὴ ψυχὴ, ἀρχέτυπη ἔκφραση ὅλων τῶν μεγάλων θεαινῶν, μήτρα μυστικῆ πού γεννᾷ τὰ πάντα. (Δέξ: Πρόλογος, Α', σελ. 18 καὶ ἄλλοῦ).

Η ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΡΕΙΑ:

"Ενας ἄλλος πυρήνας ἀπὸ τὸν ὁποῖο γεννᾶται ὁ κόσμος τοῦ Σικελιανοῦ εἶναι ὁ ἑλληνικὸς χώρος καὶ ὁ ἑλληνικὸς χρόνος: τὸ σπίτι του, τὸ νησί του, τὸ Ἴόνιο, ἡ ἑλληνικὴ φύση ἀλλὰ καὶ ἡ πολιτιστικὴ καὶ πνευματικὴ παράδοση τῶν Ἑλλήνων. Ἀπὸ τὴ ζωντανὴ παράδοση τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀνάγεται στὰ βάθη τῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους του, φθάνει στοὺς πανάρχαιους μύθους τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων καὶ ἀνοίγεται ὕστερα γιὰ νὰ περικλείσει ὅλο τὸν κόσμο, τὴν ἱστορία καὶ τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ Λευκάδα (Δέξ: Ἀλαφροϊκιωτος, I, στ. 147—153. Α', σελ. 90), τὰ ἑλληνικὰ χώματα (Δέξ: Ἡ συνείδηση τῆς γῆς μου, Γ', σελ. 11—67 καὶ κυρίως 34—44), τὸ αἷμα τῆς φυλῆς (Δέξ: Ἡ συνείδηση τῆς φυλῆς μου, Γ', σελ. 69—116 καὶ κυρίως σελ. 71—77), τὰ γόνιμα στοιχεῖα τῆς ζωῆς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ (Δέξ: Ἀλαφροϊκιωτος, I, στ. 248—298, Α', σελ. 94—96, στ. 458—526, σελ. 102—104 καὶ

σὲ πολλὰ ἄλλα μέρη), τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα, ἡ λατρεία, ὁ μῦθος, ἡ τέχνη, τὸ τραγούδι, ἡ γλώσσα, τὸ σπίτι, ἡ ἐκκλησία, ἡ ἐργασία κλπ., περνοῦν ζωντανὰ μέσα στὴν ποίηση τοῦ Σικελιανοῦ καὶ διαποτίζουν τοὺς στίχους καὶ τὴν ἔμπνευσή του. Ἰδιαίτερα τὸν συγκινοῦν ἡ ἀπλότητα, ἡ γαλήνη καὶ ὁ τελετουργικὸς ρυθμὸς τῆς ζωῆς τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων κοντὰ στοὺς ὁποίους βρίσκει τὴν ἀγνότητα καὶ παρθενικότητα τοῦ ἀφθάρτου καὶ ἀγνοῦ κόσμου.

Ὁ Σικελιανὸς ἐμπνέεται ἀκόμα ἀπὸ τὸν ἀρχαῖο κόσμο, ἀπὸ τοὺς θρησκευτικοὺς καὶ ἐθνικοὺς μύθους περισσότερο παρὰ ἀπὸ τὴν ἱστορία. Τὸν γοητεύουν οἱ ἀρχαῖοι καὶ βυζαντινοὶ τόποι με τὴν γαλήνη καὶ τὸ πνεῦμα τους, ὁ Κεραμεικὸς, οἱ Δελφοί, ἡ Ἐλευσίνα, τὰ μοναστήρια, τὰ παρεκκλήσια κλπ.

Ὁ Σικελιανὸς σὰν νὰ ἀποφεύγει νὰ ἀντικρύσει τὴν ἱστορία γιὰ αὐτὴ εἶναι πάντα γεμάτη σκληρότητα. Ὁ κόσμος πού προτιμᾷ ὁ ποιητὴς εἶναι ὁ κόσμος τοῦ μύθου, ὅπου ἀναπνέει γαλήνιος καὶ ἀνθρώπινος ὁ κόσμος. Τοῦτο ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν παρατήρηση ὅτι ὁ Σικελιανὸς μένει ἕνας ἔφηβος πού φέρει μέσα του τὸν κόσμο τοῦ παιδιοῦ.

ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ - ΕΠΟΣ ΤΟΥ '40 - ΚΑΤΟΧΗ

Ὁ Σικελιανὸς ἀναγκάστηκε δυὸ φορές νὰ ἐρθεῖ ἀντιμέτωπος με τὴ σκληρότητα τῆς ἱστορίας, ὅταν ἐξῆσε τοὺς Βαλκανικοὺς καὶ τὸν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο καὶ ὅταν γνώρισε τὴ δόξα τοῦ 1940, τὴν Κατοχὴ καὶ τὴ φρίκη τοῦ Β' Παγκ. Πολέμου.

Με τόνους διθυραμβικοὺς, ἀλλὰ καὶ μόνο τραγουδᾷ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους τοῦ 1912—1913. (Δέξ: Ἐπίνικοι Α, 1912—1913, Β', σελ. 13—59). Πιο βαρὺ καὶ πιο τραγικὸ εἶναι τὸ κλίμα στὰ ποιήματα πού εἶναι γραμμένα γιὰ τὸ Ἀλβανικὸ Ἔπος, τὴν Κατοχὴ καὶ τὸν Ἐμφύλιο πόλεμο (Δέξ: Ἐπίνικοι Β', 1930—1946, Ε', σελ. 121—175).

Παρὰ τὴ σκληρότητα, ὅμως, παρὰ τὴν ἀνελέγητη δύναμη τοῦ κακοῦ, παρὰ τίς σκοτεινὲς δυνάμεις πού κυριαρχοῦν στίς δυὸ αὐτὲς σκληρὲς ἐποχές τοῦ πολέμου, ὁ Σικελιανὸς δὲ χάνει τὴν πίστη καὶ τὴν αἰσιοδοξία του, δὲ θέλει καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἀφήσει τὸν κόσμο στίς ἀνελέγητες δυνάμεις τοῦ κακοῦ:

*Ὀλονυχτὶς θεὲ νὰ δεχθοῦμε γύραβὲ Σου,
κι ὅσο κι ἂν εἶναι ἡ νύχτα τούτη νὰ κρατήσῃ
ἐμεῖς θὰ δεχιοῦμαστε ὡς τὴν ὥρα, πὸν πὰ σκιάχτρα
τοῦ σκοταδιοῦ θὰ 'χουνε φύγει. . .
γλυκὸ μας βρέφος, Διόνυσέ μας καὶ Χριστέ μας!*

(Διόνυσος ἐπὶ λίκνῳ, στ. 83—92, Ε', σελ. 154).

Γιὰ νὰ συμβάλει κι αὐτὸς στὸν ἀγώνα τῶν δυνάμεων τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἐλευθερίας ὁ Σικελιανὸς δημοσίευσε τὸ 1942 καὶ κυκλοφόρη-

σε μυστικά με τόν τίτλο «'Ακριπικά» μερικά από τὰ πιὸ ὠραία ποιήματά του. (Δέξ: Ρ. Ρηγόπουλου,, Νέα Ἑστία, τεύχος 1095, (1973), σελ. 214—215).

Αὐτὴ ἡ εἰσαγωγή στὴν ποίηση τοῦ Σικελιανοῦ εἶναι πολὺ σύντομη καὶ ἔκαμε ἀπλοῦς ὑπαινιγμούς γιὰ τὰ θέματα καὶ τὸ λυρικό—πνευματικό κόσμο τοῦ Σικελιανοῦ. Σκοπὸ εἶχε ἀπλῶς νὰ προῖδεάσει τὸν ἀναγνώστη καὶ νὰ τοῦ δώσει κάποια «νήματα» γιὰ νὰ μπῆ στὸν πλούσιο καὶ πληθωρικό κόσμο ἑνὸς ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους Νεοέλληνες Λυρικούς. Γιὰ τὸν ἀναγνώστη ποὺ ἐνδιαφέρεται γιὰ βαθύτερη καὶ πλατύτερη μελέτη ἀκολουθεῖ πιὸ κάτω μιὰ ἐπιλογή βιβλιογραφίας.

Η ΑΝΘΟΛΟΓΗΣΗ

Ὅταν ὁ ΕΠΟΚ μοῦ ἀνέθεσε τὴν ἀνθολόγηση ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Σικελιανοῦ γνῶριζα πόσο δύσκολο θὰ ἦταν νὰ καταρτισθεῖ μιὰ ἀνθολογία προσιτὴ στὸ μέσο ἀναγνώστη ἀπὸ τὴ μιὰ καὶ ποὺ νὰ μὴν προδίδει τὴν ποιότητα καὶ τὸ βάθος τοῦ ποιητικοῦ ἔργου τοῦ Σικελιανοῦ ἀπὸ τὴν ἄλλη. Νομίζω πὼς ἡ ἀνθολόγηση ποὺ ἀκολουθεῖ ικανοποιεῖ σὲ μεγάλο βαθμὸ καὶ τίς δυὸ αὐτὲς ἀνάγκες.

Ἡ κατάταξη ἐπίσης τῶν ποιημάτων κατὰ θεματικές ἐνότητες παρὰ κατὰ χρονολογικὴ σειρὰ βοηθᾷ, νομίζω, τὸν ἀναγνώστη νὰ προσανατολισθεῖ καλύτερα μέσα στὸν λυρικό κόσμο τοῦ ποιητῆ καὶ μέσα στοὺς πυρῆνες ἐμπνεύσεώς του. Τὸν ἴδιο σκοπὸ ὑπηρετεῖ καὶ αὐτὴ ἡ σύντομη εἰσαγωγή στὸν βίο καὶ τὸ ἔργο του.

ΝΙΚΟΣ Σ. ΣΠΑΝΟΣ

Λευκωσία, 17 Μαΐου 1981.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

1. Γ. Κατσιμπαλης, Βιβλιογραφία Α. Σικελιανοῦ, 1946. Συμπλήρωμα, 1952.
2. Νέα Ἑστία, Χριστούγεννα 1952. Ἀφιέρωμα στὸν Σικελιανό.
3. Μάρκου Αὐγέρη, Σικελιανός, Θεμέλιο, 1966.
4. Μάρκου Αὐγέρη, Ἑλληνες Λογοτέχνες, (Ἰκαρος, 1971), σελ. 133—220.
5. Ἄντρα Καραντώνη, Φυσιογνωμίας, Β', (Ἑστία, 1960), σελ. 108—130.
6. Ε. Π. Παπανούτσου, Παλαμᾶς, Καβάφης, Σικελιανός (Ἰκαρος, 1955), σελ. 233—277.
7. Κλ. Παράσχου, Δέκα Ἑλληνες Λυρικοί, (Φέξης, 1962²), σελ. 137—152.
8. Τάκη Δημόπουλου, Σικελιανός (Ἰκαρος, 1971).
9. Θεοδ. Εὐδή, Ἄγγελος Σικελιανός (Ἰκαρος, 1973).
10. Ν. Καζαντζάκη, Ἀναφορὰ στὸν Γκρέκο, (Ἀθήνα, 1965³), σελ. 226—281: Ὁ φίλος μου ὁ ποιητῆς — Ἅγιον Ὄρος.

Καὶ ἀξιδένωμα τὸ νοῦ καὶ τὸ κορμὶ στοὺς ἴκτιους,
ἀνάμειξ' ἀπὸ λαλοῦσα κι ἀπὸ κλειδιά, καθένος
στὴν ἁρμονία σὰ αἱ ραβδί ἀγγιλιῶδες ζηλιασμένως.
Κ' αἱ σάβρες φοροεπράστειες καὶ διπλά ἀπὸ τὴ ρίζην
ἀπαισιωχὴν ἀσέλιαντες στὸν ἥλιο, καὶ τὰ εἶδα,
σὴ γηραιά δὴα βαδία τῆς ἁρμονίας μας ἦταν,
καὶ τὸ ραβδί μου, ὅς περὶ τοῦ, τὸ εἶδι νὰ παύσῃ
ἐξ σκημαίνων, στὰ μακρὰ τοῦ κήπου μονοπάτι,
μὰ ὅς σὲ κλαδί λογίζομαι νὰ τυλιχτεῖ κάθ' ἡμέραν...

Κ' ἡ Γλαδὴ κρᾶτη τὴ σιακὴν ἴκουε, πρώτη, ὅς θύαν
κόβεις ψαμί κριθᾶρινο, στὴ μέση, ἀπὸ τὸ γόνυ,
καὶ ἡ εἰθεὶά του ἔχειλάει ἀγγιζόντας τὴ φρένα.
Τέτοιαι καὶ ἡ Γλαδὴ ἐμίλλουε, καὶ ἔχε γλυκὴ εὐδαίμονα
μὲ λιδοῦλλο τὸ στόμα τῆς κ' ἐλαδίστη μὲ τὰ φύλλα
καὶ τὴν ἀνθὸ τῆς λυγαριᾶς στὰ χεῖρα καὶ στὰ χεῖλα.
Καὶ φρούκωνό μας ἡ σιακὴ τὰ στήθη, ὅταν τὴν αἶναν.
Μὰ ἦταν αἱ δόλορση ἡ φωνή, νὰ συγκρατοῦν τὴ δίαινα.

Ραψωδίες του Ἴονιου

ΤΟ ΔΙΑΒΑ ΤΟΥ ΕΛΑΙΩΝΑ

Στὸν Ἴονιο διάπλωτο γιαλὸ διαβήκαμε, περνώντας
τὸν ελαιώνα, ἀγαπητὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ πλήθια
σὲ Ἰσκιους βαθὺ, σὰν πέλαγο, καὶ ἄχρὸ μὲ τοὺς ἀνέμους.
Καὶ ταξιδέψαμε τὸ νοῦ καὶ τὸ κορμὶ στοὺς Ἰσκιους,
ἀνάμεσ' ἀπὸ λούλουδα κι ἀπὸ εὐωδιές, καθένας
στὴν ἄρμονία σὰ σὲ ραβδί ἀγριλίδας ζυγισμένος.
Κ' οἱ σαυρες, φωτοπράσινες, πού δίπλα ἀπὸ τῆ ρίζαν
ἐκοίταγαν ἀσάλευτες στὸν ἥλιο, καὶ τὰ φίδια,
σὰ γητεμένα δλα βαθιά τῆς ἄρμονίας μας ἦταν,
καὶ τὸ ραβδί μου, ὡς πιστικοῦ, τὸ φίδι νὰ πατήσει 10
δὲ σηκωνόνταν, στὸ μακρὺ τοῦ κάμπου μονοπάτι,
μὰ ὡς σὲ κλαδί λογιζομουν νὰ τυλιχτεῖ πὼς θά 'ρτει...

Κ' ἡ Γλαῦκη πρώτη τῆ σιωπῆν ἔκοψε, πρώτη, ὡς δταν
κόβεις ψωμί κριθάρινο, στὴ μέση, ἀπὰ στὸ γόνα,
καὶ ἡ εὐωδιά του ξεχειλάει ἀγγίζοντας τῆ φρένα.
Τέτοια καὶ ἡ Γλαῦκη ἐμίλησε, πού 'χε γλυκὰ εὐωδιάσει
μὲ λιώφυλλο τὸ στόμα της κ' ἐλούστη μὲ τὰ φύλλα
καὶ τὸν ἀνθὸ τῆς λυγαριάς στὰ χέρια καὶ στὰ χεῖλα.
Καὶ φουσκωνέ μας ἡ σιωπῆ τὰ στήθη, ὡσάν τὴν πείνα.
Μὰ ἦταν κι ὀλόδροση ἡ φωνή, νὰ συγκερνάει τῆ δίψα, 20

σάν τὸ ψωμί πού πότισες σὲ κρύας πηγῆς τὴ φλέβα.
Καὶ τὰ μαλλιά τὴ σκέπαζαν, ἂν τὰ ῥιχνε, ὡς στὰ πόδια,
μὰ πάντα διαφαινόντανε τὸ μέτωπο, ὡς φεγγάρι
πού φέγγει θεῖον ὄλημερίς, κι ἄς ἀνεβαίνει ὁ ἥλιος.
Καὶ μὲς στὸ νοῦ μου φάνταζε σάν τὴ στερνὴ τὴν ψίχα
τοῦ δέντρου, ὡσάν τ' ὀλόχυμο μιανῆς φτελιᾶς μελοῦδι.

Κ' εἶπεν ἡ Γλαῦκη : « Ὀλονυχτὶς τὰ μάτια σου στὸν ὕπνο
σάν ἄστρα σου ἀνοιγόκλειναν' καὶ λαγαρὰ εἶναι τόσο
πού, νὰ τὰ ἰδῶ, στὸ μέτωπο τὴν ἀπαλάμη βάνω ; »

30 Κ' ἐγώ, πού νόμιζα ἡ φωνὴ σάν κλειστός κρίνος πού ἦταν,
ἀπάντησα, καὶ νά, ἡ φωνὴ μέσα μου ἀνοίχτη ὡς κρίνος :
« Τ' ἄστρι πληθαίνει μέσα μου, σάν τὸ σπειρὶ στὸ ρόδι,
ὡς ἀναπεύω τὸ κορμί στοὺς ἄμμους τοῦ Ἰονίου.
Ἡ νύχτα ἀνοίγει ἀπ' τὸ βαθὺ τὸν πόθο σάν τὸ ρόδι,
καὶ μυρμηγκιάζει μέσα μου, κι ὀλάκερο μ' ἀγγίζει,
πῶς, σὰ λουστῶ ἀπονύχτερα, μιάν ἀστραψιὰ ἀναβράει
τριγύρα ἀπὸ φωσφόρισμα — σὰ μέσα ἀπὸ τὸ γνέφι
πού κουφοκαίει ἡ ἀστραπή — καὶ πού σπιθίζει ἀκόμα
στὰ χέρια μου, στοὺς ὤμους μου, πάλε ὡς συρτῶ στοὺς ὄχτους... »

40 Κι ἀνοίγουν ἀπονύχτερα τῶν ἄστρων τὰ μπουμπούκια,
κι ὄλη εὐωδᾶ ἡ μαγιάτικη νυχτιὰ ἀπ' τὰ τόσα ρόδα,
ἡ Ἀλετροπόδα σὰ φανεῖ κι ὡς βασιλέψει ἡ Πούλια.
Κι ὁ ὕπνος μου εἶν' ἀνάλαφρος, καὶ φτάνει μου νὰ σειῶνται
τὰ βλέφαρα σ' ἀνασασμὸ βαθὺ μαζὶ μὲ τ' ἄστρα,
καὶ μόνο φτάνει μου νὰ πῶ σὲ μιᾶς σιωπῆς τὴ φλέβα,
κι ἄς εἶναι ὡς νυχτολούλουδα τὰ μάτια μου ἀνοιγμένα... »

Κ' ἡ ἄλλη, πρασινοῖσκωτα πού εἶχε τὰ μάτια, ἐσίγα·

κι ἀπὸ τὸ λόγον ἄγγιχτη φαινόντανε, καὶ πλήθια
ν' ἀκούει ἄς ἀναγάλλιαζε, καθὼς τὰ πελαγίσια
πουλιὰ πού, ὡς λούζονται, γλιστρᾷ τὸ κύμα ἀπάνωθὲ τους. 50
Μεγαλομάτα — κ' εἰδειχνε πῶς σὲ βαθιὲς πεδιάδες
εἶχε ἀναπέσει τὴ ματιὰ καὶ σ' ἀπλωτὰ ποτάμια,
γιὰ τοῦτο κι ἀργοσάλευτη σάν τοῦ βοδιοῦ γυρνοῦσε,
πότε τὸ πέλαο δάμαζε, πότε τὸν κάμπον ὄλο... »

Ἄλλ' ὅπως ἐκατέβαινε σὲ τόση ἀγάπη ὁ ἥλιος,
στὸ κύμα ὡς ἐλουστήκαμε καὶ βγήκαμε στὴν ἄκρη,
σὰ γλαυκὲς ἐκοιτάζαμε τὴ σιωπηλὴν ἐσπέρα... »

Κ' ἐγώ, βαθιὰ μου πδνωθθα πῶς δὲν πεθαίνει ἡ μέρα,
στῆς σιωπηλῆς ἀκούμπησα τὸν κόρφο, καὶ στὴν ἄλλη
τὰ πόδια ἀκούμπησα. Βαθιὰ ἐλογίζομουν, σὰ νά ᾿χα
στὸν ἥλιο τὰ ποδάρια μου, στὸν ἴσκιο τὸ κεφάλι... 61

ΔΕΙΠΝΟΣ

Στό δῶμα, ἄπάνω στοῦ βουνόν, ἔτοιμος εἶν' ὁ δεῖπνος.
Γλυκὸ εἶναι τοῦ λαδιοῦ τὸ φῶς σάν τὸ γλυκὸ καρπὸ του, Μ
θροφὴ στὰ μάτια, μὲ γλαυκὴ στοῦ χάλκωμα τὴ ρίζα...
Σὰ γαληνὸς ἀστερισμὸς στοῦ σπίτι ὁ λυχνοστάτης.
Καὶ τὸ τραπέζι μὲ λινὸν εὐωδισμένο ἐστρώθη,
ἄπάνω του οἱ χλωροὶ καρποί, ἄπάνω κ' ἡ κερήθρα,
κ' ἡ ἑλιά γλυκιὰ στὰ στόματα, καθὼς τὸ φῶς στὰ μάτια.
Καὶ ἡ ἀνυφάντρα ἐδείπναγε, καὶ ἡ νιά μοιρολογήτρα,
γυναῖκες γλυκομέτωπες, ἡ Λυγιά δίπλα ἐδείπνα,
10 πού τὴ φλογέρα ἀπίθωσε στὸν ἀργαλιὸν ἄπάνω,
καὶ ἡ Γλαύκη, μεγαλόφωτη γυναίκα, ἀναπαμένα
στοῦ μέτωπό της τὰ μαλλιά πού 'χε σὲ δυὸ φτεροῦγες
χρυσές, καὶ πῶφεγγε ἤσυχα τὸ μέγα μέτωπό της.

Κ' ἤσυχη ἐσπέρα ἐφώταγε μὲς στὰ βαθιά μας φρένα,
στὰ παραθύρια τ' ἀνοιχτὰ βαθιὰν Ὀλύμπια νύχτα,
μὲ τὰ βουνὰ σάν τὸν ἄχνὸν ἀπ' τὸ λειψὸ φεγγάρι,
μὲ τ' ἄστρα πῶπιναν τὸ φῶς στής ἡρεμίας τὸ λάδι.
Θροφὴ στὰ μάτια, σάν ἡ ἑλιά στοῦ στόμα, ὁ λυχνοστάτης
βαθιά 'φεγγε τὰ φρένα μας μὲ τὴν Ὀλύμπια νύχτα.
20 Τὸ λάδι ἔφεγγε μέσα μας, βαθιά, τὴν καλοσύνη,

κ' ἡ νύχτα τὴν ἀγέρωχη γαλήνη καὶ τὴ σκέψη.
Πίσω ἀπ' τ' ἀλαργινὸ βουνό, πού ἐδιάφεγγε σάν ἄχνα,
κατέβαινε κι ὁ πόνος μας μαζί μὲ τὸ φεγγάρι,
πὸ ἐπύρωνε, ὡς βασιλεὺς, τὴ σιωπηλὴ ἀγωνία .

Κ' ἡ νύχτα τὴν ἀγέρωχη γαλήνη καὶ τὴ σκέψη.
Πίσω ἀπ' τ' ἀλαργινὸ βουνό, πού ἐδιάφεγγε σάν ἄχνα,
κατέβαινε κι ὁ πόνος μας μαζί μὲ τὸ φεγγάρι,
πὸ ἐπύρωνε, ὡς βασιλεὺς, τὴ σιωπηλὴ ἀγωνία .

“Ιμεροι

ΣΤΟ ΕΡΜΟ ΧΩΡΑΦΙ ΕΚΕΙ ΣΤΗ ΣΑΛΑΜΙΝΑ

Στὸ ἔρμο χωράφι, ἐκεῖ στὴ Σαλαμίνα,
π’ ἀνάμεσα ἀπ’ ἀγκάθια καὶ χαλίκια
μιὰ κοίτη καθαρὴ εἶχα διαλέξει,
τὰ δειλινὰ γιὰ νὰ πλαγιάζω, ὡς γύρα
βράδιαζε πιά κ’ οἱ ἀστερισμοὶ ἕνας ἕνας
τὸν οὐρανὸ γεμίσαν, ἀπὸ πέρα,
χωρὶς ν’ ἀφουκραστώ τὸ πάτημά Σου,
ἤρτες βουβὴ καὶ πλάγιασες κοντά μου
καθὼς ἡ λέαινα πλάι ἀπ’ τὸ λιοντάρι
στὴν ἔρημο, κι ὡς κάποτε, μιὰ νύχτα,
εἶχε πλαγιάσει ἡ Ροῦθ τοῦ Βοῶζ τὰ πόδια.

10

Καὶ νά· πῶς ἀνεβαίνει ἀπὸ τὰ βάθη
μιὰ σιωπηλὴ παλίρροια, νὰ σκεπάσει
τὸν πελαγίσιο βράχο ὡς τὴν κορφὴ του,
μὰ ξαφνικὰ σὰν ἄνθος τῆς πλημμύρας,
καὶ στὴν πλημμύρα σύρριζα ἀποπάνω
γοργὰ πολὺ πετώντας, μιὰ ἀλκυόνα
διαβατικὸ κελαηδισμὸν ἀφήνει,
κι ὅλα φαντάζουν τὰ νερά ν’ ἀνθοῦνε
σ’ αὐτὸ τὸ διάβα — ὅμοια κ’ ἐμέ, ἀπ’ τὸ γαῖμα 20

ποῦ στὶς φλέβες μου στρέφοντας ὀλοένα
μὲ τὴν τρανὴ πανάρχαιη δύναμή του
μὲ κύκλωνεν ἀκέριο, πρὶν ἀπλώσω
τὸ χέρι μου στὸ χέρι Σου, ἀποπάνω
ξάφνου ἢ ψυχὴ μου, ὀλάκερη ἢ ψυχὴ μου,
γιὰ μιὰ στιγμὴ λυτρώθη στὸ Τραγοῦδι!

Κ’ εἶπα: «Ἀπὸ ποῦθε βγαίνει ἐτούτ’ ἡ λάμψη,
τριγύρα καὶ βαθιά μου, ποῦ δὲ μοιάζει
ἀπὸ κανένα νὰ ξεχύνεται ἄστρο;

30 Ποῦθε εἶν’ ἡ λάμψη ἐτούτη ποῦ μοῦ φέγγει
τ’ ἀγκάθια αὐτὰ καὶ τὰ χαλίκια, τόσο
ποῦ τὰ χαλίκια μοιάζουνε πετράδια
καὶ τ’ ἀγκάθια ἀπαλότερα ἀπ’ τὰ κρίνα
τῶν κήπων, κι ἀπαλότερα ἀπ’ τὰ μοῦσκα,
σὰ γιὰ νὰ δράμω ἀπάνω τους, ν’ ἀφήσω
στὰ φύλλα τους δροσιὰ τὸ ἴδιο μου αἷμα;
Καὶ ποῦθε πνέει ἡ χλιὰ πνοή, ποῦ μήτε
κλαδί δὲ σειέται ἐδῶ, νὰ ξεσκεπάσει
βωμὸ τὸ στηθος μου ὄλο κάτω ἀπ’ τ’ ἄστρα;»

40 Κ’ εἶπα βαθιά μου: «Ἄς εἶσαι εὐλογημένη
ποῦ μὲ χορταίν’ ἡ ἀγάπη Σου ὡς χορταίνει
τὸν πελαγίσιο βράχον ἢ πλημμύρα
ποῦ τὸν σκεπάζει ὀλάκερο, κι ὄση εἶναι
ζωὴ βαθιά κι ἀπάνω του τὴν κλείνει
στ’ ἀσάλευτὰ τῆς βάθης. Μὰ πιδ ἀκόμα
εὐλογημένη ἄς εἶσαι πού, πρὶν ρίξει
ὁ πόθος μου τίς ρίζες του στὰ βάθη
τοῦ σπλάχνου Σου σὰν ἄγκυρα, ἢ σιγὴ Σου,
μὲ τὴ σιγὴ μου σμίγοντας, ἀπάνω

κι άπ' τήν πλημμύρα του καημοῦ κι άπάνω 50
άπ' τόν άδάμαστο παλμόν, άφήνει
τήν ψυχή μου, τήν τρίσβαθη ψυχή μου,
για μιá στιγμή άλκυόνα στις άλκυόνες,
νά λυτρωθεί στο άθάνατο Τραγούδι!»

ΑΦΑΙΑ

Ποιοι κύκλοι άκολουθάγανε, ποιοι αιώνες τους αιώνες;
Τό μονοπάτι ήταν άπλό, κι ό Ναός ήταν κρυφός.
'Από τά πεδκα άνάμεσα κρυβόγτανε οι κολόνες
και, μέσ' άπό τά σύννεφα, του φεγγαριού τό φώς.

'Αλλ' ώς δεξιά μας και ζερβά άνοιζανε οι πυλώνες
και μονοκράτης άπλωσε στα πέρατα ό Ρυθμός,
ά, πώς ξανάρχονταν βουβές σ' έμέ οι άλήθειες μόνες,
που τίς ποιμαίνει, άθάνατος, ό κρύφιος 'Αριθμός!

10 Τότε τά μάτια μου έκλεισα στο πέλαο και στο δέντρο
τι ό νος μου, ώς έκρατιόντανε άπό τό αιώνιο κέντρο,
σε λίγο ήταν ολάκερος στον όμο σου γυρτός.

Και μ' έφτανε — άς μη σάλευα καθόλου — ή εϋωδιά Σου,
και μ' έφτανε ή άνάσα Σου, και μ' έφτανε ή καρδιά Σου
για νά μετράω τά σύμπαντα, ψηλάθε, σάν άιτός!

Ἄφροδίτης Οὐρανίας

ΤΟ ΘΕΙΟ ΤΑΞΙΔΙ

Με τὰ πανιά του ὀλόβολα στή μιὰ πνοή ἀφημένα
τὸ πλοῖον ἐπέτα ὀμπρός·
τὰ κύματα βογκοῦσανε τριγύρα του ἀφρισμένα
κι ὁ νοῦς μου ἦταν γαμπρός !

Στὴν πλώρα ὀρθός κι ὡς στέναζε τὸ ξύλο ἀπὸ τὸ ρέμα,
μὲ μυστικὴν ὀρμὴ
ἀγνάντια ἀπὸ τὸν ἄνεμο μοῦ τραγουδοῦσε τὸ αἶμα,
σὰ λύρα, στὸ κορμί·

10 κι ὡς τὸν ὀλύμπιον ἔρωτα, ποῦ θεῖο σημάδι ἀφήνει
τὸ βέλος τὸ ἠχηρό,
ἀκέριος ἐλαχτάριζα νὰ φύγω ὡς τὸ δελφίνι
στὸ ἀπέραντο νερό,

κι ἀπ' τ' ἀκρωτήρια ὀλόγυρα, κι ἀπ' τὰ νησιά, ὅπου στρέψω
τὸ διάβα μου ἀλαφρό,
θεϊκὴ γεμάτος δύναμη, νὰ παίξω, νὰ χορέψω
στὴ μέση ἀπ' τὸν ἄφρο !

Μὲ κάθε ἐνάντιον ἄνεμο, κάθε πνοή, σβίλαδα,
γαλήνη ἢ τρικυμιά,
σ' ἓνα χορὸν ἀθάνατο νὰ ζώσω τὴν Ἑλλάδα
μὲ μιὰν ἐπιθυμιά !

20

Τὸν Πάνα, τέλος, νιώθοντας τὸν ποντοπόρο ὡς μέσα
στὴ ρίζα τῶν φρενῶν,
νὰ πάρω ἀπὸ τὰ τρίσβαθα τὴν αἰωνίαν ἀνέσα
τῶν θεῶν ὠκεανῶν,

ὅσπου νὰ γίνω τὸ βουβὸ καὶ τὸ νηφάλιο σῶμα
κ' ἡ μυστικὴ πηγὴ
πού, ἀφοῦ στὸ κύμα βύθισε μὲς ἀπὸ τ' ἅγιο χῶμα
καὶ μάκρυνε ἀπ' τὴ γῆ,

στὰ πιὸ ἀνοιχτὰ ἀνεβαίνοντας τῆς θάλασσας, μονάχη
γλυκοῦ νεροῦ ἀμπολή,
20 τὸν οὐρανὸ ἀναγάλλιασεν ἀπάνωθὲ τῆς νὰ ἔχει,
χωρὶς νὰ τοῦ μιλεῖ . . .

30

ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΗ

Στὸ ρόδινο μακάριο φῶς, νά με, ἀνεβραίνω τῆς αὐγῆς,
 μὲ σηκωμένα χέρια.

Ἡ θεία γαλήνη μὲ καλεῖ τοῦ πέλαου, ἔτσι γιὰ νὰ βγῶ
 πρὸς τὰ γαλάζια αἰθέρια . . .

Μὰ ὦ οἱ ἄξ αφνες πνοὲς τῆς γῆς, ποῦ μὲς στὰ στήθια μου χιμᾶν
 κι ἀκέρια μὲ κλονίζουν !

ᾠ Δία, τὸ πέλαγο εἶν' βαρὺ, καὶ τὰ λυτά μου τὰ μαλλιὰ
 σὰν πέτρες μὲ βυθίζουν !

Αὔρες, τρεχάτε· ὦ Κυμοθόη, ὦ Γλαύκη· ἐλάτε, πιᾶστε μου
 τὰ χέρια ἀπ' τῆ μασκάλη.

10

Δὲν πρόσμενα, ἔτσι μονομιᾶς, παραδομένη νὰ βρεθῶ
 μὲς στοῦ Ἥλιου τὴν ἀγκάλη . . .

σε

Στὴν κλέρα ὄρθος κι ἀβύσσος ἀπὸ τὸν ἀπὸ
 μὲ μυστικὴν ὄρμη
 ἔφτανε ἀπὸ τὸν ἀνεμο-μοῦ τραγουδοῦσα τὸ σῆμα,
 σὲ λόρα, στὸ κορμὶ

κι ὡς τὸν ἀέριον ἔρωτα, ποῦ θεῖο σημάδι ἀφήνει
 τὸ βῆλα τὸ ἤχηρό,
 ἀέριος ἀλαχουρίζε νὰ πῶγι ὡς τὸ δελφίνι
 στὸ ἀέρινο νερό.

κι ἀπ' τ' ἀκρατήρη ὀλόγυρο, κι ἀπ' τὰ γησιὰ, ὅπου ἀνέγινε
 τὸ ἔλθε μου ἀλαφρό,
 θεϊκὴ γερμάτος ὄνειρο, νὰ παίξει, νὰ χορεύει
 σὲ μὴν ἔα' τὸν ἄφορο !

ΠΑΝ

Στὰ βράχια τοῦ ἔρμου ἀκρογιαλιοῦ καὶ στῆς τραχιῆς χαλικωσιᾶς
 τῆ λαύρα,
 τὸ μεσημέρι, ὁμοιο πηγῆ, δίπλα ἀπὸ κύμα σμάραγδο,
 τρέμοντας ὄλο, ἀνάβρα' . . .

Γαλάζια τριήρη στὸ βυθόν, ἀνάμεσα σ' ἔσφιρνους ἄφρους,
 ἢ Σαλαμίνα,
 καὶ τῆς Κινέτας, μέσα μου καταβάθος ἀνασυσμός,
 πεῦκα καὶ σκίνα.

Τὸ πέλαγο ἔσκαγ' ὄλο ἄφρους καί, τιναχτὸ στὸν ἄνεμο,
 ἀσπροβόλα'
 10 τὴν ὥρα ποῦ τ' ἀρίφνητο κοπάδι τῶν σιδέρικων
 γιδιῶν ροβόλα' . . .

σε

Μὲ δυὸ σουρίγματα τραχιά ποῦ — κάτουθε τὸ δάχτυλο
 ἀπ' τῆ γλώσσα
 βάνοντας — βουίξ' ὁ μπιστικός, τὰ μάζωξ' ὄλα στὸ γιαλό,
 κι ἄς ἦταν πεντακόσα !

σε

Κι όλα σταλιάσανε σφιχτά τριγύρ' απ' τὰ κοντόθαμνα
κι απ' τὸ θυμάρι,
κι ὡς ἐσταλιάσανε, γοργά, τὰ γίδια καὶ τὸν ἄνθρωπο
τὸ κάρωμα εἶχε πάρει. 20

Καὶ πιά, στὶς πέτρες τοῦ γιαιοῦ κι ἀπάνου απ' τῶν σιδέρικων
γιδιῶν τῆ λαύρα,
σιγή· κι ὡς ἀπὸ στρίποδα, μέσ' απ' τὰ κέρατα, γοργὸς
ὁ ἥλιος καπνὸς ἀνάβρα' . . .

Τότε εἶδαμε — ἄρχος καὶ ταγὸς — ὁ τράγος νὰ σηκώνεται
μονάχος,
βαρὺς στὸ πάτημα κι ἄργός, νὰ ξεχωρίσει κόβοντας, κ' ἐκεῖ
δπου βράχος, 30

σφήνα στὸ κόμα μπαίνοντας, στέκει λαμπρὸ γιὰ ξάγναντο
ἄκρωτήρι,
στὴν ἄκρη ἀπάνου νὰ σταθεῖ, πού ἡ ἄχνη διασκορπᾷ τ' ἄφροῦ,
κι ἀσάλευτος νὰ γείρει, 30

μ' ἀνασκωμένο, ἀφήνοντας νὰ λάμπουνε τὰ δόντια του,
τ' ἀπάνω χεῖλι,
μέγας καὶ ὀρθός, μυρίζοντας τὸ πέλαγο τὸ ἀφρόκοπο,
ὡς τὸ δεῖλι ! 36

ΘΑΛΕΡΟ

Φλογάτη, γελαστή, ζεστή, ἀπὸ τ' ἀμπέλια ἀπάνωθεν
ἐκοίταγε ἡ σελήνη·
κι ἀκόμα ὁ ἥλιος πύρωνε τὰ θάμνα, βασιλεύοντας
μέσ σὲ διπλὴ γαλήνη.

Βαριά τὰ χόρτα, ἰδρώνανε στὴν ἀψηλὴν ἀπάνεμιὰ
τὸ θυμωμένο γάλα,
κι ἀπὸ τὰ κλήματα τὰ νιά, πού τῆς πλαγιᾶς ἀνέβαιναν
μακριὰ - πλατιά τῆ σκάλα,

σουρίζανε οἱ ἀμπελουργοὶ φτερίζοντας, ἐσειόντανε
στὸν ὄχτο οἱ καλογιάννοι, 10
κι ἄπλων' ἀπάνω στὸ φεγγάρι ἡ ζέστα ἄραχνουφαντο
κεφαλοπάνι . . .

Στὸ σύρμα, μέσ στὸ γέννημα, μονάχα τρία καματερά,
τὸ 'να ἀπὸ τ' ἄλλο πίσω,
τὴν κρεμαστή τους τραχηλιά κουνώντας, τὸν ἀνήφορο
ξεκόβαν τὸ βουνίσο.

Σκυφτό, τῆ γῆς μυρίζοντας, καί τὸ λιγνὸ λαγωνικό,
 με γρήγορα ποδάρια,
στοῦ δειλινοῦ τῆ σιγαλιὰ βράχο τὸ βράχο ἐπήδαγε
 ζητώντας μου τὰ χνάρια. 20

Καὶ κάτου ἀπ' τὴν κληματαριά τὴν ἄγουρη μ' ἐπρόσμενε,
 στοῦ ξάγναντο τὸ σπίτι,
στρωτὸ τραπέζι πῶφεγγε, λυχνάρι ὀμπρὸς του κρεμαστό,
 τὸ φῶς τοῦ Ἄποσπερίτη . . .

Ἐκεῖ κερήθρα μῶφερε, ψωμί σταρένιο, κρύο νερό
 ἢ ἄρχοντοθυγατέρα,
ὀπού 'χε ἀπὸ τῆ δύναμη στὸν πετρωτό της τὸ λαμιό
 χαράκι ὡς περιστέρα'

πού ἢ ὄψη της, σάν τῆς βραδιάς τὸ λάμπο, ἔδειχνε διάφωτη
 τῆς παρθενιαῆς τῆ φλόγα, 30
κι ἀπ' τῆ σφιχτῆ της ντυμασιά, στὰ στήθια της τ' ἀμάλαγα,
 χῶριζ' ὀλόρτη ἢ ρῶγα'

πού ὀμπρὸς ἀπὸ τὸ μέτωπο σὲ δυὸ πλεξοῦδες τὰ μαλλιά
 πλεμένα εἶχε σηκώσει,
σάν τὰ σκοινιά τοῦ карабиού, πού δὲ θὰ μπόρει' ἢ φούχτα μου
 νὰν τῆς τὰ χερακώσει.

Λαχανιασμένος στάθη ἐκεῖ κι ὁ σκύλος π' ἀγανάχτησε
 στὰ ὀρτὰ τὰ μονοπάτια,
κι ἀσάλευτος στὰ μπροστινά, μὲ κοίταγε, προσμένοντας,
 μιὰ σφήνα μὲς στὰ μάτια. 40

Ἐκεῖ τ' ἀηδόνια ὡς ἄκουγα, τριγύρα μου, καὶ τοὺς καρπούς
 γεύομουν ἀπ' τὸ δίσκο,
εἶχα τῆ γένη τοῦ σταριοῦ, τοῦ τραγουδιοῦ καὶ τοῦ μελιοῦ
 βαθιά στὸν οὐρανίσκο . . .

Σὰ σὲ κυβέρτι γυάλινο μέσα μου σάλευε ἢ ψυχὴ,
 πασίχαρο μελίσι,
πού ὄλο κρυφὰ πληθαίνοντας γυρεύει σμάρια ὡσὰν τσαμπιά
 στὰ δέντρα ν' ἀμολήσει.

Κ' ἐνιωθα κρούσταλλο τῆ γῆ στὰ πόδια μου ἀποκάτωθε
 καὶ διάφανο τὸ χῶμα, 50
γιατὶ πλατάνια τριέτικα τριγύρα μου ὑψωνόντανε
 μ' ἄδρό, γαλήνιο σῶμα.

Ἐκεῖ μ' ἀνοῖξαν τὸ παλιὸ κρασί, πού πλέριο εὐώδισε
 μὲς στὴν ἰδρένια στάμνα,
σάν τῆ βουνίσια μυρουδιά, σύντας βαρεῖ κατάψυχη
 νύχτια δροσιά τὰ θάμνα . . .

Φλογάτη, γελαστή, ζεστή, ἐκεῖ ἢ καρδιά μου δέχτηκε
 ν' ἀναπαυτεῖ λιγάκι
πὰ σὲ σεντόνια εὐωδερὰ ἀπὸ βότανα, καὶ γαλανὰ
 στῆ βάψη ἀπὸ λουλάκι . . . 60

ΓΙΑΤΙ ΒΑΘΙΑ ΜΟΥ ΔΟΞΑΣΑ

Γιατί βαθιά μου δόξασα και πίστεψα τή γῆ
και στή φυγή δὲν ἄπλωσα τὰ μυστικά φτερά μου,
μὰ δλάκερον ἐρίζωσα τὸ νοῦ μου στή σιγή,
νά πού και πάλι ἀναπηδᾷ στή δίψα μου ἡ πηγὴ,
πηγὴ ζωῆς, χορευτικὴ πηγὴ, πηγὴ χαρά μου...

Γιατί ποτὲ δὲ λόγιασα τὸ πότε και τὸ πῶς,
μὰ ἐβύθισα τὴ σκέψη μου μέσα στήν πᾶσαν ὥρα,
σὰ μέσα της νὰ κρύβονταν ὁ ἀμέτρητος σκοπός,
νά τώρα πού, ἦ καλοκαιριά τριγύρα μου εἶτε μπόρα,
10 λάμπ' ἢ στιγμὴ ὀλοστρόγγυλη στὸ νοῦ μου σὰν ὀπώρα,
βρέχει ἀπ' τὰ βάθη τ' οὐρανοῦ και μέσα μου ὁ καρπός!...

Γιατί δὲν εἶπα : « ἐδῶ ἡ ζωὴ ἀρχίζει, ἐδῶ τελειώνει... »
μὰ « ἂν εἶν' ἡ μέρα βροχερὴ, σέρνει πιδὸ πλούσιο φῶς...
μὰ κι ὁ σεισμός βαθύτερη τὴ χτίσι θεμελιώνει,
τὶ ὄζωντανὸς παλμός τῆς γῆς πού πλάθει εἶναι κρυφός... »
νά πού, ὅ,τι στάθη ἐφήμερο, σὰ σύγνεφο ἀναλιώνει,
17 νά πού κι ὁ μέγας Θάνατος μου γίνηκε ἀδερφός!...

Σ ο ν έ τ α

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

Ἄπο χαλκὸν ἢ βράχο Πεντελίσιο
τὸ ἀθάνατο εἰδωλό Σου δὲ θά στήσω·
μ' ἀπὸ κυπαρισσόξυλο κολόνα,
γιὰ νὰ εὐωδάει τὸ ἔργο μου στὸν αἰῶνα!...

Και στὸ λόφον, ὄπδχει δμοια κορόνα
τὸ κάστρο τὸ Βενέτικο, θά χτίσω
βαριά ἐκκλησιά, και μέσα θά Σὲ κλείσω
μ' ἀτάραγο, ἀπὸ σίδηρο, πυλώνα!

Καμπάνες, πού νὰ βόγκουνε ὡς ἀσπίδα
πῶβρει σὲ σπάθα ἢ κονταριοῦ κοπίδα,
10 θά βάλω, κι ἄλλες πιδὸ ψηλά, σὰ σεῖστρα!

Κι ἀπ' τὰ παράθυρά της νὰ Σὲ ἰσκιάσω,
βαθύχρωμα κρουστάλλια θά ταιριάσω
— και τὸ καθένα νὰ 'ναι πολεμίστρα!

Στὸν Ἀκροκόρινθο ἔπεφτεν ἡ δύση
πυρώνοντας τὸ βράχο. Κ' εὐωδάτη
φυκιοῦ πνοή, ἀπ' τὸ πέλαο, εἶχε ἀρχίσει
νὰ μεθᾶ τὸ λιγνὸ βαρβάτο μου ἄτι...

Ἄφροϊ στὸ χαλινάρι· κι ἀπ' τὸ μάτι
τ' ἀσπράδι ὄλο φαινόταν· καὶ νὰ λύσει
τὴ φούχτα μου, ἀπ' τὰ γκέμια του γεμάτη,
πάλευε πρὸς τὰ πλάτη νὰ χιμήσει...

Ἦτανε ἡ ὥρα; Ἦταν τὰ πλήθια μύρα;
Ἦταν βαθιὰ τοῦ πέλαγου ἡ ἀρμύρα;
ἢ ἀναπνοὴ ἢ ἀπόμακρη τοῦ δάσου;

10

Ἄ! λίγο ἀκόμα ἂν κράταε τὸ μελτέμι,
ἤξερα ἐγὼ πῶς σφίγγεται τὸ γκέμι
καὶ τὰ πλευρὰ τοῦ μυθικοῦ Πηγάσου!

Πρόλογος στὴ Ζωὴ (Ἐποσπάσματα)

A. Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΗΣ ΓΗΣ ΜΟΥ

IV

ΤΑ ΧΩΜΑΤΑ

Πρὶν σηκωθεί ἀπ' τὴ λάκκα του ὁ κορυδαλλὸς
καὶ πρὶν ὁ κόρακας
ξυπνώντας
μὲ βραχνὸ κρωγμὸ χαθεῖ πίσω ἀπ' τὰ δέντρα
καὶ πριχουὸ ὁ ἀπόγειος πάρει στ' ἀκρογιάλια
δταν, τὸν δρθρο,
στά ὑπνωμένα ἀκόμα ὀλόγυρα βουνά
στενάζει ὁ σιγισμὸς τῶν καρουλιῶν
σὰν ἀνεβάζουν τὰ πανιά,
καὶ τὸ καράβι
δμοιο μὲ φάντασμα
δίχως ἀχὸ γλιστρᾶ
ξανοίγεται στὸ πέλαος,

10

ἂς ἀκλουθήσω σιωπηλὸς καὶ γλήγορος,
ὦ γῆ μου,
τὰ μεγάλα Σου κλεισμένα μονοπάτια!

Τί εἶναι τὸ θεῖο Σου νέμα
ποῦ μὲ κράζει καθεμέρα
τόσο αὐγὴ;

20 Καθώς ένα μελίσσι, οδηγητής
έπηε μπροστά απ' τις Νύφες τῆς Ἀθήνας
φέρνοντάς τες στη Λυδία·

καθώς ένα κοπάδι τρυγωνιδῶν
δὴγησε τοὺς Χαλκιδαίους στὴν Κύμη·

κι ὡς οἱ Μεγαρίτες ἀνεβῆκαν τὰ Γεράνια
ἀκλουθώντας ἕνα σμάρι γερανῶν·

ἔσ' εἶναι καὶ γιὰ μένα
μυστικό, κυρίαρχο καὶ σιωπηλὸ
τὸ θεῖο Σου νέμα

30 ποὺ δὲ δέχεται καμιὰν ἀναβολή!

Ἦ γῆ μου, νά με, μὲ γυμνὸ τὸ πόδι
ἀκούραστος, γοργὸς καὶ σιωπηλὸς...

Μὲ γυμνὸ πόδι
γιατὶ οἱ θεῖες φωνές Σου,
ὅπως ὁ γρύλος μὲς στὸ χόρτο, τὴ βραδιά
ὡς ἀκούσει πάτημα
σπαίρνει τὸ τραγοῦδι ποὺ ρυθμίζει τὴ σιωπή,

κι ὡς τὸ τζιτζίκι
σταματᾷ τὸ λάλημά του
40 ἅμα περάσει ἀπάνωθὲ του σύγνεφο—

ὁμοια κ' Ἔσειξ
ὅταν ἀκούσετε τὸ μάταιο, χτυπητὸ καὶ βέβηλο

ποὺ μὲ λυγρὸν ἄκουσμα τοῦ ἀνθρώπου
περπάτημα τοῦ ἀνθρώπου
ποὺ δὲν ἐγεννήθη γιὰ νὰ Σᾶς ἀκούσει,
θεῖες φωνές τῆς γῆς μου!

Καθὼς ἕνα μελίσσι, ὅπως τὶς μέρες
(Ἀλλὰ γιὰ μένα, ὅπως τὶς μέρες
ποὺ ἕνας ὁμοῖος πέπλος
σκέπει σὰ μιὰ νύφη ὅλο τὸ φῶς
ὁ γκιώνης καὶ τὸ μεσημέρι ἀκόμα
ἀκούγεται ν' ἀφήνει
50 τὴ γλυκιὰ κλαγγή του στὸν ἐλαιώνα,

ὅ,τι καλύτερο ἔχει μέσα τῆς
ἢ νύχτα κ' ἡ σιωπὴ
μοὺ παραμένει μιὰ γιὰ πάντα
ἀπαραβίαστο στὴν ψυχὴ!

Ἦ μυστικὴ ἀκοή μου, ἀδιάκοπα σκυμμένη
γιὰ ν' ἀκούς τὶς φλέβες
τοῦ κρυφοῦ μουρμουρητοῦ...

Κι ὅταν ὁ Ἦ ἀνάλαφρο μουρμουρητὸ
ποὺ λίγο ἂν ξεχειλίσῃς
60 ξεχειλίζεις μὲς στὴν ἀγκαλιὰ τῆς ὁμορφιάς!)

Ἦ χῶματα τῆς γῆς μου!

Χῶμα Λευκαδίτικο,
πρωτόχωμα
τιτάνια ζύμη τοῦ κορμιοῦ μου
τοῦ ἴδιου μου τοῦ ἀκοίμητου μυαλοῦ!

Χῶμα Αἰγινήτικο,
ἀλαφρὸ σὰν ἀφρομύγαλο
πηλὲ πού μου δροσίσεις τὴν καρδιά
70 σὰν τὰ λαγήνια σου
πού κρυνόνουνε τὰ καλοκαίρια τὸ νερό!

Χῶμα τῆς Πελοπόννησος,
πού θρέφεις ἄμετρα τὰ κυπαρίσσια,
ἀπὸ τὸ πιὸ μικρὸ
πού παίζει μετὸν ἀέρα ὡς σκύμνος λιονταριοῦ
ᾧσμε τὸ μεγαλύτερο πού ἡ μνήμη μου κρατεῖ!

*Αργίτικο φλογάτο κοκκινόχωμα,
πού καῖς στὸν ἥλιο ὡς πυρωμένο σίδηρο —
κι ὡστόσο σὲ φλογίζει ἀκόμα πιότερον ἢ παπαρούνα!

80 Ὡ χῶματα τῆς γῆς μου,
μύρια κι ἀξεχώριστα σὰν τὰ νερά,
σὰν ὁ ὕπνος π' ὄχι μόνο ἀπὸ ἴνα δέντρο σ' ἄλλο
διάφορον, ἀλλάζει
ἀλλὰ καὶ στὸν ἐλαιώνα
— ὅπως τὸ ξέρονε οἱ βοσκοὶ
πού συναλλάζουνε τὸν ἴσκιο
ἀκλουθώντας τὸ κοπάδι ἐδῶ κ' ἐκεῖ —
δὲν εἶν' ὁ ἴδιος κάτω ἀπ' ὅλες τὶς ἐλιές,
ὦ χῶματα,

πού με λυτρῶσατε ἀπ' τὴ βαριά τοῦ ζώου πνοή!

Καθὼς ἐκεῖνος πῶχει νὰ ζυπνήσει ὄρθρο βαθὺ γιὰ τὸ ταξίδι
δὲ σηκώνει ἀπὸ τὸν ὕπνο τοὺς δικούς του
ἀλλὰ πατώντας μετὶς ἄκρες τῶν ποδιῶν
πηγαίνει νὰ φιλήσει τὴ γυναῖκα του στὸ μέτωπο
— κ' ἐκείνη δὲν ζυπνᾷ —
κ' ἔπειτα σκύβοντας φιλεῖ καὶ τὸ μωρὸ
πού ἀπὸ τὴν ἴδιαν ὥρα τοῦ ὄρθρου
ἔχει ἀνοιχτὰ τὰ μάτια του στὸ ἀδούλωτο ἀγαθὸ
καὶ σιγανὰ χαμογελᾷ στὴν ὄψη τοῦ πατέρα του,

ὁμοια κ' ἐγὼ
ἀπιθώνοντας κάθε φορὰ
τ' ἅγιο φιλί τοῦ χωρισμοῦ στὰ μέτωπα π' ἀγάπησα,
χῶμα μου,
ἐρχόμουνα σ' Ἐσέ!

Κι ὡσὰν ὁ δημιουργὸς τῶν ἀγαλμάτων
πού ἀφοῦ πλάσει πρῶτα τὸ ἔργο στὸν πηλὸ
καὶ ξετυλίξει ἀρίθμητες φορὲς ἀπάνωθὲ του
ἀκοίμητος
τὰ ὄγρὰ πανιά πού τὸ κρατᾶνε δροσερὸ
σὰ νὰ ἔχει μιὰ πληγὴ
— νὰ ἰδεῖ πῶς πάει, νὰ τὴν ἀλλάξει —
ὡσπου νὰ κλείσει τέλεια καὶ βαθιά

(Ἔτσ' εἶδα κάποτε νὰ κάνει τρέμοντας,
ἀπάνω στὴν ἀκμὴ τῆς Τέχνης του,

ὁ πῶς ὁ μέγας δημιουργὸς τοῦ αἵωνα)

τέλος, σιμώνοντας τὸ μάρμαρο,
νιώθει νὰ τρέμει ἐφτάδιπλη
ἢ κλεισμένη δύναμη στὸ σῶμα του
κ' εἶν' ἔτοιμος νὰ κράξει ὡς ὁ παλιὸς ἱερέας :
120 « Ἄν βακχεύει τὸ κορμί μου
ὁμως ὁ νοῦς μου εἶν' ἀγαλμα τοῦ Θεοῦ ! »

Ἔτσι, γυρίζοντας ἀπὸ τὰ χῶματά Σου,
γῆ μου,
μοναχὸς ἀγνάντια ἀπὸ τὸ Λόγο Σου
ὅπου ὄλη καὶ γιὰ πάντα Σὲ σκαλίζω
901 ἔτρεμα καὶ βάκχεα ὅλος
ὁμος ὁ νοῦς μου ἦτανε τ' Ἄγαλμά Σου !

Καὶ καθὼς ἡ μιὰ αἴσθησις βοηθαίει τὴν ἄλλη
— ὡς ὅταν ἓνας ἄνθρωπος τὸ βράδυ
130 ἐνῶ βαδίζει δίπλα ἀπὸ τὴ θάλασσαν
ἀποξεχνάει τὸν ἦχο της
δοσμένος στὸ συλλογισμό του,

ἀλλ' ὡς ἄξαφνα ἔβγει τὸ φεγγάρι
καὶ σκορπίσ' ἢ ἀναλαμπή του στὰ νερά,
911 σηκώνοντας τὰ μάτια του νὰ ἰδεῖ
βλέπει μαζί κι ἀκούει καλύτερα τὸ κύμα,
ὡς ἂν μὲ τὸ φῶς ἐψήλωνε στὰ φρένα του κ' ἡ βοή —

Ἔτσι ξυπνοῦσε
κ' ἔτσι πιότερο ξυπνάει βαθιὰ μου

τὸ ἄνα Σου μὲ τ' ἄλλο χῶμα, ὃ γῆ μου,
κι ὀλοένα μεγαλύτερη
τὴν αἰωνία Σου σύγκρατη Ἄρμονία ! 140

Βέβαια
σὲ κάποιαν ἄκρη τῆς Λευκάδας
ὅπου τὰ χαλίκια εἶναι καθάρια
τελειωμένα ἀπὸ τὸ κύμα σὰν αὐτὰ περιστεριοῦ,
σὲ πρωτογνώρισα,
ἐφηβόκορμη, ἀλαφρόγνωμη Ἄθηνά !

Καθὼς σὲ πέλαγος ἀσάλευτο
πετώντας δυὸ χαλίκια,
150 ἀπλώνοντας τοῦ ἑνὸς ὁ κύκλος
μπαίνει μὲς στὸν ἄλλο
δίχως νὰ σπάσει ὁ γύρος τους —
ἐμπῆκες στὴν ψυχὴ μου
ὡσὰν ψυχὴ ἀδερφῆς στὸν ἀδερφό !

Κι ὅπως ἂν τύχει
ἄξαφνα ἀνοίγοντας τὴ θύρα
τὴν παρθενικὴ τῆς ἀδερφῆς του ὁ ἄνθρωπος
νὰ τηνε ἰδεῖ γιὰ μιὰ στιγμὴν, ὀλόγυμνη
160 ν' ἀλλάζει τὸ χιτώνα
— μὰ ὁ νοῦς του δὲν ταραίζεται
γιατ' εἶναι ἀμύριστος σὰ μάρμαρο
τῆς ἀδερφότητος ὁ ἀνθὸς —

ὁμοια γυμνὴ σὲ γνώρισα στὸ νοῦ μου
ἀτάραχος

161 με μάτι τέλεια λυτρωμένο
ἀπ' τὴν ἐπιθυμία!

Καὶ καθὼς στὴ θεία μετόπη σου
ὅπου μοναχὰ σ' ἀγάπησα

170 ὁ καθάριος Ἡρακλῆς, γυμνός
σοῦ φέρνει μὲ τὰ δυό του χέρια
τις πεσμένες Στυμφαλίδες,

καὶ πού ἐσύ σὰ μιὰ παιδοῦλα
καθισμένη σ' ἓνα βράχο
ἀπάνου ἀπὸ τὴ λίμνη
τοῦ χαμογελαῖ

181 μὲ πρόσωπον ἀναπαμένο,
ὅπως τῆς ἄγουρης παρθένας
ποῦ ξυπνώντας ἀπὸ τὴν κρυφὴ

180 ἄρμονία τοῦ ὕπνου,
δοκιμάζει τὴ ζωὴ μ' ἓνα χαμόγελο —
ὁμοια καὶ σ' ἔμένα ἔχαμογέλασες
τὴ μέραν ὅπου σοῦ ἔφερα σβημένους
ὄλους μου τοὺς μάταιους στοχασμούς!

Ἄν ἦτανε καὶ πάλι νὰ ὑφαθεῖ
τὸ ἀθάνατο κεφαλοπάνι
— μ' ὄλων τῶν ἀγώνων σου τὰ τέρατα
νὰ σκεπαστεῖς —
190 ἄκου
μερόνυχτα βροντᾶν στὴ γῆ σου
οἱ ἀργαλειοί!

Ἄλλὰ, καθὼς σὲ γνώρισα, γυμνὴ

σ' ἀφήνω ἐδῶ
σὰ φρουρημένη μὲ τὴν παντοδυναμία
τῆς σιωπῆς!

Κι ὦ γῆ Ἄττική!

Μὲ τὸ πηγούνι μὲς στὴ φούχτα μου
κρατώντας σηκωμένο ἀπάνω τὸ κεφάλι
ὡς ἡ μορφὴ τῶν ποταμῶν Σου
τελευταία στ' ἀέτωμα ψηλά,
200 ἀπλωμένους στὶς βαθιὲς ἀνάλαφρες νυχτιὲς
στὸ χῶμα Σου ἄγρυπνος

μὲ τὴν καρδιά σφιγμένη ἀπάνω Σου
νὰ πνίγω ὅσο μπορῶ τὸ χτύπο τῆς
π' ἀνέβαινε ἀπ' τ' αὐτιά μου μὲς
στὸ στοχασμό μου ὡς ἡ βοή τοῦ γρύλου
στὴ λαμπρὴ νυχτιά,
ἐκοίταζα τριγύρα ἀκοίμητος
ἀλλάζοντας μαζί Τους τὴν ψυχὴ μου
ὄλοθθε μου
210 τὰ θεϊκὰ Ἄττικά βουνά!

Καὶ μόνος,
Ναέ,
γνώρισα τότε
μὲς στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου
τὸ μακάριο πένθος τῆς ζωηφόρου Σου

κι ὡσὰν ἐκεῖνος ὁπού ἀπάνω στὶς μετόπες Σου
ὀδηγᾷ τὸ βόδι στὴ θυσία,

220 με τὸ κεφάλι του σκυφτὸ
καὶ μετὴ χλαιίνα σηκωμένη ἄπάνω ἀπὸ τὰ χεῖλη του —
ὁμοια κ' ἐγὼ ἀπὸ τότε,
ὡ λιτανεία τῶν Παναθηναίων,
σ' ἀκλούθησα βουβός!

170
230
Κι ἂν ἡ σγουρή ἢ ἀψάδα
τῶν θεσσαλικῶν σου χρυσοχάλινων ἀτιῶν
φεύγει ἀλαφρότερα
κυβερνημένη ἀπ' τὴν ἀνάερη χάρη τῶν ἐφήβων σου,
ὅμως ἤξερα
πῶς στὸν λευκὸ σου ἀέρα
μαύρη ἀνέμιζεν ἢ χλαιίνα πίσωθὲ τους
μ' ὄλο τὸ σφιχτό, τὸ πλούσιο κύμα
ἀπὸ τὸ τετραπόδισμα
ἢ τὸν καλπασμό!

180
210
240
Καὶ σ' ἤβρα, τέλος, ὄλη,
ὡ Γύμνια Ψυχική,
μὲ μοναχὰ τὸν ἀνθινο
τῆς ἀνοιξῆς χιτώνα γύρα μου
βαδίζοντας μπροστὰ στὴ ζωὴ
καθὼς στὸν ἴδιο Σου τὸ διάλογο,
Ἄττική,
ποὺ πρὶν ἢ ἐρώτηση εἰπωθεῖ
παρθένα καρτερεῖ ἢ ἀπάντηση στοῦ νοῦ,

κι αὐτὸς δὲ στρέφει τὸ κεφάλι πιά δισταχτικὰ
ἀλλὰ ὀλοένα προχωρώντας πρὸς τὴ Νεότητά του
βρίσκει ξαφνικὰ τὴ λύτρωση

τὴ λύτρωση
τὴ λύτρωση!

Καὶ νά'
ὡ Σὺ, μόνον ἀγαλμα τοῦ Διόνυσου στὴ γῆ,
Πλάτωνα, νά'
τὸ τέλος τῆς πορείας Σου
γίνεται δική μου ἀρχή.

250

Ἔω λόγε,
π' ἀναπαύτηκεν ἢ σκέψη τῆς Ἀθήνας αἰῶνες,
γιὰ ν' ἀνθίσει στὸν ἀγώνα μου:

« Ἡ μόνη μέθοδος εἶν' ὁ θάνατος! »

255

B. Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ ΜΟΥ

ΑΙΜΑ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ ΜΟΥ

Μαύρο ανεπίβατο ἄτι!

Αἶμα πού πορφυρίζεις ἄξαφνα τὰ χέρια μου,
καθώς τοῦ ἀργάτη
πού, ἐνῶ σκάβει μὲς στή λαύρα τοῦ μεσημεριοῦ,
τοῦ σπάει γλυκὰ μὲς στὰ ρουθούνια ἢ φλέβα
κι ἄξαφνα νιώθει πού μαζί με τὸν ιδρώτα
τοῦ γλιστρᾶ ἀπαλὰ στὰ χεῖλια
κάτι πιὸ ζεστό,

καὶ σκάνοντας τὸ χέρι
10 κατεβάζει δάχτυλα καὶ φούχτα κατακόκκινα!

Δὲ σοῦ περνᾶω μέσ' ἀπ' τὰ δόντια
ὅπου τὰ σφίγγεις ἄλυτα,
τοῦ χαλινοῦ τὸ μᾶσσημα βαρὺ,
νὰ σὲ δαμάσω!

Ἀπ' τὰ φλεβάτα σου ρουθούνια σὲ κρατῶ,
καὶ μάταια, βάνοντας

ἀνάμεσα στὰ σκέλια τὸ κεφάλι,
σκάνεις τὰ καπούλια ὀρτά,
τινάζοντας ὀλοένα τις ὀπλὲς ἀνάγυρτες
στὸν οὐρανό!

20

Καὶ νά'
γυμνός, γυμνό, ἀπ' τὴ χαιτή
σ' ἀνεβαίνω!
Λύσσα καὶ δράμε
ἀνέβαινε
χόρευε ἀκράτητο κι ὀρτό!

Ἐγὼ δὲ σ' ἔθρεψα ἔτσι;

Ἐγὼ δὲ σ' ἔφερα, σὰν τὰ πουλάρια
νὰ βοσκῆσεις στὰ λιβάδια τὸ τριφύλλι
τις μαγιάτικες νυχτιᾶς
ἀπάνου στή δροσιά του,
γιὰ νὰ σοῦ γίνει ἢ τρίχα σου γυαλί
καὶ νὰ γλιστρᾶς σὰ χέλι ἀνάμεσ' ἀπ' τὰ πόδια,
κι ἀποκάτου ἀπ' τ' ἄστρα νὰ χορεύεις
βόσκοντας
σὰ μιὰ θεϊκὴ πηγὴ;

30

Μονάχο σου ξαλάφρωνε καί, ξαφνικὰ
γυρίζοντας τὸ μαῦρο λυγερό λαιμό,
δάγκα τὴν ἀρτηρία στή ράχη,
νὰ γλιτώνεις ἀπὸ τὸ περίσσιον αἶμα
πού 'ναι μέσα σου πηχτὸ
σὰν τὸ ρετσίνοι μὲς στοῦ πεύκου τὴν καρδιά!

40

Νά' μπρός στα δόντια σου ὁ ἀφρός πηχτός
κι ἀνάκατος
μὲ κόκκινες φουσκάλες σὰ ρουμπίνια
ἀπὸ τὰ γούλια πὺ ματώσανε,

κι ὁ ἰδρώτας σου
πὺ καναλίζει ὀλόγυρα στὶς φουσκωμένες φλέβες σου
σουρώνοντας στα νύχια ὀρμητικά!

50 Μαῦρο, ἀνεπίβατο ἄτι,
ὦ αἷμα τῆς Φυλῆς!

Δίχως φτερά, σὰν πίσσα,
καὶ σὰ χελιδόνη γλήγορο κι ἀστραφτερό!

Ἐχτὲς ἀκόμα ὁ ἴμερος,
ὡς ἐβγαίνα ἀπ' τὴ θάλασσα,
δὲν ἔπνεε μπρός μου ὡς ἀγριολούλουδο
πὺ δὲν τοῦ δώσανε ὄνομα,
καὶ τὸ μεγάλο ἀπάνεμο στὸ δειλινὸ
δὲν ἦτανε σὰ χέρι ἀδερφικὸ
60 ὅπὺ ἀπιθάνεται στὸν ὄμο σιωπηλά;

Καὶ ἡ πεδιάδα, ἀνάπαλα συγνεφιασμένη,
καὶ τὰ ὀρτὰ βουνὰ μὲς στὴν ἀχνόπεπλην ἀπανεμιά,
ὅπως ἔστρεφα τὰ μάτια στα ὀργωμένα χῶματα,
γλυκὰ θυμίζοντάς μου
πὺ ὁ ζευγάς ποτὲ δὲ χύνει τὸ αἷμα τῶν καματερῶν

(ὡς τὰ θαμπόβλεπα πὺ ἀλάτρευαν μακριά),
δὲ μοῦ ἀναπαῖσαν τὴν καρδιά μου
στὴν ἀγιότητα τῆς γῆς

καὶ τοῦ πελάου,
σὰν ὁ θαλασινὸς μ' εὐλάβεια σκύβει τὸ κεφάλι
70 βλέποντας στα μάκρη τὸ δελφίνι νὰ βυθίζει
σὲ γαλήνη ἢ τρικυμία
καὶ νὰ σκάνεται ἀπὸ πάνω του ὡς τροχός;

Καὶ ξάφνου
ὄλο μου τὸ αἷμα φέγγει ὡς ἡ ροδιά
στ' ἄλικα τ' ἄνθη τῆς ἀπάνου
ὅταν λοξεύει ὁ ἥλιος στὸ βασιλεμά του
κ' οἱ ἀχτίδες τὴ διαφέγγουν βύσσινη φωτιά!

Σὰν τὰ δαμάλια τοῦ βουνοῦ
πὺ, ὡς μυριστοῦν δικὸ τους αἷμα
80 προσπερνώντας ἀπ' τὸν τόπο τῆς σφαγῆς,
ξάφνου ἀμολᾶν μουκάνημα φριχτὸ
σὰ μοιρολόι ἀνήκουστο,
καὶ σκόρπια δῶθε - κείθε
μὲ σκυμμένα κέρατα σὰ λάζο ὀρτὸ
καὶ μὲ βαρυδὸνε ἀντίβουο καλπασμὸ
ζητᾶν νὰ σκίσουνε τὸν ἄνθρωπο, ὅπου βγεῖ,
ὁ μαδρος κόμπος τοῦ λυγμοῦ
μὲς στὸ αἷμα μου κομμένος
90 ξάφνου ἀνοίγει

πλημμυρίζοντας τὸ χῶμα
ὅπως ὁ μούστος σπάζοντας τ' ἄσκι.

Δὲν εἶν' τὸ καλοκαίρι δλόγυρά μου
ποὺ ῥιμάζει τὸ τζιτζίκι σ' ὄλα τὰ κλαριά
κι ὄλος μονόηχος ὁ ἀέρας
πέφτει κι ἀνεβαίνει ἀπ' τὴν ἀπέραντη βοή,
σάν ὁ δραγάτης μὲ λαχτάρα βλέπει
ἀπάνου ἀπ' τὴν ἑλιά
ἓνα σύγγεφο μικρὸ νὰ συμμαζώνει
ἀστράφτοντας
100 μιὰ μπόρα ἀλαργινὴ στοὺς σμαραγδένιους ἀμπελῶνες
ποὺ δὲ σειῶνται, μὲ σιωπὴ ὑποταχτικὴ·

μῆτε
ὄταν ἀξαφνα πηδάει, μαζὶ μὲ τὸ σκαμμένο χῶμα,
ἢ χοντροστάλα τῆς βροχῆς
λοξὴ ποὺ δέρνει χλόη καὶ φύλλα
ποὺ λυγᾶνε καὶ πηδᾶνε
ὡς τρομαγμένα ἀπ' τὴ νεροποντὴ·

μῆτ' ἢ ὦρα ποὺ ὁ γονιὸς
110 γυρίζοντας τὰ μάτια του μιὰ μέρα
βλέπει πὼς τῆς θυγατέρας του τὰ στήθη
ξεχωρίζουν μέσ' ἀπὸ τὸ φόρεμα
προτοῦ τὸ στοχαστεῖ
— γιὰτὶ δὲν πρόσμενε ἔτσι γλήγορα
τῆς νιότης τὸ προζύμι νὰ πιαστεῖ —
καὶ ὁ ἴδιος ἀπ' τὴν ὦρα ἐκείνη
γίνεται βαρύτερος

καὶ ἀνήσυχος
καὶ ντροπαλός·

ἀλλ' ἢ ὦρα πῶταξεν ἡ Μοῖρα,
120 ὡς ἔβρει μιὰν ἡμέραν ἓνας ἄνθρωπος
τὸ διάχρυσο ἀμφορέα
ὅπου ἡ Γῆ ἐμπιστεύτηκε στὸ Διόνυσο
νὰ κλείσει αἰῶνες μέσα τὸ χυμὸ τοῦ σταφυλίου
κι ὡς ξάφνου, ἀνοίγοντάς τον, ὄσφρανθεῖ
τὸ θεῖο κρασί,

νὰ νιώσει
πιὸ ὄριμη καὶ δυνατὴ τὴ φρένα του ἀπὸ Κεῖνο·
νὰ το τῶν αἰῶνων τὸ κρασί σου, Ἑλλάδα,
130 κάτου ἀπ' τὰ ζωντανὰ ρουθόνια μου
ποὺ ἀνοιγοκλειοῦνε
ὡς τὰ φτερὰ τῆς νυχτοπεταλοῦδας
ὅπου πέσει σὲ ποτήρι
καί, χτυπώντας τα σπουδαχτικά,
γυρεῖ μάταια νὰ σκωθεῖ ἀπὸ τὸ πιότη!

Δὲν εἶχεν ἔρτει ἡ ὦρα
ποῦ, ὅπως τὸ πουλᾶρι δίπλα ἀπ' τὴ φοράδα
ὄλο τὸ Μάη, λιγνόποδο
ἀψηλό,
140 μὲ μύριους γύρους σάν τὸ χελιδόνι
καὶ τρεχάλες
δοκιμάζοντας τοὺς τράφους

τά λιβάδια ἢ τὸ πετρόχωμα
σὲ ἀνήφορον ὄρτο,
τά νέα παιδιά σου, Γῆ μου,
σ' ἀκολούθησαν

150 νὰ σοῦ λυτρώσουν τὶς βουνοκορφές
ἀνάμεσα στὴ δρόσο τῆς φωτιᾶς,
ἀνοίγοντας
κάθε φορά πού ἐζύγωναν τὸ θάνατο
τὸ πάτημα σὰ σὲ χορό!

Ἄλλ' ὅπως, ὅταν ἕνας ἄνθρωπος
σὰ σφάζει δίπλα ἀπὸ πηγὴ ἕνα ζῶο,
τὸ πηχτὸν αἷμα ὅπου χυθεῖ
ἀναλιώνοντας ἀργά
βάφει τὸ ρυάκι ὀλάκερο μακρύτερα ἀπὸ μίλι
φεύγοντας ὄχτη ὄχτη,
ὅσο πού δένει ἀχνὸ ζωνάρι κόκκινο
τριγύρα ἀπ' ὄλο τὸ χωριό,

160 (ἢ ὅμοια, σιμὰ σὲ θάλασσα
πού ὀκνὸ χτυπάει τὸ κύμα,
πορφυρίζει ὄρα πολλὴ ὀ ἀφρός),

ἔτσι βαμμένοι ἀπ' τῶν παιδιῶν σου τὸ αἷμα
οἱ ποταμοὶ κ' ἡ θάλασσά σου
σ' ἔζωναν ἀπὸ παντοῦ!

V

ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ

Μ' ὄλο πού κάτεχα πὼς ἔρχεσαι,

πὼς προβοδᾷς ὡσάν τὸ μουσκλο
βελουδένια, σιωπηλή,

μ' ὄλο πού κάτεχα πὼς ἔρχεσαι,

ὄλ' οἱ ἄρμοί μου ἐτρίξανε μαζί,

ἐτρίξανε
ὄπως τρίζει ὀ πάγος ἀπ' τὸν ἥλιο,

καὶ μὴν αὔρα αἰφνίδια μέσαθὲ μου
10 μ' ἔσεισε ὄλο, ἀπ' τὰ νύχια στοῦ κεφάλι,
διασκορπώντας με στὴν πλάση,
ἀνατριχίλα ἀπάντεχη, θεϊκὴ,
καὶ στὰ μηλίγγια μου ἐσηκώθηκε
τοῦ δάκρυου, πού δὲ χύθηκε, ἡ βοή,

κ' ἡ χλόη μου πάγωσε τὴ φτέρνα,
καὶ παράξενα

τὸ πέρασμα τοῦ ἀγέρα στὰ μαλλιά μου
ὄλες ζωντάνεψε τὶς τρίχες
ἀπ' τὴ ρίζα ὡς τὴν κορφὴ!

20 Στὸ θάμπωμά μου
ὁ οὐρανὸς
σὰν πλάκα μάρμαρου μαζώχτηκε ὀλος,
καὶ τὰ μάτια μου
εἶδανε γραφτὸ σὲ νιότη ἀφάνταστη
ἀνάμεσα σὲ δάκρυα ποῦ δὲ στάξανε
τὸ μυστικὸ σου ἀνάγλυφο,
θεῖα γῆ!

30 Στὴν πέτρα τὴν ἀγέλαστη,
προσμένοντας, ἡ Δήμητρα
δὲν ἀνατρίχιασε ἔτσι,
ὅταν σηκώνοντας ἀπάνου τὸ κεφάλι
εἶδε τὴν πρώτη παπαρούνα,
στὴ χρυσὴν ἱερὴν ὀργάδα,
νὰ μηνάει τῆς Κόρης τῆς τὸν ἔρχομό!

40 Μηδὲ ὁ Τριπτόλεμος
ὀπδνίωσε στοῦ κεφαλιοῦ του τὴν κορφὴ
πιὸ σύψυχο τὸ ρίγος
ὅταν τῆς Μητέρας θεᾶς τὸ χέρι
σκόρπισεν ἀπάνω στὴν κορφὴ του
σιωπηλὰ
τῆ φούχτα τοῦ ἱεροῦ σταριοῦ!

Εἶχε λοιπὸν πεθάνει
ὡς ἔπρεπεν
ὁ σπόρος;

Ἄλεσε ἀπανωτὸ τὸ μυλολίθαρο
τὴν κίτρινη πασπάλη,
κι ὄλη μοῦ παραδόθηκε ἀξαφνα ἡ ψυχὴ,
ὡς τοῦ πεινασμένου
στοῦ ζεστοῦ ψωμοῦ τὴν εὐωδιά;

50 Ὡς θεϊότατη ὦρα
ὄλης μου τῆς ζωῆς!

Ὡς ἐσήκωσα τὰ μάτια
ἀνάμεσα οὐρανὸ καὶ γῆ
στὸν πέπλο τῶν δακρύων π' ἀρχίνησε νὰ πέφτει
ἀνοίγοντάς μου Ἡλύσια τὴ ματιὰ
τό εἶδα καὶ σάλευε ἀλαφρά!

60 Πιὸ μέγα
πιὸ μεστὸ ἀπ' τὸ στάχυ τοῦ Ἀπελλῆ,
ποῦ ἀπάνω του ἀπιθώνονταν βαρὺ ἓνα περιστέρι
καὶ τὸ κράτει
ἀλύγιστο κι ὀρτό!

Δὲ μίλησα·

μόνο Εκλεισα τὰ βλέφαρα
μόνο ἔχαμήλωσα τὸ μέτωπο στὴ γῆ!

Κι ἄξαφνα μὲς στ' αὐτιά μου
ψήλωσε μιὰ βοή!

Κ' οἱ ὄρες σου, γῆ μου,
ποὺ πιασμένες ἀπ' τὸ χέρι ἐχόρευαν ὀκνά,
ἄξαφνα ἐλύσανε τὰ δάχτυλα ὄλες,

τρέχοντας σὲ κάποιον
ὄπου ἐρχόνταν βιαστικά!

Ὅλες σου οἱ ὄρες
οἱ καιροὶ
οἱ στιγμὲς
οἱ αἰῶνες!

Σὰν ἓνα πλῆθος
σπρώχνοντας
πατώντας
ρίχνοντας τὸν μπροστινὸ
ἄντρες, γυναῖκες καὶ μικρὰ παιδιά
ἐσηκώθηκαν στὰ νύχια ἀπάνου
ὄλοι ματιὰ κι αὐτί!

Κι ἀπάνου ἀπὸ τὸν ὄγλο

ποὺ ὄλος,
ἀπλωμένη θάλασσα,
ἔσταμάτα μονομιᾶς,

ἢ ἀπόμακρη μικρὴ φωνὴ
π' ἄδειασε ὡς λιγοστὴ σπονδὴ
ἀπὸ τὰ χεῖλη ἐκείνου ποὺ ἔξερε,

καὶ δὲν τὸν ἄκουε
90 παρ' ὃ πρῶτος ποὺ ἔταν πιὸ σιμά,

ἄξαφνα
βούισε σὰν παιάνας
ἐσειστηκε ὡς τεράστιο κύμα
ὡσὰν οἱ θύσανοι τῆς θείας αἰγίδας,
ἄξαφνα ἀκούστηκεν, ἀπάνου ἀπ' ὄλα
ἀπ' ὄλα
ἀπ' ὄλα,

ἀκούστηκε :

99 « Νικᾶμε ! »

Γ Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

I

ΕΡΩΤΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ

Ἄβυσσο μπλάβα,
σκιά γεμάτη ἀπ' τῶν κυμάτων τὴν ἀχνιά,
στὴ σηκωμένη μου ἄξαφνα ματιά
σὰ ροδοπόρφυρη ἀστραπή
κοιλιά τοῦ γλάρου!

Ὡ ἀπάντεχο μελτέμι!

Τὸ κύμα σπάει στὸ κύμα ἀπανωτὸ
κ' ἡ ἀκμὴ τ' ἀφροῦ
σὰν πέπλος ἀραχνόφαντος
ἀστράφτει ἀπὸ ψηλά!

Γλιστρὸ ἀκρογιαλὶ ὄρτο!

(Στὰ βλέφαρά μου, ὦ ἀναρχὴ πνοή,
ἀναβρῦξεις μυστικά
δρυσόφτερη ἄβυσσο τῆς ἴδιας μου ψυχῆς!)

Καθὼς στὰ βράχια ὁμοια ἀφροὶ τινάζονται καὶ γλάροι,

κ' οἱ σταλιές τριγύρα ἀναπηδᾶνε
ὡς ὅταν μὲς σὲ λιχνισμένο ἄλωνι
πέσει νὰ βοσκήσει, ὅλο μαζί, περιστεριῶν κοπάδι
καὶ ὁ ἀγέρας τοῦ φτεροῦ του
σκώνει, ὡσὰ νὰ χόρευε, τὸ στᾶρι σὲ χοχλό,

20

παρόμοια οἱ νέοι μου στοχασμοί!

Κι δπως, ἀράζοντας μὲ ὀρμή,
γυρίζει τὸ τρικάρτο ὅλο στὸ πλευρὸ,
καὶ τὰ ὀλοφοῦσκωτα πανιά
ποὺ ροδοκόκκινα ἄνοιγαν στὸν ἥλιο
ξάφνου ἀπολυμένα
δέρνονται, χτυπᾶν καὶ σκᾶν στὸν ἄερα,
φεύγοντας
μὲ τὰ σκοινιά σὰ φίδια γοργολύγιστα
ἀπ' τὰ χέρια τῶν ναυτῶν,
ὁμοια καὶ ὁ Ὕμνος
στ' ἀνοιχτὸ λιμάνι τῆς Χαρᾶς!

30

Μῆτε τὸ σίδερο τοῦ σίχου
πέφτοντας βαρὺ ἀπ' τὸ μέτρο,
ποὺ ὡς ἀπὸ πρυμνήσιο μάτι βόγκοντας κυλάει
νά βρει στὰ βάθη σύμαυρο βραχότοπο
ἢ στρωμένην ἀμμουδιά,
γιά σέ,

ἀλλ' ὡς ἡ κούνια
ποὺ ἀπ' τὸ χέρι τῆς μάνας π' ἀγρυνᾶ

40

σαλεύει όλονυχτίς
ἐνῶ ἀπὸ τὸ κλεισμένο της τὸ στόμα μέσα
ἀχει ἔν' ἀτέλειωτο νανάρισμα
μονόηχο σὰν τοῦ πέλαου τῆ βοή,

ὦ Ὕμνε μου,
ὁμοια κ' ἐσύ
ἴξω ἀπὸ τὸν κάβο
π' ὁ ἥλιος ὀλος ἄξαφνα
ἀπάνωθὲ του εἶν' ἔτοιμος νὰ πέσει
50 μὲς στὰ κύματα
σὰ Θεός!

Καθὼς τ' ἄλωνα
ἄλλα λιχνίζουν μὲ νοτιά, μὲ βοριανέμι
ἢ μὲ κατάγι τοῦ ὄρθρου,
καὶ στὸ στάρι, ἀνάκατο μὲ πέτρα κι ἄχυρο
μψηγμένα τὰ δικράνια ὀρτὰ
προσμένουνε
ὡς νὰ πάρει βολικὸ τ' ἀγέρι,

60 ὁμοια καὶ οἱ ἄνθρωποι
ἄνεργοι
ἀπαντέχουνε ἕναν ἀνεμο
τοῦ νοῦ τους λυτρωτῆ!

Ἄλλ' ὦ στὰ βῆθη τῆς καρδιάς μου καταιβάτη,
ρίγος ἀναρχο, σφοδρό,

λιχνίζοντας ἀκράτητο στὰ σπλάχνα μου τῆ ζωῆ,

πετώντας μπρὸς ὀ,τι βαρὺ
σκορπώντας πίσωθὲ μου ὀ,τ' εἶναι νὰ σκορπίσει
καὶ κρατώντας
σὰν ὀρτῆ κι ἀδιάκοπη χρυσὴ βροχὴ
στῆ μέση
70 τὸν καρπὸ!

Ἦ σὺψυχη μὲ τ' ἄστρα ἀναπνοή!

Ἦ φτέρνα ἀδόμαστη
ἢ σάρκα ρόδο ὀλόχρυσο κλειστὸ
τὸ χέρι ἀπιθωμένο ἀνάλαφρα στὸ δοιάκι
γιὰ νὰ κυβερνᾷ,
ἐνῶ ὀλο τὸ καράβι
τρέμει φεύγοντας
στῆ φούχτα μέσα
ὄς ἄπλερο πουλί!

Ἦ φῶς μου, ζωή!

Ἦ λόγε, κύκνε ἀστραφετερὲ στὸ γαλανό,

ταῦρε χιονάτε τῆς θυσίας,
ποῦ μουκανιέσαι ἐλεύτερος
στῆ μέση ἀπὸ τὸ θεῖο λιβαδοτόπι,

ἄτι λαμπρό,
ποῦ μοναχὸ σου κατεβαίνεις

νά λουστείς στὸν ὠκεανό!

90 Για ποιούς
θα τραγουδήσουμε τὸν Ἔρωτα,
ὦ στὰ βάθη τῆς καρδιάς μου καταβάτη,
ρίγος ἀναρχο, σφοδρό;

Γιὰ τοὺς ἀνθρώπους,
πὺ ὡς τὰ δέντρα πὺ ἐφυτρώσανε σιμὰ στὸ δρόμο
εἶν' ὄλοι σκονισμένοι καὶ θαμποὶ
ἀπ' τὸ πατημένο χῶμα
πὺ σηκώνουνε οἱ ἀνέμοι καὶ οἱ τροχοί,

θα ποῦμε τὸν κατὰδροσο Ὑμνο
τὴν αἰφνίδια μπόρα πὺ εὐωδαίει τὴν πλάση,

100 τὴ μεγάλη ἀπόβροχη γαλήνη
σάν καθρέφτην ἄυλο, σὲ πελάγη καὶ βουνά!

Ὡ Πόθε μου!

Καθὼς μιὰ μέρα
ταξιδεύοντας στὰ ξένα,
μιὰν αὐγὴ χινοπωριάτικη
θεμελιωμένη ὡς νιόκοπο διαμάντι
ἀπὸ τὰ πρῶτα χιόνια στὰ βουνά,

σὲ μιὰ ἄσπρη χώρα
στὸ βυθὸ ἑνὸς σμαραγδένιου κήπου,

σὲ μιὰ γούρνα ὀλόγλαυκη
πὺ ἀντίφεγγε τὸν κρούσταλλο οὐρανό,

μὲς σὲ ἄλλους κύκνους,
νιδ ὡς μπουμπούκι ἀκράνοιχτο τοῦ μαύρου ρόδου,
σάν ἀσήκωτο τσαμπὶ
σφιχτόρωγο καὶ μπλάβο ἀπὸ τὴ σκοτεινιά,

εἶδα ἕνα Κύκνο,
μόνο του, παράμερο
(μηδέ, ὅσο τὸ στοχάζομαι,
εἶδ' ἄλλο ζῶο παρόμοιο του ποτέ),

ἔνῳ τριγύρα οἱ ἄλλοι ἐτρέχανε γυρεύοντας θροφή,

νά στέκει
ριζωμένος στὸ νερό,
μ' ὄλο τὸ μάτι του, ρουμπίνι,
γυρισμένο πρὸς τὴ νιότη του στυλά
καὶ μὲ τὸ ράμφος
πιάνοντάς τα ἕνα πρὸς ἕνα
— μὲ τοῦ μαύρου ρόδου ὀποῦ ἀνοίγει,
τὴν κρυφὴ τελειότητα —
νά βοστρυχάνει ὑπόμονα
τὰ ὀλάστραφτα φτερά,

ὄσπου ὄλος
— θάμα ἀσύγκριτο —
ἄνθισε στὸ διαμαντόσταλο ἥλιο

(μηδὲ πῶσμιξε τοὺς ἄλλους πιά)·

ὦ Πόθε μου,
ὦ ἀκοίμητο κ' ὑπόμονο τῆς ζήσης μου ἀγαθό,

ἀπαντοχὴ μου ἐλεύτερη ἀπὸ τόπο καὶ καιροῦ,
ὅμοια στὸν αἰώνιο χῶρο παραδόθης σιωπηλά,

140 ἄδούλωτος
καὶ σφηνωμένος στὴν πηγὴ τῆς ζωῆς,

σὰν ἡ συκιά ἢ γλυκόκαρπη στὰ μάρμαρα

καὶ τὸ καθάριο κλῆμα
στὴν πλαγιά τοῦ στουρναριοῦ!

Η ΕΣΤΙΑΔΑ

Κι ἀπάντησε ἡ Γυναίκα :

« Μόνος σου προχώρησε
ὄσμε τὴν καρδιά τῆς σιωπηλῆς σου ἐπιθυμιάς.

» Πῶς ἡ φτερούγα
ἤβρε τὴ ρίζα τῆς στὸν ὄμο τῶν Νικῶν,
ἐγὼ ἄς ριζώσω μετὰ τὴν πνοή μου
ἐδῶ στὸ σπῆλαιον τῆς φωτιά!

10 « Τῆς πρῦμνας ὁ ἄνεμος
ἄς μὴ μοῦ λύσει τὰ μαλλιά
ποῦ τὰ ὕψωσα καὶ τὰ ἔδεσα
γιὰ νὰ κρατῶ τὸ βῆρος τοῦ δικοῦ σου λόγου σιωπηλά!

» Μεῖνε στραμμένος στὴν ψυχὴ σου,
πρὸς τὸν Ἥλιο τῆς αἰώνιας σου χαρᾶς!

16 « Ἐνῶ ἐγὼ φέρνω τὴν καθάρια σου ἐντολὴ
ὑψωμένη
μὲς στὸ σπῆλαιον τῶν ἀνθρώπων! »

Δ. Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΗΣ ΠΙΣΤΗΣ

I

Η ΜΕΤΑΛΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΛΕΥΣΙΝΙΟΥ ΚΥΚΕΩΝΑ

Παλιό Ιερό πιστό,
Κυκεώνα,
ὡς με λουσμένη τὴν ψυχὴ σὲ ὠκεανὸ
ἱερός, θεωρὸς
μ' ὀλόαγγην ἀναπνοιά
μὲ μέλη λεῖα στ' ἀγέρος τὴν ἀφή
ντυμένος τῆς σιγῆς μου τὸ λινό,

10 σ' ἔνωθα ὀμπρὸς στὰ χεῖλη μου νὰ πνές,
ὄ μυρωδιά ὄλων τῶν καρπῶν μαζί,
τῶν σπόρων ὄλων ὄ χυμέ,

καὶ μιὰ λαχτάρα,

τῶν αἰσθήσεων ἢ πεντάδα,
ξάνοιγε νὰ σὲ δεχτεῖ ὡς στὰ βάθη,
σάν τὸ στόμα,
μπρὸς ἀπ' τὸ μεγάλο φτερωτὸ πατέρα,
τοῦ χελιδονιοῦ!

Κυκεώνα·

ὄ τρίσβαθη ἀναγάλια τῶν φρενῶν μου
πού προσμένανε ὀργωμένα τὴ σπορά,
τὴν ὄμετρη τῆς γνώρας σου σπορά
πού δίνει ὄμοια λαχτάρα στὸ κορμί,

20

ἔτσι
πού ὄ νοῦς μεγάλωνε,
χορεύοντας σάν κριάρι,
πέρα ἀπὸ τὸ μέτρο τῶν ἀνθρώπων

καὶ μ' αὐτούσια μέσα του τὴν ἀγκοσμη χαρά,
καθὼς αὐτὸς ὄπου ξυπνώντας ἀπ' τὸν ὄπνο
ἀνοίγει τὰ δυὸ χέρια ἐδῶ κ' ἐκεῖ,
τάνυζε αἰφνίδια,
μυστικὸς Τιτάνας,
τὰ θεοδύναμα φτερά!

30

Κυκεώνα·
ὄ ἱερὴ πλημμύρα π' ἀνεβαίνεις
— πῶς ἢ φτέρνα σὲ θυμᾶται! —
ὄς ποταμὸς

καί, ξεπερνώντας μέσα μου τὴ δίνη τῶν νεφρῶν,
μὲ ζώνεις πάλε
τὸν κρυφὸ τῆς γνώρας ὄκεανό!

Κι ὄπως τὸ χῶμα ποῦ φουσκώνει ἀπὸ τὴ δρόσο τῆς νυχτὸς
κι ὄ κοιμισμένος σπόρος μέσα του ξυπνᾷ,
παρόμοια

40

ἀπὸ τὸ θεῖο προζύμι
ὁ ἄρτος τῶν φρενῶν ὁ ἀνεβατός!

Ἱερὴ Ἑλευσίνα·

ἦπια στερνὸς τὸ ἄδρὸ πιωτό σου,
καὶ ἡ ζωὴ πλημύρισε βαθιά μου
σ' ἄκρη ἀπαντοχή,

καθὼς τὴν ὥρα πὺ μαζώνει μπόρα ὁ οὐρανὸς
καὶ ἡ γῆ διψᾷ,
50 τὰ χελιδόνια τρέχουν χαμηλά
στὰ δέντρα μέσα βουίζει κρύφια ταραχὴ
στὰ μονοπάτια τὰ μυρμήγκια τρέχουν βιαστικά

κ' ἡ μακρινὴ βροντὴ, κυλώντας
μαρμαρώνει
μὲ σκυμμένα τὰ κεφάλια τους στὴ ζεύγλα
τά καματερά!

ᾠ, πῶς ἐρχόνταν ἀπ' τὴν ἄβυσσον
ἀγνάντια μου,
60 ὡς σὲ γνώρισα,
ὁ Ρυθμός!

Σὰν ἥλιος πὺ εἶναι καὶ δὲν εἶναι νὰ φανεῖ
σὰν ταξιδιάρης ὁ ἴδιος Πήγασος γυμνός —
παρόμοιος μ' ἓνα γλάρο
πὺ θαμποχωρίζει, πάνω ἀπὸ τὸ κύμα,
στὴν ἀρχή,

ὄσπου, σὰν πέλαο πὺ χορεῦει,
ὄσπου, σὰν κάμπος πὺ μπροστά ἀπ' τὴ μπόρα
μυρωδάτος περπατεῖ,

ἀνασκίρτα·

στῶν φτερῶν του ἀκράτητο τὸν ἄνεμο
70 δλ' ἡ γῆ!

Μὰ ὁ νοὸς τοῦ δούλου ἀνθρώπου
μὲς στὸ θάμπος τῶν ματιῶν καὶ τῆς ἀκοῆς
δὲν πρόφταινε νὰ ἰδεῖ!

Κι ὁ διαλεχτός,

σὰν ἓνας πὺ νυστάζει ἀπάνω σ' ἄλογο του,

σὰν τὸν πάνθηρα πὺ ἀργομουγκρίζει
κάτου ἀπὸ τὸ χάδι τοῦ λαμπροῦ του θεοῦ
καὶ νιώθει τὴ γητεία, γιὰ λίγο,
80 πὺ βαθιὰ
παρὰ σὰ δίπλα του ἀπλωμένο
γλείφει ἀργὰ τὴν τρίχα του τὸ θηλυκό,

ἀνοιγοκλειώντας κάμποσες φορὲς τὰ μάτια
βυθίζόνταν δλος
ὑπνωμένος
στῆς γοργῆς τὸ πέρασμα ἡδονῆς.

Κ' ἐγώ,

σὰ μὲς σ' ὀλέθριας λαμπρῆς μάχης τὴν καρδιά,

90 σάν ὁ Θησείας
π' ἀρπάζοντας μέσ στήν Ἀφίδνη
τήν Ἑλένη
δώδεκα χρονῶ
γυμνήν

ἐροβολοῦσε τῆς Ἀθήνας τὰ βουνά
καθῶς ὁ αἰτός ποῦ φέρνει
στὸν ἀθέρα τῶν νυχιῶν του
μιὰ κατάσπρη ἀρνάδα στὴ φαλιά

100 — κι αὐτῆς ἡ σάρκα ἀπ' τὸν παλμὸν
ἐχόρευε ὡς τὸ γάλα
ποῦ τὸ κατεβάζει ἀπὸ τὰ βράχια
σὲ καυκί ἐλατένιο
ὁ μπιστικός —,

μέ κλάματα ζωντάνιας
π' ἀνεβαῖναν ἀπ' τὴ φτέρνα μου ὡς στὸ νοῦ,
σὲ κάτεχα, στὸ θάμπος τῶν φρενῶν μου μέσα,

106 ὀλόγυμη Ψυχὴ!

E. Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

VI

ΤΟ ΚΑΤΟΡΘΩΜΕΝΟ ΣΩΜΑ

Γιὰ νὰ ρωτάω :

« Ὡ μέσα μου ἦλιε!
Αἰώνιε πύρινε τροχέ,
ἄξόνι ἀκοίμητο τοῦ πάθους,
ζωντανὸ μυστήριο τῆς ταξιαρχίας,
αἷμα τοῦ αἱματός μου,
ᾧ προαιώνια, μυστικά θαμμένη Ἐνότητα βαθιά μου,
δὲ θὰ σὲ σαρκώσω τέλος ;

10 » Δὲ θ' ἀνέβω ἀπ' τὰ μετάφρενα τοῦ Λόγου
πρὸς τὸν Ἐμπυραῖο τοῦ ἴδιου ἀπόρρητού μου Μύθου ;

» Τί μπορεί νὰ μ' ἀναπάψει πιά ;

» Ἄ, πέρα καὶ πῶς μέσα,
ἔ, μέσα καὶ μακρύτερα,
ᾧς τὸ ἄδυτο, ᾧς τὸ ἄδυτο τοῦ ἀνθρώπινου Μαντείου !

» Πῶς ψηλά ἀπὸ τὸν ἀχνὸ παλιγγενετικὸ καημό,
ἐκεῖ ποῦ δὲ σιμώνει ἡ σύντομη τοῦ ἀνθρώπου μνήμη,

πού ὁ χρησμός ἀστράφτει ἀμφίδρομος στὰ σκότη,
μὲς στὸν καταρράχτη τῶν βαθιῶν μεταμορφώσεων,
δπου ὁ ἐμπρηστής κι ὁ ἔραστής κι ὁ κυρπιστής Ρυθμός
καλοῦν τὸν ἄνθρωπο, 20
δπως τὸ λιωμένο χάλκωμα
στή νέα του μήτρα,
νὰ χαράξει ἀπ' τὴν ἀρχὴ
τὸ νέο του, μὲς σ' ὀλάκερη τὴν πλάση, χνάρι!

» Ὡ πλέρια εἰκόνα τοῦ ἑαυτοῦ μου,
δὲ θεὸ νὰ Σε φτάσω;

» Ἀρχανδρική μου ξανασάρκωση στὸν ἥλιο!
Ἀρχανδρική μου ξανασάρκωση στὸν Ἰσκιο!
Ἑλληνική μου ξανασάρκωση στὴν πλάση!

» Ὡ ἀρμονία μου πάνω ἀπ' ὅλους τοὺς θανάτους! 30

» Δὲ θεὸ ν' ἀπλωθεῖ τὸ χέρι μου
ἀπάνω ἀπ' ὄλες τὶς ἀντινομίες
γαλήνιο,
σὰν πλατάνου κλώνος,
σὰν τοῦ Ἀπόλλωνα τὸ χέρι, ὀλόισο,
πάνω ἀπ' τὸν ἀγῶνα τὸ σφοδρὸ
τῶν Λαπιθῶν καὶ τῶν Κενταύρων;»

Καὶ γιὰ ν' ἀπαντῶ:

« Ἀγωνίσου· μόχτησε· ἀγωνίσου... »

» Δὲν εἶναι σταθμὸς τοῦ Λόγου τὴν πορεία ὁ Μύθος 40

νὰ σταθεῖς σ' ἓνα σκαλι Ὁμορφιάς ν' ἀναπαυεῖς!

» Εἶν' ἡ ζωὴ κι ὁ θάνατός Σου
εἶν' ὁ μέσα Σου ἥλιος
εἶν' ὁ αἰώνιος πύρινος τροχὸς
εἶναι τὸ αἷμα τοῦ αἱματός Σου
εἶν' ἡ προαιώνια, μυστικά θαμμένη Ἐνότητα βαθιά Σου!

» Κοίτα πόσοι καρτεροῦνε!

» Ὅλες οἱ μνήμες οἱ θαμπές τους
ὄλα τους τὰ ἀχνὰ ψαξίματα
50 ὄλοι οἱ ἀβέβαιοι γύρα τους γιγάντιο Ἰσκιο,
ιδὲ πῶς περιμένουν γιὰ νὰ πάρουνε τριγύρα Σου μορφὴ!

» Ἀγωνίσου!

Δὲν ἀρχίζεις κιόλας νὰ χαμογελᾷς
μὲ τὰ μαθήματα
πού ψιθυρίζαν οἱ σοφοὶ στ' αὐτιά Σου;

» Τὸ μουρμουρητὸ χίλιων ἀπάρθενων κυμάτων
δὲν ἀρθρώνει σήμερα
τὴ νέα Σου χρησιμοδότη γλώσσα;

» Εἶσαι τὸ σημεῖο.

60 Εἶς' ἡ μικρὴ πνοή
πού ξαφνικά λυτρώνει τὴ γιγάντια τρικυμία...

» Δὲν ἀκοῦς;

» Ἡ πλάση ἀκέρια βόγκει ὡς ἡ γυναίκα πού γεννάει...

» Ὁ παλμὸς μύριων καρδιῶν χτυπᾷ στὸ διάστημα . . .
» Ὁρθώσου!
Μπορεῖς νὰ ἴσαι ἀντάμα κι ὁ Ἰλιγγος
κ' ἡ κυριαρχία;
Οἱ ἀναρίθμητες καρδιές ὁπού χτυπᾷν στὸ διάστημα
μποροῦν νὰ γίνουνε ἄξαφνα ἡ καρδιά Σου;
Πάρε, διάλεξε, σημάδεψε τὸν πόθο Σου,
κρατήσου,
Ξαναπάρε τὸ κορμί Σου!

70

» Νά ἢ τρανή, ἢ προαιώνια,
μυστικά θαμμένη Ἐνότητα βαθιά Σου!
» Λύτρωσέ τη!

» Δὲν εἶναι σταθμὸς στοῦ Λόγου τὴν πορεία ὁ Μύθος
νὰ σταθεῖς σ' ἓνα σκαλί Ὁμορφιᾶς καὶ ν' ἀνασάνεις!
» Ἀλλὰ τὴν καινούργια του Θυμέλην
ἀγωνίσου νὰ τὴ στήσεις μοναχός Σου,
κι ἄς βαφτεῖ με τὸ ἴδιο τὸ αἷμα Σου
τὸ ἀκρόγανο λιθάρι! . . . »

80

*

Ἦ μυστικά κατορθωμένο σῶμα,
σῶμα τῆς θυσίας,
ἀντίδωρο ἄμετρων ψυχῶν,
Ἔσταυρωμένε Βάκχε,

ὦ τσακισμένη ἀπὸ τὸ βάρος τῶν τσαμπιῶν
ἀθάνατη κληματαριά!

Ἄρχανδρική μου ξανασάρκωση στὸν ἴσκιο!
Ἄρχανδρική μου ξανασάρκωση στὸν ἥλιο!
90 Ἑλληνική μου ξανασάρκωση στὴν πλάση! . . .

Θὰ σὲ φτάσω! Θὰ σὲ φτάσω!

Δὲν εἶναι σταθμὸς στοῦ Λόγου τὴν πορεία ὁ Μύθος
νὰ σταθῶ σ' ἓνα σκαλί Ὁμορφιᾶς ν' ἀναπαυτῶ!

Ἄμπρός! ἄμπρός! ἀπάνω!
στὸν τραχιό, τραχιό μου δρόμο,
96 μὲ τὰ μάτια στυλωμένα πάντα στὴν Κορφή!

Μήτηρ Θεοῦ (Ἐποσπάσματα)

I

Χνούδια καὶ πούπουλα, μικρὰ φτερά, ξυλάκια, φύλλα,
δσα σωρεύει τὸ πουλὶ στοῦ δάσου τῆ μαυρίλα

καὶ πηγαινόρχειται ἀστραπή, στὴ γῆ ν' ἀδράξει κάτου
μιὰ λαμπερὴ ἀλογότριχα, λίγο μαλλὶ προβάτου!

Ἄ, τοῦτ' ἢ ζέστα εἶναι βαθιά· δὲ μοιάζει, λές, ἐκείνη
πού μέσα στοῦ ἡλίου τὴν πηγὴ σὰν κύκνοι πλένε οἱ κρίνοι!

Αὐτὴ εἶναι ρόδο πῶγινε καὶ π' ὄλο μεγαλώνει
σὲ μεταξένιο κέντημα, καιρούς, μὲ τὸ βελόνι·

10 κάθε γωνιά του, ἀνασκωτὴ μ' ὀλάκερο νυχτέρι,
ὄλο χρυσό, πού πιά δὲν εἶναι ρόδον, εἶναι ἀστέρι·

πού πιά εἶναι τ' ἄστρο τ' ὄρθρινό κι ὁ λύχνος στὸ σκοτάδι
καὶ τὸ καντήλι τῆς Κυρῆς, πάντα γιομάτο λάδι,

πού μὲς στὴ σκιά, κρεμάμενον ἀπὸ τὴν περιστέρα,
τὴ νύχτα ἀνοίγει καὶ μπουμπούκι σφίγγει τὴν ἡμέρα!

Πούπουλα, χνούδια, ὅ,τι στὴ γῆν ἀνάλαφρο ἔχει μείνει,
νὰ μοῦ φωλιάσει φτάνει τῶν αἰσθήσεων τὸ καμίνι,

ὄσο δὲ φτάνει νὰ μοῦ ἀνάψει πόθο τὸ λιοπόρι
κι ὄσο δὲν καίει τὰ κόκαλα τὸ χωνευτήρι...

Ἐδῶ εἶναι τ' ἄνθος τὸ μικρὸ μπρὸς στὸν κλειστὸ πυλῶνα,
καὶ τὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ πού χλιαίνει τὸ χειμῶνα. 20

Ἐδῶ εἶν' τῆς μυρμηκοφωλιάς τὸ καστανὸ τὸ χῶμα,
λαγαρισμένο σὰν ἀφρός, κι ὄστοςσο στέριο ἀκόμα...

Ἄ, καὶ ζεστὸ εἶναι σὰν ἡ γῆ μιὰ σπιθαμὴ ἀπὸ κάτου,
κι ὄς τὸ πουλὶ π' ἀποκοιμῆται πίσω ἀπ' τὰ φτερά του!

Κ' εἶν' ἡ εὐωδιά του ἔτσι βαθιά, σὰν τὸ βιβλίον πού μέσα
στὰ φύλλα του ἔκλεισεν ἀνθῶν χιλιάδων τὴν ἀνέσα

κ' αἰῶνες περάσαν πάνω του· κι αὐτοὶ πού τὰ ἔχαν βάλει,
σ' ἀχνὲς εἰκόνες βρίσκονται κλειστὲς μὲς στὸ κρουστάλλι.

Κ' εἶναι σὰν πέπλος πού ἔμεινε σὲ σπιτικὸ σεντούκι
πού ἔταν γιομάτο μύγαλο, καρῦδι καὶ φουντούκι, 30

καὶ σὲ μικρὸ κομπόδεμα, γιὰ τ' ἀγγονοῦ τὰ νιάτα,
σφιχτοδεμένα τὰ φλωριά καὶ τὰ κωνσταντινάτα...

Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος.

Δὲν εἶν' ἡ στράτα ὅπου θαμπῆ τὸ πλῆθος ἔγνοια σφίγγει,
πίσω ἀπὸ ξόδι ν' ἀκλουθᾶ, γραμμῆ, σὰν τὸ μυρμήγκι...

Ἐδῶ, κρατᾶνε ἀθώρητες τὸ πνέμα μου κολόνες'
διάπλατοι εἶν' ὄλοι τοῦ καημοῦ, στὰ σκοτεινά, οἱ πυλῶνες!

Μεγάλα δέντρα, τοὺς αἰτοὺς ψηλὰ πού σταματᾶνε,
στὴ γῆν αὐτὴ πού στέκομαι τῆ ρίζα τους πατᾶνε.

Βράχος ὁ κάθε λογισμὸς στὸν ἄλλο ἀπάνω, δίχως
μιὰ μάταιη τέχνη, στήνουνε τὸ κοιμητήρι, τεῖχος

πού, στῶν αἰώνων ἄσωτο τὸν ποταμὸ ἂν κυλήσει,
10 καθὼς τὸ σήκωσε ἡ ψυχὴ τὸ ξαναπαίρνει ἡ φύση!

Ἄλλη νὰ βούλιαζε μεμιᾶς ἡ ζωὴ, κι αὐτὸ μαζί της,
σὰν ἀπ' τὸν ἥλιο πού βυθᾶ ξοπίσ' ὁ ἀποσπερίτης!

Ἦ κυπαρίσσια, δώστε μου, σὰν ἔρχομαι σιμὰ σας,
νὰ μ' ἀξιὸς γιὰ τὸ μύρο σας καὶ γιὰ τ' ἀνάστημά σας!

Κόκαλα ἂν βγάνει τὸ τσαπί, χέρια γυμνά, κρανία,
θεῖε σκελετέ, οἱ πατέρες μου σὲ κράζανε Ἄρμονία!

Βαθιά Ἄρμονία, τὸ πνέμα μου θεϊκὰ πού δυναμώνεις,
κι ὡσὰν τὸ Μίνωα, μὲ τοὺς τρεῖς τοὺς κόσμους μ' ἀνταμώνεις,

στ' ἀντρίκεια μέσα χρόνια μου, πού φανερό τὰ ζώνει
τὸ Σύμπαν, νὰ ἔχω τὸ κλειδί τοῦ πόνου μου στὴ ζώνη!

20

Νὰ πῶ στὴ Σκέψη πού ψηλὰ πολὺ θρονιάζει: «Σείσου
σὰν κυπαρίσσι ἐρημικὸ στὴν ἄγια μόνωσή σου

» κι ἀπὸ τοὺς τάφους, πῶκλωθες ἀσάλευτη, σηκώσου
καὶ ρίξε μεσοχείμωνα στὸ χῶμα τὸν καρπὸ σου!

» ν' ἀστράψει, μ' ἓνα σάλεμα μονάχα, ἡ πιθυμιά σου,
γεμάτη ἀπ' τὴ λαχτάρα σου κι ἀπ' τὴν κληρονομιά σου!

» Ἦ αἶριο, τὸ χτέος, τὸ σήμερα, ὁ ἓνας παλμὸς νὰ ὀρίζει
πού σὲ τρισκότιδη νυχτιὰν ὄλο τ' ἀστέρι ἀθροίζει!

» Τί, πάνω ἀπὸ τὸ φέρετρο δὲ θὰ στορίσεις, Μνήμη,
μὲ τὸ κοντύλι τὸ χρυσό, σκυφτῆ, καὶ μὲ τὸ κίμι

30

» τὰ κροσσωτά της τσίνορα μακραίνοντας, τίς κόρες
βάφοντας μαδρες τῶν ματιῶν, σὰ στῶν Φαραῶ τίς κόρες...

Μά, παίρνοντας τὴ πρόθεμα καὶ τὴ μετὰ τοῦ λαί:

» Ἄλλ' ὡς τῆ γάργαρα πηγῆ πιασμένη ἀπὸ τὸν πάγο,
ὁμοια τῆ νιότη της θωρῶ κλειστή στὸ σαρκοφάγο,

» καὶ σάμπως ἄγαλμα τρανὸ πού ὀλόκορμα πεσμένο
στὸ χῶμα, πῶς οὐδ' ὁ καιρὸς, κοιμᾶται σκεπασμένο! »

Σύ, πού θωρεῖς τοὺς ὕπνους μου, πρώτη, ἀδερφή, μαρτύρα
ἂν τῆς φωνῆς σου, στ' ὄνειρο, δὲν ἄκουσα τὴ λύρα·

40 κι ὡς σοῦ εἶδα στὴ μετάδοσι τὸ χεῖλι νὰ μὴν τρέμει,
σὰν τὴν καρδιά σου δέρνανε οἱ τέσσερις οἱ ἄνεμοι,

κι ὡς εἶδα, ἐτοιμοθάνατη, τὴν ὄψη σου νὰ μένει
σὲ τρίσβαθο χαμόγελο λουσιμένη, βυθισμένη,

κι ὡς σταύρωσες τὰ χέρια σου στὰ στήθη ἀπάνω μόνη,
κι ὦρα τὴν ὦρα ὃ θάνατος σὲ σκέπαζε ὡσὰ χιόνι,

46 γλυκὰ κι ἂν δὲ μὲ διάταξες τῆς πίκρας μου ν' ἀφήσω
τὸν πέπλον, ὀλοζώντανη γιὰ νὰ σὲ ζωγραφίσω!

Πάσχα τῶν Ἑλλήνων (Ἀποσπάσματα)

VI

ΣΤΟΝ ΞΕΝΩΝΑ ΤΗΣ ΒΗΘΛΕΕΜ

Στὴν παραστιά τοῦ φτωχικοῦ ξενώνα ἀκουμπημένη,
σὰν ἡ μεγάλη Δήμητρα π' ἀκούμπαι σκεφτικῆ
στὴν Πέτρα τὴν Ἀγέλαστη, ἀσάλευτη ἀπομένει
ἡ Μαριάμ· κι ὃ Ἰωσήφ σκυμμένος, παρακεῖ,

ἀπ' τοῦ σπιτιοῦ τὸν ἄνθρωπο τὸ λόγο περιμένει,
τί ἀκόμα ἀπλώνει γύρα του γαλήνη μυστικῆ...
Μ' ἀπὸ τῆ θύρα στέκοντας, αὐτὸς κρατᾶει στημένη,
σὰν τὸ γεράκι, ἀπάνω τους ματιὰ προσεχτικῆ,

κι ὅπως, τ' ἀχείλι σκόνοντας, μυρίζεται στ' ἀγέρι
τῆ μυρουδιά τοῦ θηλυκοῦ τὸ ζῶον ἀπὸ μακρὰ,
10 λοξὰ κοιτώντας στοῦ Ἰωσήφ τῆ ζώνη τὸ κεμερί,
φτενὸ ὅπως εἶναι, μισοκλεῖ τὰ μάτια του μικρὰ.

Δισταχτικὸς, ἀργοπορεῖ, νὰ φέρει νὰ μὴ φέρει
κανένα ξύλο στὴ φωτιά, τί ἡ νύχτα εἶναι πολλή,
κι ἀποβραδὶς τὴν πλερωμὴ τὴν ζητάει στὸ χέρι.
Μά, παίρνοντάς τη, πρόθυμα καὶ τὴ μιλιὰ του λεί:

Ποιοί 'ναι, ρωτάει, ποῦθ' ἔρχονται ; νὰ τοῦ τὸ ποῦν, νὰ ξέρει . . .
« Τώρα κρατοῦν τοῦ καθενὸς τ' ἀχνάρι, ὅπου πατεῖ.
Τι, λίγο φάνηκε καιρὸ, στὸν οὐρανὸ ἓν' ἀστέρι,
20 κ' οὐδ' οἱ προφῆτες ξέρουνε, μηδὲ κανεῖς, γιατί

» τρόμο σκορπάει στοὺς ἄρχοντες, κι ὡς στὸ φεγγάρι οἱ σκύλες
ὅπ' ἀλυχτᾶνε ἀφρίζοντας σὲ ἀφύσικο σπασμό,
ἀπ' τῶν Ρωμαίων τὰ Ἱερὰ κοιτώντας το οἱ Σιβύλλες
σπαράζουνε στὸν Τρίποδα, νὰ ποῦνε ἓνα χρησμό.

40 « Τ' Ἀνθρώπου ὁ Γιὸς θὰ γεννηθεῖ τρανὸς ἀπὸ τὴ Μοῖρα »
(ἔτσι τὸ λέω, πῶς τὸ 'πανε πολλοὶ περαστικοί),
" τί ὁ Μέγας Ἥλιος ἔσκυψε καὶ φίλησε τὴν Ἥρα ",
ἀπολογιέται ἀτάραχη μονάχα ἡ Δελφική.

30 « Μὲ τ' ἀστρολάβι, τ' οὐρανοῦ τὰ ξωτικά σημεῖα
μετρᾶν οἱ Μάγοι, πάσκοντας νὰ ἴδουνε κάποιο φῶς.
Μὰ ἤρθ' ὁ καιρὸς τῆς κάταρας πικρῆς τοῦ Ἱερεμῖα,
κι ὁ ποταμός, ποῦ ἀπάντεχα ξεσπάει, εἶναι κρυφός . . .

» Ἐβγαλε διάτα ὁ Καίσαρας, ποῦ πᾶνει σ' ὄσους τόπους
ἀπλώνει ἡ κυβέρνησι του : νὰ στείλουν, μὲ σπουδῆ,
ὄλα γραμμένα, τὰ χωριά, τὰ σπίτια, τοὺς ἀνθρώπους,
νὰ ξεδιαλύνει μόνος του τὸ πρᾶμα, καὶ νὰ ἴδει.

40 « Κι ἀλί σ' αὐτὸν ποῦ στοχαστεῖ τὸ σπλάχνο του νὰ κρύψει !
Τι τέτοια πῆγε στὸ στρατὸν ὀλοῦθε διαταγή :
Κι ἂν βρεῖ στοῦ κύκνου τὴ φωλιά τὸ αἰγὸ, νὰ τὸ συντρίψει !
κι ὅπου δὲ φτάν' ἡ διάτα του, νὰ προλαβαίν' ἡ ὀργή ! »

Τῆς παρασιτιάς τ' ἀντίφεγγο στὸ δῶμα ὡς δυναμώνει,
κι ἀνάρια ρίχνει ἀναλαμπὲς μεγάλες τὸ δαυλί,
σὰ νὰ σημάδευε τὸ φῶς σ' ἐκείνη ἀπάνω μόνη,
τῆς Μαρίας ξεχύνεται στὴν ὄψη ἀνατολή.

Γοργὰ στὰ μάτια τὸ πλατὸ μαντίλι χαμηλώνει·
δύναμη τόση μέσα τους ἀστράφτει σιωπηλῆ,
ποῦ νὰ τὰ σκῶσει δὲ βολεῖ καὶ κάτω τὰ στυλώνει·
καί, καθὼς εἶναι ἀσάλευτη, στὸν ἄνθρωπο μιλεῖ :

50 « Περαιτικοὶ διαβαίνουμε σ' ἄλλο χωριὸ πὺδ πέρα,
τί ρογιαστήκαμε κ' οἱ δυὸ σὲ μακρινὴ δουλειά . . . »
« Καὶ τί τὸν ἔχεις », τὴ ρωτᾷ, « τὸ γέροντα ; » « Πατέρα . . . »,
κι ἄλλη ἀπ' αὐτὴ τὰ χεῖλη τῆς δὲ βγάνουσε μιλιὰ.

*

60 Ὅλα σιγᾶνε. Τοῦ σπιτιοῦ μανταλωμένη ἡ θύρα.
Ἄλλο τὸ δῶμα γύρα τους δὲ βγάνει ἀνασασμό . . .
Μὰ αὐτὴ, σὰ νὰ τὴ σκέπασε στὴν κλίνη θεία πορφύρα,
κρατεῖ τὰ μάτια ὀλάνοιχτα σὲ αἰώνιο βυθισμό.

Πῶς μεγαλώνουνε τὸ νόυν οἱ νύχτες τοῦ χειμῶνα
σὰ φεύγει ὁ ὕπνος μόνος του σὰν κύμα ἀπ' τὸ κορμί,
κ' εἶναι τὰ μέλη ἀτάραχα, τὰ φρένα ἀνοίγουν μόνα,
κι ὡσὰν ποτάμι ξέχειλο μὲ νέα κινᾶν ὀρμή,

60 τοῦ λογισμοῦ τῆς, π' ἀγρυπνᾷ στὰ σκοτεινά, ἡ σημαία
ἀνοίγει τ' ὄλη διάπλατη στοὺς νύχτιους οὐρανοὺς,

κι ἂν ἡ Σιβύλλα ἢ Λιβυκὴ κι ἂν ἡ τρανὴ Κουμαία
σπαράζουσε στὸν Τρίποδα, ὁ ἀπάρθενός της νοῦς

φτερώνεται στὸ ἀπέραντο, μὲ τὸ φτερὸ ποὺ ἀπλώνει
σὰν τὸ κουπί στὰ κύματα, κ' ἡ ἀστέρευτη πηγὴ
ποὺ σιγανάβραε μέσα της, θεϊκὰ τήνε κυκλώνει
καὶ ξεχειλάει μὲ κύματα τεράστια τῆ σιγῆ.

70 Ἐαρρεῖ τὸ σκότος τρίσβαθο ποὺ ὀλόγυρα τῆ ζώνει,
σὰν τὰ ποτάμια π' ἄμετρα τραβᾷ ὁ ὠκεανός,
στὰ στήθη της ἀτάραχη τὸ πάει καὶ τὸ μαζώνει
ὄλο ἀστραπὲς καὶ σύννεφα, σὰ νὰ ἴταν ὁ οὐρανός.

Τι, πιά, σκιρτᾷ στὰ βάθη της καὶ τῆς ἀνάβει τὸ αἶμα
τὸ Βρέφος ποὺ μεσάνυχτα σηκώθη καὶ πατεῖ
τὸ Δαχτυλίδι, τὸ Σπαθί, τὸ Σκῆπτρο καὶ τὸ Στέμμα,
καὶ μὲς στὴ φούχτα Του τῆ γῆ, χρυσόμηλο, κρατεῖ!

80 Μὰ ἔστειλε διάτα ὁ Καίσαρας, ποὺ πιάνει σ' ὄσους τόπους
ἀπλώνει' ἢ κυβέρνια του: νὰ στείλουν, μὲ σπουδῆ,
ὄλα γραμμένα, τὰ χωριά, τὰ σπίτια, τοὺς ἀνθρώπους,
νὰ ξεδιαλύνει μόνος του τὸ πρᾶμα, καὶ νὰ ἰδεῖ.

Κι ἄλλ' σ' αὐτὸν ποὺ στοχαστεῖ τὸ σπλάχνο του νὰ κρύψει!
Τι τέτοια σκόρπισε παντοῦ στὸ πλῆθος διαταγῆ:
Κι ἂν βρεῖ στοῦ κύκνου τῆ φωλιά τὸ αὐγὸ, νὰ τὸ συντρίψει!...
Μὰ ὦ, νά!... λογιάζει ἐμύρισε στὸν ἄνεμο ἢ αὐγῆ!

Λογιάζει μύρισην ἢ αὐγῆ... Κι ἀπὸ βαθιά της, πάλι,
τὸ σκίρτημα σφοδρότερο τῆ σπρώχνει νὰ σκωθεῖ,
μ' ἓνα παλμὸ νὰ μετρηθεῖ γιὰ τὴν τεράστια πάλη,
ν' ἀναζωστεῖ στὴ μέση της τὸν πόνο σὰ σπαθί!

Τὸν ὄμο σπρώχνει τοῦ Ἰωσήφ ἀγάλι, νὰ ξυπνήσει:
« Λύχνος σαλεύει στοῦ σπιτιοῦ τὰ βάθη, κ' εἶν' ἀργά,
90 τί ἀκούω τὸν ἄνθρωπο τὰ ζᾷ ποὺ πάει γιὰ νὰ παχύνει... »
Κι αὐτὸς τὸν ἴσιο λόγο της ἀμίλητος νογᾷ.

Σὲ μυστικὸ ζυγιάζοντας τὸ πνέμα τους στατέρι,
μιὰν ἴδια γνῶμη σκάνουνε στὸν ὄρθρο σιωπηλοί,
ἀπ' τὴν ψυχῆ κι ἀπ' τὸ κορμί, σὰν τῆς αὐγῆς τὸ ἀστέρι
ὄπου κυλάει τὶς φλόγες του πρὶν ἐβγει ἀνατολή.

Σὰ νὰ τοὺς σπρώχνει ρυθμικὰ ἀπὸ Θεοῦ ἓνα κύμα,
δὲν περπατοῦνε, λάμνουνε στὴν ἄσπρη ἀνηφοριά:
ἀναμετράει τὴν ἄβυσσο τὸ ἀγγελικὸ τους βῆμα,
100 κι ὄλο χτυπάει τὸ χάραμα στὴν ἄγια τους θωριά!

στᾶν θαμπογάλανων βουνῶν τὸν ἀγινὸ νιφτήρα
ἀπ' τὴν κορφῆ ὡς νὰ λούζονται στὰ πόδια, προβοδοῦν'
κάθε κλεισοῦρα, ἀπὸ μακρὰ, φαντάζει οὐράνια θύρα,
κι ὄλα σιγὰ ἀρματώνονται, καὶ φέγγουν, κ' εὐωδοῦν...

Θὰ βροῦνε τάχα ἀκούμπημα ποτὲ καὶ κατατόπι;
Στὰ βλογημένα φρένα τους δὲ βάνουν συλλογῆ.
Μὰ ὡς τὸ τσαμπὶ τοῦ Χαναάν, ποὺ τὸ ἴσκωναν δυὸ ἀνθρώποι,
108 ἴδια σηκῶνουν βάρητα κ' ἴδια κρατᾶν σιγῆ.

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΣΤΗ ΒΗΘΑΝΙΑ

Στὴ Βηθανίαν, ὁ Ἰησοῦς, νὰ ξαποστάσει τώρα,
 ποῦ ὁ φίλος του εἶν' ὁ Λάζαρος κ' οἱ δυὸ του οἱ ἀδερφές,
 στὸ δῶμα μέσα κάθεται τὸ φτωχικό, τὴν ὥρα
 ποῦ μὲ τὴ δύση ἀνάβουνε οἱ ἀχνές βουνοκορφές...

Στὸν κῆπο ρεύει μυγδαλιά, ροδακινιά κι ἀνθίζει,
 σὲ γλύκας πέπλο λούζονται τὰ πάντα, νυφικό,
 κ' ἤρθ' ἡ Μαρία, κι ἀμίλητη στὰ πόδια του καθίζει,
 κ' ἡ Μάρθα ὥστόσο γνοιάζεται μὲ βιά τὸ σπιτικό.

Κι ὅπως τρυγόνι, ἀπὸ μακρά, στὰ φουντωμένα μέρη
 τοῦ κήπου ἂν φτάσει καὶ πυκνὸ διαλέξει τὸ κλαδί,
 τοῦ Θεοῦ τοξότη ὡς νὰ ἴστεκε τὸ δάχτυλο, τ' ἀγέρι
 ξιπάζει ὡς σκάνει τὸ λαμπρὸ λαιμὸ καὶ κελαδεῖ —

κρυφαναβράει στὸ δειλινὸ γλυκιὰ ἢ φωνὴ Του πάλι,
 ἀπὸ τὰ δέντρα ἀνάμεσα σὰ νὰ βγαίνει ἢ μιλιὰ,
 καὶ τῆς Μαρίας, καθὼς μιλεῖ, τῆς ραίνουν τὸ κεφάλι
 τὰ λόγια, στὰ ποδάρια του, σὰν ἀνθη ἀπὸ μηλιά.

10

Τῆς εὐτυχίας, ποῦ νείρεται, δὲν τὴ βαραίνει ἡ ἔννοια,
 βαθιά ὡς ξανοίγει, δίπλα τῆς, ἡ ἀνθούσα ἀναπνοὴ
 νὰ τὴν τυλίγει στὴ θαμπὴν ἀχῶ τὴν ἀσημένια,
 20 σάμπως νερῶν ποῦ τρέχουνε, σὰ μελισσιῶνε βοή...

Μαζί τῆς ὁ ἥλιος, δουλευτῆς, στὸν κάμπο καθὼς σκύβει,
 ὅλη τὴ χλόη φλογίζοντας μὲ ἀχνὴ φεγγοβολή,
 θεϊκὸ γιομίζει θησαυρὸ τ' ἀχύρινο καλύβι,
 30 τὸν κῆπο ντύνει δλόγυρα μ' ἀτίμητη στολή.

Στέκουν τὰ πάντα στὴ λαμπρὴ στιγμή σὰ μαγεμένα·
 μὲς στὴν ἀχτίδα χάνεται σὰν ἄστρο ὁ κορνιαχτός·
 μεγάλα κι ὀλοφάνερα, τριγύρα τῆς, στημένα
 τὰ πλάσματα ὅλα, ὡς τὰ βλογᾶ στὸ Λόγο τοῦ ὁ Χριστός.

Σκεπὴ τὸ νέφι γίνεται· λαὸς τὸ κοπάδι· στύλος
 τὸ δέντρο τὸ παράμερο στὸ μακρινὸ στρατί·
 30 σὰ σκαλιστός στὸ μάρμαρο, μπρὸς στὸ κατώφλι, ὁ σκύλος
 ποῦ τὸ κεφάλι ἀνάμεσα στὰ πόδια του κρατεῖ...

Ἄκουει, καὶ μέσα ὁ μυστικὸς ἀντίλαλος σταλάζει
 στὰ φρένα τῆς ἀδιάκοπα τὸ θάμπος του γοργά,
 ἀπὸ τὸ χιόνι πιότερο λευκὸ κι ἀπ' τὸ χαλάζι,
 40 κι ὡς στὴν ψυχὴ τῆς τρισβαθα ν' ἀπλώνεται νογᾶ,

καθὼς τοῦ κρίνου σὰν σιγὰ ξετυλιχτοῦν τὰ θάμπη
 κι ἀκέριος στὴν παράδεισον ἀφήνεται ἀνοιχτός,
 ἀπάνω του, κατάκορφα, διαμάντι ἢ δρόσο λάμπει
 40 καὶ σ' ἅγιο τὸ πετράδι τῆς δὲ στέκει κορνιαχτός.

« Ἄς τὰ ἔχει ἡ γῆς κι ὁ ἄνεμος, ἄς τὰ ἔχουν τὰ σκοτάδια »
— στὸ βυθισμό τὸν ἄχραντο κρυφομιλεῖ ἡ ψυχὴ —
« τὰ ὄρια στολίδια τὰ χρυσά, τοῦ γάμου τὰ πετράδια,
τοῦ Λόγου Του σὰ μ' ἔλουσαν ἡ εὐφραντικὴ βροχή.

» Ἄγια ἡ ζωὴ κι ἂν ἔνωσα τριγύρα μου τὰ βρόχια,
τὰ ξόβερρα πὺ ἀκοίμητος μᾶς σταίνει ὁ πειρασμός,
στ' ἄνθια περνᾶ, στ' ἄνθια κεντᾶ, στ' ἄνθια ἀνασαίνει ἡ φτώχεια,
ἄνθια ὁ βαθιὸς τοῦ κόρφου μου ξανοίγει δροσισμός! »

48

ΥΜΝΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ

Ἄνεμος, ἄνεμος χαρᾶς με ζώνει, με κυκλώνει,
ἄνεμος σεῖ τὰ σπλάχνα μου, σιὰ στήθη μου σκιρτᾶ,
κι ὅπως νεράνε βροντισμός, κι ὡς τοῦ πλατάνου οἱ κλώνοι
ἄχολογᾶνε γύρα μου, κι ὡς πέλαο τὰ σπαρτὰ

τὰ κυματίζει μιὰ πνοὴ κι ἀκρούρανα τὰ σμίγει
ἀνεβοκατεβαίνοντας χωρὶς ἀναπαμὸ,
μιὰ πνοή, ἡ πνοὴ Της, με φωτάει, με ζώνει, με τυλίγει
τὸν ἄμετρο τῆς γνώρας σου, ὦ Ἀγάπη, λυτρωμὸ!

10 Τί, καθὼς σέρνει ὁ ποταμὸς τῶν ἄνεμων, τὰ χνούδια
τοῦ σπόρου πὺ φορτώσανε τὰ δέντρα — θεία πνοή —,
ἀγάλλομαι ὄλος, τ' ἄγια Σου ξεχύνοντας τραγούδια,
νὰ νιώθω πῶς ἀκέριο μου τὸ πνεῦμα ἀνθορροεῖ.

Μιὰν ὥρα, κι ὅλα γύρα μου θὰ ρέψουνε τὰ φύλλα,
τὸ ξέρω, στὸν ἀθάνατο πὺ μου φυσάει σκοπὸ.
Μά, στὴ λαμπρὴ, τὰ μάτια μου πὺ κλείνει, ἀνατριχίλα,
μὲς στὴν πηγὴ τοῦ δάκρου μου, χωρίζω ἕνα καρπὸ.

Κ' ἐκεῖ πού κάθομαι ψηλά, γαλήνιος, κι ὠριμάζω
τὸ νόημα, φέρνει ὁ ἄνεμος θαμποὺς κυματισμοὺς
καμπάνας μές' ἀπ' τὰ χωριά: λογιάζω κι ἀπεικάζω
πού κράζει γιὰ τῆς Χάρης Της τοὺς θεῖους Χαιρετισμούς. 20

Ἦλα ὡς ν' ἀνοίγοντ' ἄξαφνα μὲ τ' ἄκουσμα τὰ φρένα,
πηγὴ ὁ ἄχος στὴ μέση τους κι ἀδιάκοπα σκιρτᾷ,
σήμαντρα, πλάτανοι, νερά, ὄλα μιλοῦν σάν ἓνα:
ἢ Ἑλλάδα πού, τὴ Χάρη Της, ξυπνάει, καὶ χαιρετᾷ.

Στεριές, νησιά καὶ πέλαγα, μιὰ Κόρη καὶ μιὰ Μάνα,
ἢ Ἑλλάδα, στὴν ἀθάνατη, γονατιστή, πλαγιὰ
πού τρέμει μπρός της ἡ ἄβυσσο, ἀκούοντας τὴν καμπάνα,
τὰ θεόρατα τὰ μάτια Σου στυλώνει, Παναγιά!

Μικρὴ παιδοῦλα, Σὲ κοιτᾷ καὶ Σὲ κοιτάζει, κόρη
καὶ Σὲ κοιτάζει, ὀλόμεστη γυναίκα φωτεινὴ 30
καὶ Σὲ κοιτάζει, ἅμα κρατεῖς στὸ χέρι Σου τὸ δόρυ,
κ' εἶναι πολέμου σάλπιγγα στὰ χεῖλι Σου ἢ φωνή!

Καὶ Σὲ κοιτάει στὸ μέτωπο, καὶ Σὲ κοιτάει στὰ χέρια:
τὸ μέτωπό Σου, σκέπει το τοῦ μαντιλιοῦ ἢ σκεπὴ
κ' εἶναι τὰ χέρια Σου γυμνά σάν τὰ μεγάλα ἀστέρια,
στὰ χέρια Σου εἶν' ἡ δύναμη, ἢ ἀγρύπνια, ἢ προκοπή!

Καὶ Σὲ κοιτάει στὰ γόνατα, καὶ Σὲ κοιτάει στὰ στήθια:
τὰ γόνατά Σου εἶναι σμιχτά, τῆς ἀρετῆς θρονί
κι ἀπὸ τὰ στήθια Σου ἄσωτος τρέχει κρουνὸς ἢ ἀλήθεια,
ἢ ἀγάπη τρέχει ἀστέρευτη μὲ τὴν ὑπομονή! 40

Καὶ Σὲ κοιτάει στὰ κράσπεδα, καὶ Σὲ κοιτάει στὰ πόδια:
σάν τὰ δικά της πέλαγα, τὰ κράσπεδά Σου ἀνθοῦν
κ' εἶναι βουνό, στὰ πόδια Σου, τὰ μῆλα καὶ τὰ ρόδια,
ὄλ' οἱ καρποὶ στὰ πόδια Σου, γιὰ νὰ φανερωθοῦν!

Ἦλ' οἱ καρποὶ στὰ πόδια Σου· κι αὐτὴ μαζί τους εἶναι,
καθὼς Ἐσὺ σάν ἔστεκες μπροστὰ στὴν Κιβωτό...
Μάνα· λογάριασε καλά, καὶ ζύγιασε, καὶ κρίνε,
48 καὶ γράψ' Ἐσὺ, τῆς μοίρας της, τὸ νέο κατεβατό!

Ὀρφικά

ΤΟ ΒΡΕΦΟΣ

Γραμμένο για ένα αναδεχτό μου

Ἄγνάντια οἱ δυὸ στρατοί, Ἥλαιοι κι Ἀρκάδες,
μὲ θώρακες καὶ δόρατα κι ἀσπίδες
χαλκά, ποὺ πυκναστράφτουν σὰν τὸν ἥλιο,
στὴ στερνὴ μάχη ὡς σὲ χορὸ προβαίνουν
ἀργά, μὰ ὡς τὴν ψυχὴ ἀποφασισμένοι
νὰ πάρουν, τέλος, ὁ ἕνας ἀπ' τὸν ἄλλο
τὴν ἅγιαν Ἄλτη· κι ὡς σιμώνουν, τὸ αἷμα
λογιάζεις ποὺ ἀπὸ πρὶν βαθιὰ ἀναπνένε...
Κ' εἶναι τὰ δόρατα ἔτοιμα· τὰ βέλη
10 στὰ τεντωμένα τόξα εἶναι βαλμένα·
ἢ κοντὴ σπάθα στὸ πλευρό· καὶ νὰ τοι,
βρουχιῶνται τώρα ἀντίπνοοι σὰ λιοντάρια.

Μὰ νά· τὴν ἴδια τὴ στιγμὴ τὸ βέλος
ποὺ εἶν' ἔτοιμο νὰ φύγει καὶ τὸ δόρυ
νὰ τιναχτεῖ, ἀνεπάντεχα, στὴ μέσην
ἀπὸ τοὺς δυὸ στρατοὺς, μιὰ νέα γυναίκα
ὀρμάει, κι ἀπ' τὸ κεφάλι τῆς ἀπάνω
ὕψωνει ὀλόγυμνο ἕνα βρέφος... Κι ὄλα,
τόξα καὶ δόρατα κι ὀργή, σ' ἐκείνη

τὴν ἅγια εἰκόνα σταματᾶν... Κι ὁ μάντης 20
φανάζει: «Ρίχτε τ' ἄρματα κ' οἱ δυὸ Σας.
Τὶ τὸ βρέφος ἐτοῦτο εἶναι σημάδι
τῶν θεῶν τρανὸ πῶς ἢ ἅγια ἢ Ἄλτη μῆτε
στοὺς Ἥλειους ἀλλὰ καὶ μῆτε στοὺς Ἀρκάδες
ἀνήκει, ἀλλὰ στὴ σύμπασαν Ἑλλάδα
καὶ στὴ γῆν ὄλη. Τὶ εἶν' αὐτὸ τὸ βρέφος
τὸ Μέλλον κι ὄλος ὁ Ἄνθρωπος γιὰ πάντα.
Καὶ μὴ τοῦ φέρουμεν ἑμεῖς ἐμπόδιο
νὰ τρανέψει, καθὼς οἱ θεοὶ τὸ θέλουν,
κι ὁμοιο νὰ γίνει μὲ τοὺς θεοὺς... Ἐλάτε» 30
σύμφωνο εἰρήνης δώστε ἀνάμεσὸ Σας.»

Ἔτσι φιλιώσανε Ἥλαιοι κι Ἀρκάδες
γύρα ἀπ' τὴν ἅγιαν Ἄλτη, ἀξιο στίβο
ὄλων τῶν λαῶν καὶ τῶν αἰῶνων ὄλων.

*

Τώρα, ἂν πεῖτε κ' ἐγώ, τριγυρισμένος
ἀπὸ καιροὺς ἀντίγωνοις π' ὄλοθθε
τὴν ἐχθρότη φυσᾶνε, πῶς ὕψωνω
τοῦτο τὸ βρέφος σήμερα στὰ χέρια,
ἀπ' τὰ χέρια δοσμένο τῶν γονιῶν του
σ' ἐμέ, καὶ τὸ ἴδιο μου ὄνομα τοῦ δίνω 40
τῇ ζωῇ γιὰ νὰ διαβεῖ, θὰ πῶ: «Ὅπως τότε
ἢ μάνα ἐκείνη, τὸ κρατῶ... Σὰν ἄστρο,
ἀπάνω ἀπ' τὸν ὀρίζοντα τὸ μαυρο
τῶν μαχῶν· σὰν ὀλόχρυσο ποτήρι
μιᾶς Μετάδοσης, ποὺ αὖριο θεὸ νὰ πιῶνε
λαοὶ ἀπὸ τοῦτο τὴ γαλήνην· ὡς ῥόδο

τὸ κρατῶ, κι ὡς ἐκειὸς ὁ μάντης λέω:
Πῶς τὸ βρέφος ἐτοῦτο εἶναι σημάδι
τῶν θεῶν τρανὸ πῶς ἡ ἅγια ἢ Ἄλτη, δῶρο
50 σύμμετρου νοῦ κ' ἠράκλειου πόθου, ἢ Ἄλτη,
— στίβος ποῦ ἢ Γνώση κ' ἢ Ὁρμὴ κ' ἢ Ἀγάπη,
σὰν οἱ Χάρες οἱ τρεῖς, δίνουν τὰ χέρια —
δὲν ἀνήκει σὲ ἀντίμαχο κανένα,
μὰ στῶν λαῶν τὸ μέλλον τὸ ἅγιο, ποῦ, ἄξιο
γλυκὸ του Σύμβολο, τὸ βρέφος τοῦτο
56 φανερῶνει καλύτερα ἀπ' τὰ λόγια...»

ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ

Ἄπο τῆ νέα πληγὴ ποῦ μ' ἀνοῖξεν ἡ μοῖρα
ἐμπαιν' ὁ ἥλιος, θαρροῦσα, στήν καρδιά μου
μὲ τόση ὄρμη, καθὼς βασιλεὺς, ὅπως
ἀπὸ ραγισματιᾶν αἰφνίδια μπαίνει
τὸ κύμα σὲ καράβι π' ὀλοένα
βουλιάζει.

Γιατὶ ἐκεῖνο πιά τὸ δεῖλι,
σὰν ἄρρωστος, καιρὸ, ποῦ πρωτοβγαίνει
ν' ἀρμέξει ζωὴ ἀπ' τὸν ἔξω κόσμον, ἦμον
περπατητῆς μοναχικὸς στὸ δρόμο
10 ποῦ ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα κ' ἔχει
σημάδι του ἱερὸ τὴν Ἐλευσίνα.
Τὶ ἦταν γιὰ μένα αὐτὸς ὁ δρόμος πάντα
σὰ δρόμος τῆς Ψυχῆς.

Φανερωμένος
μεγάλος ποταμὸς, κυλοῦσε ἐδῶθε
ἀργὰ συρμένα ἀπὸ τὰ βόδια ἀμάξια
γεμάτα ἀθεμωνιὲς ἢ ξύλα, κι ἄλλα
ἀμάξια, γοργὰ ποῦ προσπερνοῦσαν,
μὲ τοὺς ἀνθρώπους μέσα τους σὰν Ἰσκιους.

Μὰ παρατέρα, σὰ νὰ χάθη ὁ κόσμος

κ' ἔμειν' ἡ φύση μόνη, ὦρα κι ὦρα 20
μιὰν ἡσυχία βασίλευσε. Κ' ἡ πέτρα
π' ἀντίκρισα σὲ μιὰ ἄκρη ριζωμένη,
θρονί μου φάνη μοιραμένο μου ἦταν
ἀπ' τοὺς αἰῶνες. Κ' ἐπλεξα τὰ χέρια,
σὰν κάθισα, στὰ γόνατα, ξεχνώντας
ἂν κίνησα τὴ μέρα αὐτὴ ἢ ἂν πῆρα
αἰῶνες πίσω αὐτὸ τὸν ἴδιο δρόμο.

Μὰ νά· στὴν ἡσυχία αὐτὴ, ἀπ' τὸ γύρο
τὸν κοντινὸ, προβάλανε τρεῖς ἴσκιοι. 30
Ἔνας Ἄτσιγγανος ἀγνάντια ἐρχόνταν,
καὶ πίσωθὲ του ἀκλούθααν, μ' ἄλυσίδες
συρμένες, δυὸ ἀργοβάδιστες ἀρκοῦδες.

Καὶ νά· ὡς σὲ λίγο ζύγωσαν μπροστά μου
καὶ μ' εἶδε ὁ Γύφτος, πρὶν καλὰ προφτάσω
νά τὸν κοιτάξω, τράβηξε ἀπ' τὸν ὄμο
τὸ ντέφι καί, χτυπώντας το μὲ τὸ ἄνα
χέρι, μὲ τ' ἄλλον ἔσυρε μὲ βία
τις ἄλυσίδες. Κ' οἱ δυὸ ἀρκοῦδες τότε
στὰ δυὸ τους σκώθηκαν, βαριά.

Ἦ μία, 40
(ἦτανε ἡ μάνα, φανερά), ἡ μεγάλη,
μὲ πλεχτὲς χάντρες ὄλο στολισμένο
τὸ μέτωπο γαλάζιες, κι ἀπὸ πάνω
μιὰν ἄσπρη ἀβασκαντήρα, ἀνασηκώθη
ξάφνου τρανὴ, σὰν προαιώνιο νά ἔταν
ξόανο Μεγάλης Θεᾶς, τῆς αἰώνιας Μάνας,
αὐτῆς τῆς ἴδιας ποὺ ἱερὰ θλιμμένη,
μὲ τὸν καιρὸν ὡς πῆρε ἀνθρώπινη ὄψη,

γιὰ τὸν καημὸ τῆς κόρης τῆς λεγόνταν
Δήμητρα ἐδῶ, γιὰ τὸν καημὸ τοῦ γιοῦ τῆς
50 ποὶ πέρα ἦταν Ἄλκμήνη ἢ Παναγία.
Καὶ τὸ μικρὸ στὸ πλάγι τῆς ἀρκοῦδι,
σὰ μεγάλο παιχνίδι, σὰν ἀνίδεο
μικρὸ παιδί, ἀνασκώθηκε κ' ἐκεῖνο
ὕπាកοο, μὴ μαντεύοντας ἀκόμα
τοῦ πόνου τοῦ τὸ μακρός, καὶ τὴν πίκρα
τῆς σκλαβιάς, ποὺ καθρέφτιζεν ἡ μάνα
στὰ δυὸ πυρὰ τῆς ποὺ τὸ κοίτααν μάτια!

Ἄλλ' ὡς ἀπὸ τὸν κάματον ἐκείνη
ὄκνουσε νὰ χορέψει, ὁ Γύφτος, μ' ἕνα
60 πιδέξιο τράβηγμα τῆς ἄλυσίδας
στοῦ μικροῦ τὸ ρουθούνη, ματωμένο
ἀκόμα ἀπ' τὸ χαλκὰ ποὺ λίγες μέρες
φαίνονταν πῶς τοῦ τρύπησεν, αἰφνίδια
τὴν ἔκαμε, μουγκρίζοντας μὲ πόνο,
νά ὀρθώνεται ψηλά, πρὸς τὸ παιδί τῆς
γυρνώντας τὸ κεφάλι, καὶ νὰ ὀρχιέται
ζωηρά.

Κ' ἐγώ, ὡς ἐκοίταζα, τραβοῦσα
ἔξω ἀπ' τὸ χρονο, μακριὰ ἀπ' τὸ χρονο,
ἐλεύτερος ἀπὸ μορφὲς κλεισμένες 60
στὸν καιρὸ, ἀπὸ ἀγάλματα κ' εἰκόνες·
ἦμουν ἔξω, ἦμουν ἔξω ἀπὸ τὸ χρονο.

Μὰ μπροστά μου, ὀρθωμένη ἀπὸ τὴ βία
τοῦ χαλκᾶ καὶ τῆς ἄμοιρης στοργῆς τῆς,
δὲν ἐβλεπα ἄλλο ἀπ' τὴν τρανὴν ἀρκοῦδα
μὲ τις γαλάζιες χάντρες στὸ κεφάλι,

ΣΤ' ΟΣΙΟΥ ΛΟΥΚΑ ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ

Στ' Όσιου Λουκά τὸ μοναστήρι, ἀπ' ὄσες
γυναίκες τοῦ Στειριοῦ συμμαζευτήκαν
τὸν Ἐπιτάφιο νὰ στολίσουν, κι ὄσες
μοιρολογητρες ὄσμε τοῦ Μεγάλου
Σαββάτου τὸ ξημέρωμα ἀγρυπνήσαν,
ποιὰ νὰ στοχάστη — ἔτσι γλυκὰ θρηνοῦσαν! —
πῶς, κάτω ἀπ' τοὺς ἀνθούς, τ' ὀλόαχνο σμάλτο
τοῦ πεθαμένου τοῦ Ἄδωνη ἦταν σάρκα
ποὺ πόνεσε βαθιά;

Γιατὶ κι ὁ πόνος
στά ρόδα μέσα, κι ὁ Ἐπιτάφιος Θρῆνος, 10
κ' οἱ ἀναπνοὲς τῆς ἀνοιξῆς ποὺ μπαίνουν
ἀπ' τοῦ ναοῦ τῆ θύρα, ἀναφτερῶναν
τὸ νοῦ τους στῆς Ἀνάστασης τὸ θάμα,
καὶ τοῦ Χριστοῦ οἱ πληγὲς σὰν ἀνεμώνες
τοὺς φάνταζαν στά χέρια καὶ στά πόδια,
τὶ πολλὰ τὸν σκεπάζανε λουλούδια
ποὺ ἔτσι τρανά, ἔτσι βαθιὰ εὐωδοῦσαν!

Ἄλλὰ τὸ βράδυ τὸ ἴδιο τοῦ Σαββάτου,
τὴν ὥρα π' ἀπ' τὴν Ἅγια Πύλη τὸ ἔνα

20 κερὶ ἐπροσάναψε δλα τ' ἄλλα ὡς κάτω,
κι ἀπ' τ' Ἅγιο Βῆμα σάμπως κύμα ἀπλώθη
τὸ φῶς ὡσμε τὴν ξώπορτα, ὄλοι κι ὄλες
ἀνατριχιάζαν π' ἄκουσαν στὴ μέση
ἀπ' τὰ «Χριστὸς Ἀνέστη» μίαν αἰφνίδια
φωνὴ νὰ σκούξει: «Γιώργαινα, ὁ Βαγγέλης!»

Καὶ νὰ ὁ λεβέντης τοῦ χωριοῦ, ὁ Βαγγέλης,
τῶν κοριτσιῶν τὸ λάμπασμα, ὁ Βαγγέλης
ποὺ τὸν λογιάζαν ὄλοι γιὰ χαμένο
στὸν πόλεμο· καὶ στέκονταν ὀλόρτος
30 στῆς ἐκκλησιᾶς τῆ θύρα, μὲ ποδάρι
ξύλινο, καὶ δὲ διάβαινε τῆ θύρα
τῆς ἐκκλησιᾶς, τί τὸν κοιτάζαν ὄλοι
μὲ τὰ κερὰ στὸ χέρι, τὸν κοιτάζαν,
τὸ χορευτὴ ποὺ τράνταζε τ' ἄλώνι
τοῦ Στειριοῦ, μιὰ στὴν ὄψη, μιὰ στὸ πόδι,
ποὺ ὡς νὰ τὸ κάρφωσε ἦταν στὸ κατώφλι
τῆς θύρας, καὶ δὲν ἔμπαινε πιὸ μέσα!

Καὶ τότε — μάρτυράς μου νὰ ἔναι ὁ στίχος,
ὁ ἀπλὸς κι ἀληθινὸς ἔτοτος στίχος —
40 ἀπ' τὸ στασιδί ποὺ ἴμωνα στημένους
ξαντίκρισα τὴ μάνα, ἀπ' τὸ κεφάλι
πετώντας τὸ μαντίλι, νὰ χιμήξει
σκυπτὴ καὶ ν' ἀγκαλιάσει τὸ ποδάρι,
τὸ ξύλινο ποδάρι τοῦ στρατιώτη,
— ἔτσι ὅπως τὸ εἶδα ὁ στίχος μου τὸ γράφει,
ὁ ἀπλὸς κι ἀληθινὸς ἔτοτος στίχος —,
καὶ νὰ σύρει ἀπ' τὰ βάθη τῆς καρδιάς της
ἓνα σκούξιμο: «Μάτια μου... Βαγγέλη!»

Κι ακόμα, — μάρτυράς μου νά 'ναι ὁ στίχος,
ὁ ἀπλὸς κι ἀληθινὸς ἔτοστος στίχος —, 50
ξοπίσωθὲ τῆς, ὄσες μαζευτήκαν
ἀπὸ τὸ βράδυ τῆς Μεγάλης Πέφτης,
νανουριστά, θαμπὰ γιὰ νὰ θρηνήσουν
τὸν πεθαμένον Ἄδωνη, κρυμμένο
μὲς στὰ λουλούδια, τώρα νὰ ξεσπάσουν
μαζὶ τὴν ἀξεθύμαστη τοῦ τρόμου
κραυγὴ ποῦ, ὡς στὸ στασίδι μου κρατιόμουν,
ἓνας πέπλος μοῦ σκέπασε τὰ μάτια!... 58

ΑΤΤΙΚΟ

Στὰ δύο μας τ' ἄλογα, ἀδερφέ,
τὸ μαυροχίτη Ἄριωνα
καὶ τὸν ξανθὸ Δημογοργόνα, πὰ στὴ στάλα
τοῦ ἀθάνατου μεσημεριοῦ,
στῆς Ἐλευσίνας τριποδίζαμε τὸ δρόμο,
κουβεντιάζοντας ἀργά,
σὰ δυὸ παλιοὶ ἱερεῖς τῶν Ἀθηναίων, καβάλα...

«Μὴν εἶναι τάχα χίμαιρα;
Δὲ βλέπω ἀπὸ τὸ φῶς τὸ μετρημένο
μὰ ἀπὸ τὴν ἄσωτη ἀστραπὴ 10
ποῦ μ' ἔχει ἀπὸ παντοῦθε τυλιγμένο...

»Ὁ χρόνος ποῦ εἶναι; Ἀπὸ τὰ φρένα μου
μιὰν ἀβρα λιγοστὴ τὸν ἔχει πάρει...
Τὰ πεῦκα τοῦτα εἶν' ἀπὸ πάντα, κ' ἡ πνοὴ
αἰώνια ἀπ' τὸ νιό, ποῦ πνέει, θυμάρη...

»Κ' ἔτοστος ὁ ρυθμὸς, ποῦ τριποδίζουμε,
σὰ νά 'ναι ὁ ἴδιος ὁ ρυθμὸς π' ἀκόμα
τ' ἄτια τὰ ἀρχαῖα ἀφήκανε τὸ χνάρι του
θαμπὸ πάνω στὸ θεῖον ἔτοστο χῶμα...»

20 «Τὸ σῶμα μόνο, ποῦ ἀπ' τὸ θάνατο νὰ βγεῖ
μπορεῖ, βολεῖ νὰ ἴδει καὶ ν' ἀντικρίσει
τῆ γῆν αὐτὴ μέσα σὲ τούτη τῆ σιγή·
τὸ νικητήριο σῶμα, ποῦ θὰ λύσει

»καὶ τὰ στερνὰ ποῦ τὸ τυλίγανε δεσμά,
καθὼς τὸ γνέμα τους οἱ κάμπιες, κι ὡς τῆ σκέψη
τ' ἀνθρώπου ὁ νοῦς, ὅσπου σ' ἐκείνες τὰ φτερά
ν' ἀνθίσουν, καὶ στὸν ἄνθρωπον ἢ μέσα βλέψη...

»Ὅχι, δὲν εἶναι χίμαιρα
νὰ καβαλῶμε τ' ὄνειρο τῆ θεῖαν ἐτούτη μέρα
30 ποῦ ὄλα, ὄρατὰ κι ἀόρατα, κ' ἐμεῖς καὶ τ' ἄτια μας κ' οἱ θεοί,
στὴν ἴδια πνέμε μέσα κρουσταλλένια σφαῖρα!»

«Ἄς μὴν ξυπνοῦσα ἀπ' τ' ὄνειρον αὐτό...
Σὰ φτάσουμε στὴ θάλασσα, τὴν ὥρα
ποῦ ἀπὸ τῆ ζέστα, τ' ἄλογά μας σπιρουνίζοντας,
θὰ σπρώξουμε τὰ στήθια τους σὰν πλώρα

»στὸ κόμα μέσα, νὰ ξυπνήσουμε μπορεῖ
στοῦ χρόνου τ' ἀντισκόμματα καὶ πάλι,
καὶ νὰ σκορπίσουμε τὸ θάμα ἀνάμεσα
στὴ μυστικὴ ἀναγάλλια καὶ στὴν πλήθια πάλη...»

40 «Ἀκόμα ζεῖς τῆ μερασμένη ὀρμή,
ἀδερφέ; Καὶ μέσ' ἀπ' τὸ φτενὸ τὸ χῶμα
τῆς γῆς αὐτῆς, ἀκόμα δὲν ἐλύτρωσες
τὸ μυστικὰ κατορθωμένο σῶμα,

»σὰν τὸ τζιτζίκι ποῦ ἀπ' τὸν τάφο βγαίνοντας,
στὸ πιὸ ἀψηλὸ θρονιαζοντας κλωνάρι,
τῆ γῆ βιγλίζει καὶ τὸν ἥλιο καὶ τοὺς θεοὺς
μ' ἓνα λιτὸ ἀναστάσιμο τροπάρι;

»Μὰ ἐμεῖς, ὁποῦ τὸ θάνατο νικήσαμε, ἀδερφέ,
τόσες φορές, καὶ ποῦ διαλύσαμε τὰ σκότη
τέτοιων καιρῶν, τραβᾶμε τώρα γιὰ τὸ ἀμέριστο,
κι ὀλοένα, λέω, γινόμαστε πιὸ νιοὶ κι ἀπὸ τῆ νιότη!

50

»Κι αὐτὸ ποῦ δὲν τὸ βλέπουμεν ἐμεῖς
ἀκόμα, ἴσως καὶ τ' ἄτια μας νὰ τὸ μαντεύουν
μπορεῖ, ποῦ, νά, ἀρχινᾶν μεσοδρομῆς
τὸ χαλινάρι νὰ μασᾶν καὶ νὰ χορεύουν

»ἀνάλαφρα, σὰ νὰ γυρεύουν ξαφνικὰ
ν' ἀλλάξουν τὸ πάτημα καί, στὴν παλιὰν ἐτούτη ρούγα,
— τὸ χαλινάρι κράταγε, ἀδερφέ, κι ὀμπρός! —,
τὸν καλπασμὸ τους νὰ τὸν κάμουνε φτερούγα.

»Ὅχι, δὲν εἶναι χίμαιρα
νὰ καβαλῶμε τ' ὄνειρο τῆ θεῖαν ἐτούτη μέρα,
ποῦ ὄλα, ὄρατὰ κι ἀόρατα, κ' ἐμεῖς, καὶ οἱ ἥρωες, κ' οἱ θεοί,
στὴν ἴδια ὀρμάμε μέσα αἰώνια σφαῖρα!»

60

Δελφικός Λόγος (᾽Αποσπάσματα)

II

Ἄλλ' ὥς στὸν ὕπνο, μυστικὸ τοῦ ὄνείρου τὸ προζύμ
πότε στυλάνει φοβερὴν ἀγνάντια μας τῇ Μνήμῃ,

πότε, κινώντας τῆς ψυχῆς σπουδαχτικά τὰ φύλλα,
τῇ στεί στὸν τρίποδα, τρανὴν ἀξίπαστη Σιβύλλα,

παρόμοια, στὴν ἀθάνατη σιγῇ ποῦ στεριωνόμουν,
κάθε μου θύμηση χρησιμὸς κι ὥς ἀπ' ἀρχῆς γεννιόμουν.

Κι ὥς τοῦ μαγνήτη καρφωτὸ τὸ βέλος, π' ὄλο τρέμει,
δὲν τὸ κινᾶν τὰ κύματα τριγύρα του κ' οἱ ἀνέμοι,

μά, σὲ γαλήνη ἀνάμεσα κι ἂν πλέει ἡ τρικυμία,
σπαρνᾶ ἀπ' τὴν ἴδια πιθυμιά, πού 'ν' ἄμετρη καὶ μία,

δομια, ὥς ἐκάρφωνα βουβὴ φροντίδα τὸ κορμί μου,
στὴ γῆν ἀκέρια πέτονταν ἡ σκλαβωμένη ὀρμὴ μου,

κι ὥστόσο, σὰν καματεροῦ ποῦ δὲν ἐλύθη ἀκόμα
ἀπ' τὸ ζυγὸ, μοῦ ἐλύγιζεν ἡ κεφαλὴ στὸ χῶμα.

Στιγμὴ ἢ αἰῶνες ἦτανε τριγύρα ἢ συνοδεία μου
δὲν τὸ 'νωθα, τί βάραινε σὰ σίδηρο ἢ καρδιά μου.

Μόνον στὸ μέγα βυθισμό, ποῦ ἐχώνευα τὸν κόπο,
ὄλης τῆς γῆς σὰ νά 'πιανε τριγύρα μου τὸν τόπο,

20 τὸ χθόνιο φίδι λόγιασα ἀργὰ ποῦ ἐξετυλίχτη,
κι ἀκέρια ἢ γῆ, σὰν ὁ καρπὸς τὸ σπέρμα του ποῦ δείχτει,

ἐσκίστη ὀμπρός μου, κι ὥς ξερνᾶ ἡ ζύμη ἀπὸ τὴ σκάφη,
τοὺς πεθαμένους μοῦ 'δειξαν ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη οἱ τάφοι,

τὸν ἀσκητὴ φανέρωσεν ἀκέριον ἢ σπηλιά του,
κι ὁ σαρκοφάγος ἔδωκε γυμνὸ τὸ βασιλιά του!

Στιγμὴ ἢ αἰῶνες διάβηκαν ὀλόγυρα ἀπὸ μένα,
δὲν τὸ 'πα ὥς ξαναβρέθηκαν τὰ μάτια μου ἀνοιγμένα·

μόνον κοιτάζοντας ψηλὰ καὶ γύρα μου καὶ πέρα,
δὲν εἶδα πιά στὴ βίγλα Του τῆς γῆς μου τὸν πατέρα.

30 Μόν' εἶδα πῶς στεκόμουνα στὸν τόπο Του μονάχος,
κι ἀπάνωθ' ἐμοῦ ὀλάκερος ὁ ἀνήφορος κι ὁ βράχος.

Ἄσειστο βάρος μοναχά, μοῦ ἐπλάκωνε τὰ στήθη
ὥσπου σὲ τέτοιο στεναγμὸν ἢ πίκρα μου ἐξεχύθη:

« Ἄ, τόσων χρόνων δργωμα νὰ μου κρατεῖ, κολόνα,
τ' ἄδρὸ κορμί, γιὰ νὰ σταθῶ ἐνάντιος στὸν αἰῶνα·

» νὰ μου στεριώνει, σὰ θεοῦ, τοῦ νοῦ τὴν ἄξια γύμνια
ἴσαμ' ἐκεῖ ποῦ μ' ἔφεραν τ' ἀτσάλινα ἀντικνήμια,

» ποῦ ὁ ἥλιος μοιάζει μοναχὸς καὶ μόνο τὸ φεγγάρι,
μὲ τῶν βουνῶν τὴ δύναμη τριγύρα ὡσὰ λιοντάρια,

» κι ἀκόμα ὁ δρόμος νὰ 'ν' πολὺς, καὶ πίσω νὰ κοιτάξω
νὰ μὴ μπορῶ, τ' εἶν' ἡ κορφή μακρὰ, γιὰ νὰ πετάξω.

40

» Μὰ τ' ἀνηφόρι νὰ τραβῶ, καθὼς μιὰν ἄγρια πλευρά
ὀργώνει ὁ ταῦρος, ὄλα του τεντώνοντας τὰ νεῦρα·

» καὶ ν' ἀντιστέκεται ἡ πλαγιά· καὶ νὰ βουλιάει τὸ πόδι
σὰ στὸ ἴδιο χῶμα, π' ὄργωσεν, ἀπιστομάει τὸ βόδι·

» τὸ χέρι μου πεντάβαρη νὰ τὸ κλαδώνει ἡ φλέβα
δίπλα στὸ γόνα, κ' ἡ καρδιά νὰ βόγκει μόνο: "ἀνέβα!"

» Κι ἄ! μηδὲ νὰ 'χω σύντροφο, μηδὲ καὶ μόνος νὰ 'μαι,
μὰ νὰ 'μαι μόνος ἀγρυπνος, καὶ μ' ὄλους σὰν κοιμᾶμαι.

» Μά, μὲ τὸν ἥλιο ἢ τὴ βροχή, τὴ μέρα νὰ δουλεύω,
κι ὄλονυχτίς, μὲ τὸ Θεό, στὰ σκότη, νὰ παλεύω·

50

» τί, ἂν τέλος μὲ τὸν κάματο τὰ μέλη μου πλαγιάζω,
τὴ ζέστα νὰ 'χω ἀπάνω μου τῶν οὐρανῶν, λογιάζω·

» κι ἂν θαρρευτῶ πὼς ἔφτασε λυσίπονη ἡ βραδιά μου,
σὰ βέλη τὰ πεφτάστερα νὰ σκίζουν τὴν καρδιά μου...

» Κι ἄ! μηδὲ νὰ 'μαι μοναχὸς, μηδὲ συντρόφους νὰ 'χω·
ἀλλ' ὡς δὲ στρέφω πίσω μου κι ἀνηφορῶ τὸ βράχο,

» κι ὡς μὲ στυλώνει ἀπάρθενο τοῦ μόχτου ἡ περηφάνια,
νὰ χύνεται στὴ ράχη μου, τῆς μοναξιάς ἡ ὀρφάνια!

» Τί, κάτουθέ μου, σὰν καπνὸς ἀπὸ φωτιά σβημένη,
60 μάταιων σαλπύγων ἡ ἀχὼ κυλάει ἡ σκλαβωμένη,

» καὶ τῶν λαῶν ἡ χλαλοὴ μ' ἀκολουθεῖ ὡς ἀπάνω,
σὰν τὸ σκυλι ποῦ χύνεται ξοπίσω ἀπ' τὸ ζητιάνο...

» Βόηθα με, Γῆ· τί ἐσάλεψε βαθιά μου ἡ πρώτη τάξη:
Τοῦ κόσμου ἡ πράξη εἶναι καπνός, κ' ἡ σκέψη μου εἶναι πράξη.

» Βόηθα με, Γῆ· τὸ μόχτο Σου στὸ μόχτο μου στραγγίζω·
σὰν τὸν Ἄνταϊον ἂν λύγισα, καθὼς αὐτὸς Σὲ ἀγγίζω.

68 » Βόηθα με, Γῆ· κ' Ἐσύ, Οὐρανέ, τὸ μέγα κόμπο λύσ' τον,
πάνω ἀπ' τὴ Γῆν ἢ κιβωτὸς νὰ πλέξει τῶν Ἀρίστων!»

Ἐπίνικοι Α'

(1912—1913)

ΔΕΗΣΗ

Πνέμα τοῦ πόνου, ποῦ οἱ θλιμμένοι ἀγῶνες
Σὲ ὑψώσανε στῶν αἰώνων τοὺς αἰῶνες,
κ' εὐδόκησες ν' ἀστράψουνε οἱ κορόνες
τῶν ἀδυνάτων ἄστρα·

πνέμα πανάγαθο, ἀπὸ τῆς ἀβύσσου
τοῦ Δίκαιου ποῦ χαράζει ἡ δύναμή Σου,
κι ὡς τρικυμιά ἀνοιξιὰτικη ἡ ὁρμή Σου
βροντᾶει στὰ κάστρα·

Κύριε, ποῦ φύσηξες στοῦ ὀχτροῦ τὰ μάτια
10 ἀφιόνι, νὰ χαθεῖ στὰ μονοπάτια
τῆς Δικαιοσύνης Σου, καὶ τὰ παλάτια
τοῦ ῥιζες κάτω·

κ' εἶδες ἡ γῆ τῆ Δόξα ν' ἀναδίνει
τοῦ ἀγώνα Σου ἱερή, καὶ τῆ γαλήνη
μᾶς χάρισες ἡ ἀγνή θωριά ποῦ χύνει
τοῦ ἄγιου θανάτου·

ἄκου τοὺς λαοὺς ποῦ βοᾶν σὰν τὰ μελίτσια
καὶ πνίγουνε στὸν Ὑμνο Σου τὴ λύσσα
τοῦ ὀχτροῦ, κ' εἶν' οἱ δέησές τους κυπαρίτσια
20 στῆ θεία τους θλίψη·

ἄκου πῶς βόγκουν γιορτερὰ οἱ καμπάνες·
ἄκου πῶς χύνονται βαθιοὶ οἱ παιᾶνες·
ἄκου πῶς κλαῖν καὶ Σ' εὐλογᾶνε οἱ μάνες·
ἄκου ἀπ' τὰ ὕψη,

ἄκου ἀπ' τὸν Ἄθω, ἄκου ἀπ' τὸν Ὀλυμπο, ἄκου
ἀπὸ τὰ κορφοβούνια κι ἀπ' τοῦ λάκκου
τὰ βύθη, ἀπὸ τὸ σκοδισμα τοῦ κοράκου
ποῦ τρώει ψοφίμι·

ἄκου ἀπ' τὰ πέλαα ποῦ βαθιὰ ἀνασαιίνουν
τὰ νέα νησιὰ ποῦ ἀπ' τὸ σεισμό Σου βγαίνουν
30 καὶ στὰ καράβια Σου τῆ Δόξα δένουν
πλώρα καὶ πρύμη·

ἀπὸ τῆ Σαμοθράκη Σου ποῦ ἡ Νίκη
ρίχνει κραυγὴ καὶ ἀχῶ στῆ Σαλονίκη,
κ' ἔχ' ἡ βοή της τὴν ἱερή Σου φρίκη·
τοῦ Δίκαιου Μάνα,

ἄκου, κ' εὐλόγα! Ὡς στάχια γείραμε ὄλοι
στὸ μεγάλο ἄξαφνὸ Σου δροσοβόλι.
Κατέβα, Δίκαιε! Σάλεψε στὴν Πόλη!
Κάμε ν' ἀκούσουμε, ν' ἀκούσουμε ὄλοι,
40 καὶ τῆς Ἁγία - Σοφιάς Σου τὴν καμπάνα!

ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΣΕΡΑΦΕΙΜ
ΣΤΟΝ ΕΛΙΚΩΝΑ

Τὸν ὄρθρο ὁ Ὅσιος τὸ βαθύ, προτοῦ ξυπνήσουν τὰ πουλιὰ
στὸν Ἑλικώνα ἀκόμα,
ἀπὸ τὸν ἅγιον ὕπνο του ποῦ πῆρε μέσα στὴ σπηλιὰ
κειτᾶμενος στὸ χῶμα·

μὲ τὸ κορμὶ τὸ ἀγγελικὸ ποῦ πιά δὲ βάραινε στὴ γῆ,
τὰ ὕστερινά τ' ἀστέρια
ἐνῶ σβηθόνταν τὰ τρανά, ὄλος μιὰ δέηση, στὴ σιγῇ
ἐκράτει ὄρθα τὰ χέρια!

Σὰν πρωτοξύπνητο πουλιὶ π' ἀλαφροσκώνει τὰ φτερά
πρὶν τὴ φωλιά του ἀφήσει,
10 τοῦ ἀόρατου κρυφότητα τὸν ἐπερίζωνε ἡ χαρὰ
θερμῆ, κ' ἡ ἀμίαντη φύση...

Ὅλος μιὰ δέηση· κ' ἔμενε γυμνὴ ψυχῇ, χωρὶς μιλιὰ,
χωρὶς στὸν κόσμον ἀνέσα,
τί γύρα του τὰ πνέματα σαλεύανε σὰν τὰ πουλιὰ
στὸν ἔρμον λόγγο μέσα...

Μικρῇ ἂν πουρπούλιαζε φωνή, ὀπδκλειε τ' ἄχραντο πρῶι,
μὰ ὁ νοῦς του πιά εἶχε μείνει
ἐκεῖ π' ἀρχίναε ν' ἀγρικᾷ τῶν Ἀσωμάτων τὴ βοή
μέσ' ἀπ' τὸ Θεῖο Καμίρι!

20

*

Παγὰνα ὥστόσο μυστικιὰ στὸ μεγαβούρι τὸ ἱερό,
ἀπ' τὸν Πασὰ σταλμένο
τρεις Τοῦρκοι ἀπὸ τὴ Λεβαδειά, κατὰ πῶς ψάχνουν γιὰ νερό
οἱ σκύλοι οἱ διψασμένοι,

ἀπὸ ἴνα διαγουμίζοντας σ' ἄλλο τῆς Ρούμελης χωριό,
καιρὸ ἐγυρεῖσαν τώρα
νὰ βροῦν τὸν Ὅσιο μιὰ φορὰ στὸ μυστικὸν ἀσκηταριό,
νὰ τονε πᾶν στὴ χῶρα...

Τὶ σ' ὄλη ἀκούστη τὴν Τουρκιὰ πῶς, σὰν τσοπάνικη φωτιά,
στὴν ἄκρη τοῦ Ἑλικώνα,
30 πότε τὸ βράδυ, πότε αὐγῇ, πότε τὴν τρισβαθὴ νυχτιὰ
φαινότανε μιὰ εἰκόνα

30

π' ὄλον ἐγιόμιζε μὲ μιᾶς, σὰν ἀστραπῇ, τὸν οὐρανό,
χιλιόδοξα μεγάλη,
τῶν Γκιαούρηδων καρφώνοντας ὄλα τὰ μάτια στὸ βουνό —
καὶ δὲν τὴ βλέπαν οἱ ἄλλοι.

Κι ἀπὸ τὴν ὄρα πῶβαινε ἡ φοβερὴ φεγγοβολή,
σὰ νὰ μὴν ξέραν ἄλλο,
οὐδὲ Σουλτάνο, οὐδὲ Πασά, μηδὲ τὴν ψεύτρα Ἀνατολή,
παρὰ ἓνα φῶς μεγάλο...

40

Κ' ἔστειλε διάταν ὁ Πασάς, φερμάνι ὀλοῦθε φοβερό :
« Ποιὸς τῆ φωτιὰν ἀνάβει
π' ἅμα τῆ δοῦνε οἱ Χριστιανοὶ σὲ μέγα πιάνονται χορὸ
σὰ νὰ μὴν εἶναι σκλάβοι ; »

Καὶ μαθητεύτη στὸν Πασὰ πῶς κάπου, σ' ἀψηλὴ κορφῇ
κανεὶς ποὺ δὲν ἀνέβη,
κάποιος φτωχός, χωρὶς νερό, χωρὶς φωτιά, χωρὶς θροφή,
μονάχος τοῦ ἀσκητεύει

καί, κάθε πῶβγει στὴν ψηλὴ κορφὴν ἀπάνω νὰ δεηθεῖ,
τὴν ὄρ' αὐτὴν ἀνάβει
50 τὸ μέγα φῶς τ' ἀξήγητο καὶ μὲς στὸ σκότος τὸ βαθύ
ὅπου κοιμούνται οἱ σκλάβοι !

*

Τὸν ἤβρανε καὶ δεόντανε τὴν ὄρα ποὺ ἡ μεταλαβιά
τοῦ ξύπναε μὲς στὰ σπλάχνα,
στὴ δόξα ἀγνάντια τοῦ Θεοῦ, τὸν πόνο πῶσερν' ἡ σκλαβιά
καὶ τὴν πικρὴ τῆς ἄχνα...

Τὸν ἤβρανε ποὺ ὀλάκερος, σὰ Σεραφεῖμ μὲς στ' οὐρανοῦ
τίς φλόγες βυθισμένος,
60 ἔπαιρνε τόλμη ἀκράτητη, καὶ μ' ὄλα τ' ἄρματα τοῦ νοῦ
ντυτός κι ἀρματωμένος,

στῶν Ἀσωμάτων τὸ χορὸ καταμεσῆς, μὲ τὴ θωριὰ
σκωμένη κι ἀναμμένη,
ἔσειε σὰ λάφυρο θεϊκὸ τῆ φοβερῆν Ἑλευτεριά,
τὴν Τουρκοπατημένη !

Κ' ἔκει, σιμάνοντας κρυφά, μὲ τὴ βαριά τοῦ κοντακιοῦ,
μονόφωρα, ἀπὸ πίσω,
χτυπώντας στὸ ἀντικέφαλο, τοῦ εἶδανε τὸ αἷμα, ὡς ἀδλακιοῦ
νερό, νὰ ρεῖε περίσσο,

τοῦ εἶδανε τὸ αἷμα, κι ἄναψε τεράστια φλόγα στὸ βουνό,
τοῦ εἶδανε τὸ αἷμα, ὡς πέρα,
70 σὰν ἀστραπὴ καὶ κεραυνὸς ὄλο νὰ καίει τὸν οὐρανό
καὶ τὸ μεγάλο ἀέρα·

κι ἀπ' τὴν ἀπάτητη κορφὴν, ὡσεμ τὴ Ρούμελη βαθιά
κι ὡσεμ τὸν κάμπο κάτω,
εἶδαν ἀκέραιο τὸ βουνὸ ἀπ' ἄλογα κι ἀπὸ σπαθιά
πολεμικὰ γεμάτο !

Κι ἀπὸ τὴν ὄρα π' ἄναψεν ἡ φοβερὴ φεγγοβολή
τὸ ξέραν πιά πῶς ἄλλο
δὲν ἔμενε γιὰ τὴ σκλαβιά παρὰ μιὰ πλέρια ἀνατολὴ
ἀπὸ ἕνα φῶς μεγάλο !

80

*

Γύρ' ἀπ' τὴ λάρνακα, στητά, ψηλὲς λαμπάδες καὶ κεριά,
σὲ κόκαλα ἀγιασμένα
βιγλάτορες, τὴ μυστικὴ φρουροῦνε τώρα Λευτεριά,
νυχτόμερα ἀναμμένα.

Κι ὄλη ντυμένη ἡ λεβεντιά μὲ τὰ χρυσά, τὰ γιορτινά,
τὸ Μάη τὸ μήνα, ἀντάμα,
σὰν τὸ κορμί τῆς πάει χυτὲς λαμπάδες, καὶ κεριά τρανά
τοῦ πάει, καθάριο τάμα.

Κι ὅλος τραντάζει μυστικά ὁ Ἐλικώνας ὁ ἱερός,
 τραντάζει ἀπάνω ὡς κάτω,
 σὰ γύρα ἀπὸ τὸν τάφο του πηγαίνει κ' ἔρχεται ὁ χορός,
 χαρὰ στὰ λείψανά του!

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Ἦ φωνή μου, στῆς νύχτας τ' ἅγια βάθη,
 εἶν' ἡ πηγὴ ποῦ στὰ σκοτάδια ἐχάθη
 τῆς γῆς καὶ πλοῦσια στὴν ἔρμιαν ἐφάνη:

κ' ἡ ἔρμιὰ τὴν ἀποδέχτηκε καθάρια,
 σὰν ποτάμι ποῦ τρέχει σὲ λιθάρια,
 κι ὡς τὸ πικρὸ τὸ πέλαο γλυκιὰ φτάνει:

« Στρατιῶτες, ἀδερφοὶ μου, στὰ λαγκάδια
 νεκροὶ, στὶς ρεματιῆς καὶ στὰ σκοτάδια,
 ὦ καλοὶ μου, ἀπ' τὸ βόλι θερισμένοι

» κι ἀπὸ τὶς λόγχες, μ' ἀνοιχτὰ τὰ μάτια, 10
 σκληρὰ ριγμένοι ἀπ' τοῦ πολέμου τ' ἄτια,
 ἔσῳς ζητᾷ ἡ ψυχὴ μου, σὰ νὰ βγαίνει

» τὴ νύχτα τούτη, πνίγοντας τὸν παιάνα,
 μὴν ἀκουστεῖ ἀπὸ ἀδερφήν ἢ μάνα,
 κι ἄγρια βουνὰ καὶ πλοῦσιους κάμπους σκίζει

» 'που ἀναδεύονται οἱ ἴσκιοι ἀρματωμένοι,
σὰ δέντρα πὺδ' ὀβριᾶς λυγαίει καὶ σαίνει,
ριζωμένοι ὅπου στήσαν μετερίζι.

20 » Ὡ ἀδερφοί, ὦ στρατιῶτες· σὰν τ' ἀηδὸνι
ὁ λυγμὸς τὸν καημὸ κατευοδώνει,
μὰ εἶν' ἄσωτος, καὶ γίνετ' ὕμνος τῶρα

» στή νύχτα πλούσιος, κι ἄξαφνα ἀναβράει,
σὰν τῆς μάχης τῆ σάλπιγγα ξυπνάει,
κεραυνός, τοῦ πολέμου σκεῖ τῆ μπόρα!

» Ἴσκιοι τοῦ Σαραντάπορου, ὅπου βράχοι
ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο ὡς τὴν Ἄιτοράχη,
ξυπνᾶτε καὶ σαλεύετε οἱ πεσμένοι...

30 » Δεχτήτε, ὦ ἄγιοι, στής νυχτὸς τὰ σκότη,
μνημόσυνον ἀπὸ ἴνανε στρατιώτη
πὺδ' δέεται μὲ ψυχὴ γονατισμένη!»

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΓΙΑ ΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ

I

Τὸ δρὺ τ' ἀρχαιομίλητο κι ἂν θρόισε στή Δωδώνη
γιὰ τὸν ποιητὴ πολεμιστὴ· κι ἂν σείστηκαν τὰ φύλλα
γι' αὐτόν, στοῦ Δία τῆ μαντικῆ πλατιᾶν ἀνατριχίλα·
κοίτα : ἡ καθάρια γέμιση τοῦ φεγγαριοῦ σιμώνει,

σφίγγουν τὰ χιόνια στ' Ἄγναντα, κ' ἡ δύναμη τοῦ Ὀνείρου
δένει τὰ πάντα πιδ' σφιχτά, ἀπ' τὰ γλυκὰ ἀκρογᾶλια
ὡς τὰ βαθιά, τὰ εἰσθερὰ περβόλια τῆς Ἡλείου
'πὺδ' ἀστράφτουνε στὰ σκοτεινὰ κλαδιὰ τὰ πορτοκάλια·

καὶ νά : ὁ χειμῶνας ἄξαφνα μ' ὄλο τὸν ἥλιο λάμπει,
φωτάει διαμάντι τὰ βουνά, κι ὁ ἀέρας τὰ ζυγώνει,
κ' εἶν' ἀπλωτὸς χορότοπος, βελοῦδο κάτου οἱ κάμποι,
π' ἀκόμα ἡ ἐχτρικὴ φωτιά καπνίζει ἀργὰ κι ὀργώνει·

10

στὰ ρημαγμένα τὰ χωριά, καὶ στὸ ἦσυχον λιοπόρι
— τῶρα οἱ ἀρνάδες γέννησαν — καὶ στή θαμπὴ γλυκάδα
τοῦ ὄφραίου Δεκέμβρη, μακρινὸ φαντάζει πανηγύρι,
μ' ὄλα τ' ἀριά βελάσματα, ἡ ἐλπιδοφόρα Ἑλλάδα!

Κ' είναι τὰ χιόνια ἀμυγδαλιές· κι ὁ ἥλιος εἶν' τ' Ἀπρίλη·
Πάσχα Κυρίου ν' ἀνάτειλε φαντάζει ἡ κυρα - Μέρα,
νὰ σμιζοῦνε σ' Ἀνάσταση τὰ πικραμένα χεῖλη !
20 Ἰερὴ θυσία πάει ὁ στρατός, σὲ ἑαρινὸν ἀέρα . . .

II

Τὰ Γιάννενα ! τὰ Γιάννενα ! Τὰ πόθησε ἡ ψυχὴ μας,
ὄρατε Θεέ, στῆς λησμονιᾶς τὶς ὥρες ἀφημένη·
Σοῦ τὰ ἄξ' ἄσειστο ναὸ λατρείας ἢ προσευχῆ μας·
ἢ θέρμη μας τὰ δίψασε στὴν πίκρα πλανταγμένη·

θλιπτὸ ξανάρθε τ' ὄνειρο τ' ἀθῶο — τὸ παιδικίστο
νανάρισμα τῆς μάνας μας, στὶς κούνιες μας, τὰ βράδια :
« Κοιμήσου, τὸ παιδάκι μου, κ' ἐγὼ θὰ σοῦ χαρίσω
τὴν Ἄρτα μὲ τὰ Γιάννενα, τὴ Χιὸ μὲ τὰ καράβια . . . »

Ἦραϊτε Θεέ ! Τὶς τρικυμιές σταμάτησες, κ' ἐχύθη
ἡ εὐλογία Σου, στὸ στρατὸ τὸν κουρασμένο, ἀνέσα, 10
καὶ μὲ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τοῦ γλύκανες τὰ στήθη.
Ἦραϊτε Θεέ, τὸ χέρι Σου προστά, καὶ νά ἴμπει μέσα,
ὡσὰν ἀσκέρι τ' οὐρανοῦ στὸ μυροβόλο ἀέρα,
στῶν κήπων Σου, πεντάγλυκε Νυμφίε, τὴν ὁμορφάδα !
Τὰ Γιάννενα ! τὰ Γιάννενα ! Γονατιστὴ ἢ Ἑλλάδα,
μὲς στῆς θυσίας τῆς τοὺς καπνοῦς, γυρμένη πέρα ὡς πέρα,

Μάνα, καὶ ὁ νοῦς Σου μοναχὴ εἰς ἕβρα
ὄν, ἀντικρὸ στὴν ἄγια Σου ἐπιτολή,
ἢ καρδίᾳ μου δὲν εἶναι ὡς περιττὰ
ἄδεια, δοκιμασμένη καὶ καλὴ·

Ἔδει τὴν ὄρα τοῦτα (κ' εἶναι τάρα
κ' ἀγγίζομε τὸν ὄσπερο θυτὸ
κι ἀργοσημαίνει ἢ προαιθέριον ἄρα)
στὴν ἄγια ἐπιτολή Σου νῆ σπαῖθ

μέσα σὲ χιόνια ἀμυγδαλιᾶς κ' ἥλιο λαμπρὸ τοῦ Ἀπρίλη,
τὸ Πάσχα Σου, τὸ Πάσχα Σου γυρεύει νύχτα - μέρα,
19 νὰ σμίξουνε σ' Ἀνάσταση τὰ πικραμένα χεῖλη!

ἄλλο τὸ πνεῦμα τ' ἀθάνατο — τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο — τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο — τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο — τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο

ἄλλο τὸ πνεῦμα τ' ἀθάνατο — τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο — τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο — τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο — τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο

ἄλλο τὸ πνεῦμα τ' ἀθάνατο — τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο — τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο — τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο — τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο

Ἐπίνικοι Β' (1940—1946)

Ὀμπρός! Μὰ εἴθε, μακάρι
τῆς Λευτέρης τῆς Δέσφ.
ἀνοίγεις ἔρση, Ἑλλάδι,
στὴν Ἀνθρώπων... Ὀμπρός!

ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟ ΤΟΥ 1940

Ὡ Ἐσὺ τῶν Οὐρανῶν ἢ πλατυτέρα,
ποῦ ἀγκάλιασες τὰ ἔθνη καὶ τοὺς λαοὺς,
τῶν λαῶν καὶ τῶν ἐθνῶν ἢ θεία Μητέρα,
π' ὄλους τῆς γῆς ξεχειλίσες τοὺς ναοὺς·

Μάνα, π' ἀγνάντια μου εἶσαι ὡς θερισμένη
ἀπ' ἀστάχια χλωμότατη πλαγιά,
κ' εἶσαι κ' ἡ Ἑλλάδα, κ' εἶσαι ἡ Κοιμημένη
μὲ σταυρωτὰ τὰ χέρια Παναγιά·

Μάνα, ποῦ ὁ νοῦς Σου μοναχὰ τὸ ξέρει
10 ἄν, ἀντικρὺ στήν ἅγια Σου ἐντολή,
ἡ καρδιά μου δὲν εἶναι ὡς περιστέρι
ἄθωα, δοκιμασμένη καὶ καλή·

δῶσε τὴν ὄρα τούτη (κ' εἶναι τώρα
π' ἀγγίζουμε τὸν ὕστερο βυθὸ
κι ἀργοσημαίνει ἡ προαιώνια ὄρα)
στήν ἅγια ἐντολή Σου νὰ σταθῶ

άνυσταχτος, στην άκρη γινωμένος
ἀγρύπνια μίαν ἀπέραντη ματιά,
σάν ὁ Ἰησοῦς Χριστός Ἐσταυρωμένος,
σάν οἱ Ἅγιοι Παῖδες μέσα στή φωτιά !

20

ΤΟ ΠΑΝΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΕΜΒΑΘΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ἵμπρός ! Μὲ ὀρθή, μεσοῦρανη
τῆς Λευτεριάς τῆ δάδα,
ἀνοίγεις δρόμο, Ἑλλάδα,
στὸν Ἄνθρωπον... Ἵμπρός !

Ἵρμᾶνε πρῶτοι οἱ Ἑλληνες
κι ὄλοι οἱ λαοὶ σιμά Σου
— μεγάλο τ' ὄνομά Σου —
βροντοφωνᾶν : « Ἵμπρός,

10 » ὄμπρός, νὰ γίνουμε ὁ τρανὸς
στρατὸς ποὺ θὰ νικήσει,
σ' Ἀνατολή καὶ Δύση,
τὸ μαυρο φίδι ὄμπρός,

» ὄμπρός, κ' ἡ Ἑλλάδα σκώθηκε
καὶ διασκορπᾶει τὰ σκότη !
Ἄνάστα, ἡ Ἄνθρωπότη,
κι ἀκλόυθα την... Ἵμπρός ! »

ΚΛΕΙΣΟΥΡΑ

Όχι πιά λόγια,
όχι τὰ μάταια, τὰ τριμμένα λόγια τοῦ Ἐπους!

Μὲ τὴ λόγχη Σας μόνο·
μὲ τὴ λόγχη Σας καὶ μὲ τὴν ψυχὴ Σας·
μὲ τὴ λόγχη Σας καὶ μὲ τὴν ψυχὴ μας,
γυμνὲς καὶ τίς δυό,
ἄς ὀρμήσουμε, χέρι μὲ χέρι πιασμένοι
στὸν ὑπέρτατο ἀντρίκειο χορὸ μας,
γιὰ τὴν Ἐφοδο τοῦ Ἐψους!

Πιὰ κι ὁ μόνος ὁ λόγος ποὺ ταίριαζε πρῶτα νὰ βγαίνει 10
ἀπ' τ' ἀδάμαστα στήθια Σας μέσα,
σὰ φαινόντανε ἀντίκρια ὁ ὀχτρός μας:
«ἀέρα! ἀέρα!»,
πιὰ καὶ τοῦτος σωπαίνει σὲ τούτη τὴ ζώνη, ποὺ μόνο,
πὸ ψηλά ἀπὸ γκρεμὰ κι ἀπὸ χιόνια καὶ βράχους,
κάτι νιώθουμε ἀπάνω στὴ μεγάλη κορφή νὰ θρονιάζει,
κάτι π' αὐριο θεὸ νὰ ἴναι δικό μας,
δικό μας γιὰ πάντα!

Ναί, τὸ ξέρω· χιονίζει τριγύρω, χιονίζει, χιονίζει,
20 ἄγριοι στρόβιλοι ἀνέμων φυσᾶν ἀπ' ὀλοῦθε,
σὰ νὰ θέν νὰ μᾶς σύρουν στὰ βάραθρα·
χαίνει ἀποκάτω ἀπ' τὰ πόδια μας ἡ ἄβυσσος·
τὸ κάθε μας πάτημα ἀπάνω στὸν πάγο γλιστράει
πρὸς ἀπύθμενα ἀγύριστα βάθη·
μὰ ἐμεῖς εἴμαστε ἀντάμα πιασμένοι,
χέρι χέρι, ὁ ποιητής, οἱ φαντάροι, οἱ τσολιάδες,
καὶ τραβᾶμε νὰ κάμουμε κάτι δικό μας,
κάτι π' αὐριο θεὸ νὰ ἴναι δικό μας γιὰ πάντα!

*

Τί 'ν' ἐκεῖνο, λεβέντες, ποὺ κατὰκορφα τάχα μᾶς σέρνει
30 καὶ ποὺ ὁ χτύπος γιὰ τοῦτο, ὤσμε χτές, τῆς καρδιᾶς μας,
στ' ἀνηφόρισμα, ἀκόμα δὲν ἦτανε οὐδ' ὅσο
σὰ χτυποῦσε γιὰ κάποιο χορὸ ἐνὸς γλεντιοῦ μας,
πλάι στὴ σάλπιγγα ἢ πλάι ἀπ' τῆς λύρας τὸν ἦχο,
ἓνα μόνο γλυκόλαλο πλάνο μπουζούκι;

Τί 'ν' ἐκεῖνο ποὺ λάμπει ψηλά,
σὰν ἀστὲρι ποὺ πάσκει ὀλοένα νὰ φύγει ἀπ' τὰ σύννεφα μέσα,
σάμπως βρέφος ποὺ μόνο ἀγωνιέται ἀπ' τὰ σπάργανα νὰ βγει,
ἐκεῖ ἀπάνω, ἐκεῖ ἀπάνω,
στὴν ἀπάνω κορφή τῆς Κλεισοῦρας,
40 τί, λεβέντες, συντρόφοι μου, αἰτοῖ μου, ἀδερφοί μου;
Μηδ' Ἐσεῖς νὰ τὸ πεῖτε δὲν ξέρετε οἱ ἴδιοι!

Μὰ γι' αὐτὸ εἶμαι κοντά Σας ἐτούτη τὴν ὥρα,
στὴ βουβὴ Σας πορεία καθὼς πᾶτε
νύχτες, μέρες καὶ μέρες καὶ νύχτες ἀκόμα,

άντυτοι, ἄλουστοι, ξάγρυπνοι, ἀξούριστοι, ὡς νά 'στε
ἄγρια φύτρα τῆς ἴδιας τριγύρα Σας πλάσης,
σά στοιχειά τοῦ βουνοῦ ποῦ θαρρεῖς κι ἀνεβαίνει μαζί Σας·
γιὰ τοῦτο εἶμαι κοντά Σας,
νά Σᾶς πῶ ποῖο εἶναι τ' ὄνομα μόνο
τ' ἄστεριοῦ ποῦ παλεύει νά βγεῖ ἀπὸ τὰ νέφη, 50
τοῦ βρέφους ποῦ πάσκει νά φύγει ἀπ' τὰ σπάργανα μέσα,
νά Σᾶς πῶ βιαστικά μοναχά τ' ὄνομά του!

«Ἐκεῖ ἀπάνω εἶν' ἀκόμα, γυμνό,
δίχως αἷμα καὶ σάρκα,
μὲ καρδιὰν ἀνοιγμένη ἀπὸ αἰῶνες,
μὲ τὰ χέρια δεμένα,
μὲ γυρμένο πικρά τὸ κεφάλι στὸ στήθος,
— ἐνῶ γύρα του οἱ γύπες γυρίζουν, γυρίζουν ὀλοένα
σὰν τὸ γύπα ποῦ γύριζε ἀκοίμητα γύρα
στῆς κορφῆς τοῦ Καυκάσου τὸν Ἥρωα, δεμένο —, 60
σταυρωμένο μὲς στὰ ὄψη, τοῦ Ἀνθρώπου τὸ Πνέμα!
Κι ὁμοια τώρα κ' Ἔσεῖς,
ὡς προαιώνια βουλήθηκε πάλι
ὁ Ἡρακλῆς, ἀπ' τὸν Ἄδη γυρίζοντας,
ὁμοιος μ' Ἑσᾶς, ἀδερφοί μου,
νηστικός, ἀχαμνός, μὲ πηγμένα
τριγύρ' ἀπ' τὴν ὄψη τὰ γένια,
ὡσὰν ἄγριος, σὰ στοιχειό, σὰν ἡμίθεος,
μὰ μ' ὄλα γεμάτα τὰ στήθη,
τὰ φρένα, τὰ γόνατα, ἀπ' τὸν κρόφιο τοῦ ἀκοίμητο ἀγώνα, 70
ὕψωμένος ἀπάνω ἀπ' τοῦ Φόβου ἢ τοῦ Χάρου τὸν Ἴσκιο,
νά λυτρώσει τὸν Ἥρωα·
ὁμοια τώρα κ' Ἔσεῖς
νά λυτρώσετε πᾶτε τὸ Πνέμα τοῦ Ἀνθρώπου,

λυτρωτὲς ποῦ ζητάει σὰν κ' Ἑσᾶς,
λυτρωτὲς ποῦ νά δίνουν τῆ ζωὴ τους
σὰ μιὰ μόνο σπονδὴ τῆς καρδιᾶς τους·
ὁμοια τώρα κ' Ἔσεῖς νά λυτρώσετε πᾶτε
τὸ μεγάλο Ἐξόριστο,

80 κόβοντας μέσ' ἀπ' ἀπύθμενα βάραθρα,
ἀπὸ μπόρες καὶ χιόνια τὸ δρόμο,
ἀπὸ νύχτες τυφλές,
ἀπ' ἀνίλεες σβιλάδες μὲς στὰ χἀη τοῦ βοριᾶ·
κι ἀπ' τὸ ἴδιο Σας τὸ αἷμα,
ἀπ' τὴν ἴδια Σας σάρκα,
νά χαρίσετε κ' αἷμα καὶ σάρκα,
ζωὴ νά δώσετε νέα
στὸ πολύπαθο πνέμα,
τὸ Πνέμα τοῦ Ἀνθρώπου, ἀδερφοί μου! »

90 Νά, Σᾶς τὸ ἔδωσα τ' ὄνομα!
Μάταια τώρα τὰ λόγια εἶναι τ' ἄλλα!
Φτάνουν πιά,
φτάνουν πιά, δῶ καὶ μπρός, τ' ἄλλα λόγια, ἀδερφοί μου,
τὰ τριμμένα, τὰ μάταια τὰ λόγια, ὁποιοῦ Ἔπους!

ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ

«Σου γράφω· κι όμως τόση είν' ή σιγή πού με κυκλώνει,
πού, λέω, αν ανοίγα τὰ χείλη θ' άκουες τή φωνή μου...

» Έχτες άκόμα δλο βροντοδσε τό κανόνι
σά νά βρουχιόνταν γύρω γύρω στις κορφές λιοντάρια
σ' άγρια σφαγή, κι άπάνωθέ μας οι άτσαλένιοι
γυρνούσαν γυπαίτοί, γυρνούσανε όλοένα,
τόν Ισκίο ρίχνοντας του Χάρου, και τó Χάρο
στά νύχια τους κρατώντας...

Άλλ' άπ' όλα

είναι τρανότερη ή σιγή π' άκολουθάει
10 κατόπι άπό τή μάχη, σά βαθιά μας
τό μεσότοιχο τής ζωής και του θανάτου
γκρεμίζεται, κι δλόγυμνη ή ψυχή μας
— θωρώντας ζωντανούς και πεθαμένους
νά τους τυλίγει γύρα ένα σουδάρι
μονάχα, τó σουδάρι του χιονισθ — δέν άπαντέχει
σάν άλλοτε ένα ξύπνημα, μά κάποιαν
άνάσταση άπό σάλπισμα μεγάλο,
μά ανάσταση σε όρίζοντες πού πρώτα,

ξυπνώντας, δέν τους ζούσαμε...

» Και μήπως

θαρρείς πού έδω ψηλά κρατούμε άχνάρια 20
φτωχά του χρόνου, ή γνοιόστηκε ή ψυχή μας
αν θε νά λιώσουν κάποτε τὰ χιόνια —
αν είναι νά γυρίσουμε στην ίδια
πού ξέραμε άνοιξη ;

» Άπό τó 'να στ' άλλο

πού παίρνουμε ύψωμα, ό όχτρος κυλιέται
στά βάραθρα· μά τώρα έχουμε φτάσει
σε μία κορφή πού λέω πώς άγναντεύει
τά μέλλοντα... Τι, αλήθεια, τὰ κανόνια,
είτ' έχτρικά 'ναι είτε δικά μας, κάθε μέρα
γκρεμίζουν τους στενούς όρίζοντες άπό μπροστά μας, 30
κ' ή σκέψη μας, καθώς ή λόγχη μας, πλαταίνει
τά σύνορα... Και νά πού άπόψε, όπως στεκόμουν
φρουρός κ' είχα τριγύρα μου κοπάδι
τά νέφη ως μπιστικός, (νά με ρωτούσες
αν ήταν δέιλι ή νά 'ταν μεσημέρι,
δέν ξέρω νά σ' τó πω), μία άχτίδα ξάφνου
σαίτεψε τó διάστημα, κι ως πρώτα
στη λόγχη μου άντιχτύπησεν, άκέριας
τίς κορυφές έχρύσωσε, τὰ βάθη
ξεσκέπασε τής άβυσσος, λαγκάδια, 40
νερά, ποτάμια· όμως άπάνω άπ' όλα
σάμπως ρομφαία μου διάβη τήν καρδιά μου,
γυρίζοντάς τη μονομιά ξοπίσω,
άπ' τίς κορφές του λυτρωμού στην έννοια
δλων εσάς πού μένετε αυτού κάτω,

μέ κρυφοχτυποκάρδι καρτερώντας
τὴν ἀνοιξὴ ἀπὸ μᾶς... Τὶ ἀλίμονό μας
ἂν καρτερεῖτε μιὰ ἀνοιξὴ σὰν πρῶτα
κι ὄχι τὴν ἀνοιξὴ ποὺ λέω πὼς θὰ ἴρτει
50 σπαθὶ κρατώντας δίστομο, φερμένη
μὲ τὰ φτερά τῆς Νίκης, νὰ θερίσει
ὄ,τι δὲν εἶν' ἀνάμεσό σας ἄξιο
νὰ τὴ δεχτεῖ...

» Κι αὐτὸ ἴναι ποὺ με κάνει
τὴν ὄρα τούτη νὰ Σοῦ γράψω, φίλε,
νὰ Σὲ ρωτήσω: "Εἶστε ἔτοιμοι ἢ δὲν εἶστε
νὰ τὴ δεχτεῖτε τέτοια ἀνοιξή;"

» Ἴσως,
νὰ πεῖς μπορεῖ, τὴν περιμένουν κάποιοι
τέτοια ποὺ λέω, βγαλμένη ἀπ' τὸ καμῖνι
τῆς μάχης, ἀπ' τίς μάχες πυρωμένη,
60 σάμπως χαλκὸ ἀναμμένο, μὲ τὴ ζώνη
πολεμικὰ ζωσμένη, μὲ τὰ μάτια
σὰ φλόγα, καὶ στὰ χεῖλη τῆς ἀπάνω
τοῦ λαοῦ τὴ γλώσσα, ἀπόκριση ζητώντας
στὴν ἴδια γλώσσα ἀπ' ὄλους σας...

Ἔτσι ἴσως,
μ' ἀποκριθεῖς, τὴν περιμένουν κάποιοι,
καὶ πὼς σ' αὐτὸν ποὺ ἴναι ἔτοιμος, τὸ θάμα
τῆς δυνάμεις τῆς νὰ κατέβει ἀφνίδια
μπορεῖ, καθὼς, τὴν ὄρ' αὐτὴ ποὺ γράφω,
δὲν ξέρω ποῦθε, ἀντίκρου μου, στὸ σύρμα
70 τ' ἀγκαθατὸ ποὺ χτέες εἴχαμε κόψει
τοῦ ὄχτρου, γιὰ νὰ περάσουμεν ἀγνάντια,

κατέβη ἓνα μικρὸ μικρὸ πουλάκι,
κι ὡς μιὰ στιγμὴν ἐστάθηκε κι ἀφήκε
μιανῆς στιγμῆς κελαηδισμό, ξεχύθη
θὰ ἴλεες παντοῦ, ἐπῆε παντοῦ, ξαπλώθη
παντοῦ, βαθιά, στὰ σύμπαντα, ἢ Ἀλήθεια...

» Μὰ οἱ ἄλλοι; Ἀκόμα εἶναι πολλοὶ αὐτοῦ κάτω;
Αὐτοί, ποὺ στὸ ζεστό τους τὸ κρεβάτι
τρεμολογᾶν νὰ δνειρευτοῦν τὸ χιόνι,
μὰ ἀπ' τὰ παχιά τὰ στρώματά τους ξάφνου
90 πετιῶνται ὡς ἀ βρυκόλακες, νὰ μποῦνε
στὸν ψεύτικὸ τους τάφο, νὰ γλιτώσουν
μιὰν ἔρμη ζωὴ ποὺ οἱ ἴδιοι ὀρίζοντές τῆς
πλατύτεροι ἀπ' τὸν τάφο αὐτὸ δὲν εἶναι;
Αὐτοί, ποὺ τρέμουνε τοῦ λαοῦ τὴ γλώσσα
σὰν ἄκουσμα σειρήνας;

Πιές μου, φίλε...

» Ἀλλ' ὄχι... ἄλλ' ὄχι... Τί θὰ πεῖς, τὸ ξέρω!

» " Πνέμα γυμνὸ ! Ἐδωδιὰ σπαθιοῦ, πλυμένου
μὲς στ' ἄχαρο αἶμα τῶν ὄχτρων ! Νίκη,
νίκη στὰ σκιαχτρα ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη... Τρόμος,
90 ναί, τρόμος στὰ φαντάσματα !

Ἡ Ἑλλάδα
θὲ νὰ γυρίσει νὰ βρεῖ τὴν Ἑλλάδα ! "

Φίλε, χαῖρε ! »

ΔΙΟΝΥΣΟΣ ΕΠΙ ΛΙΚΝΩ

Νύχτα μεγάλη, νύχτα μάνα μές στῶν αἰώνων
 τὶς νύχτες, νύχτα κούνια τῶν Τιτάνων
 βρεφῶν, π' ἀπόψε ρίχνεις, κι ὄλο ρίχνεις
 τὸ χιόνι Σου γοργό, πυκνόν, ἀνάμεσό μου
 κι ἀνάμεσα τοῦ κόσμου, κλείνοντάς με
 μονάχο στὴν ἀπάτητη σκοπιά μου,
 (ὄρθιο κιβούρι, ποῦ μὲ μέλη παγωμένα
 βιγλίζω ἀκοίμητος τὰ σύνορα τοῦ χρόνου)

10 Νύχτα - μητέρα, στὴ σιωπὴ Σου, ἐνῶ λογιάζω
 πὼς πάει νὰ σβήσει μές στὰ στήθη μου ἡ καρδιά μου
 — τί ὑπνώσαν ὄλα, ἢ γῆ στὰ πόδια μου ἀποκάτου,
 βαθιὰ τὰ οὐράνι' ἀπάνωθέ μου, κι ἀγρυπνάει,
 θαρρῶ, στὰ τάρταρα μονάχα ὁ Βύθιος Δράκων,
 καὶ πιά ἀπ' τὰ χεῖλη μου μπροστά δὲν ἀναφαίνει
 μηδὲ τοῦ χνότου μου ὁ ἀχνός, μὰ νὰ τὰ κλείσει
 παραμονεύει ὁ θάνατός μου —, αἰφνίδια, λέω
 μωροῦ παιδιοῦ πὼς ἀγρικιέμαι κάποιο κλάμα,
 ἀλαργινό, τρεμάμενο, κι ἀναρωτιέμαι:
 « Τάχα παιδί γεννιέται ἀπόψε, πάλι, νέο,

ὁ ἀπ' αἰώνων θεός; »

'Ἄλλ' ὃ Μητέρα- 20
 νύχτα, μάταια στυλώνω τὴν ἀκοή μου
 πίσω ἀπ' τὸ κλάμα αὐτό, μήπως ἀδράξω
 στ' αὐτὶ μου βάβισμα σκυλιῶν μακρὰ σὲ στάνη
 τῆς Βηθλεέμ, καὶ μάταια ἀνοίγω τὴ ματιὰ μου
 μὴ δῶ ἀρχαγγέλων σύναξη πυκνὴ ἦ, πιὸ κάτω,
 φωτιὰ τσοπάνων νὰ τρυπάει τὰ μαυρα σκότη.
 'Ἄλλ' ὃς τὰ νέφη ἀποσκεπάζονται ἀπὸ νέφη
 κι ὄλα τὸ χιόνι σιωπηλὰ τὰ σαβανώνει,
 λύκων ἀκούω οὐρλιάσματα νὰ Σὲ γεμίζουν,
 θρηνητικά, μακρόσυρτα, στριγκά, μεγάλα, 30
 λύκων ἀκούω γοργὰ κοπάδια νὰ περνᾶνε,
 μακρὸς στρατός ποῦ διασκελάει μέσ' ἀπ' τὰ χιόνια,
 μὰ, ὡς ξαφνικὰ γυρίζεις πίσω στὴ σιωπὴ Σου,
 ξαναρωτιέμαι τὸ ἴδιο ρῶτημα βαθιὰ μου.

Κι ἀπάντησή μου, ὡς νὰ γκρεμίζεται τὸ τεῖχος
 ποῦ μὲ κυκλάνει τῆς σιγῆς σ' ἄγριου στροβίλου
 τὸ αἰφνίδιο ξέσπασμα, ντυτοὶ γιὰ σάβανά τους
 τὸ ἴδιο τὸ χιόνι ποῦ τὸ χνάρι τους ἐπῆρε,
 μύριοι νεκροὶ τριγύραθέ μου, σάμπως μύριοι 40
 φυλακισμένοι ποῦ γκρεμίσανε τὰ τεῖχη
 τῆς φυλακῆς τους, σὰν τρελοὶ ποῦ ξάφνου βρῆκαν
 ἀπὸ τὴ θύελλαν ἀνοιχτὴ πλατιὰ μιὰ θύρα
 τοῦ Ἑρμου σπιτιοῦ τους κι ὄλοι ὀρμώντας πρὸς τὴ νύχτα
 ἐδιασκορπίσανε στὸ διάστημα, μὲ θρήνους
 πνιχτοὺς στὸ κρύφιο τοῦτο ρῶτημά μου,
 μὲ μιὰ φωνή, λογιάζω, τώρα νὰ μοῦ λένε:
 « Παιδί γεννιέται ἀπόψε, ἀλήθεια, νέο,
 ὁ ἀπ' αἰώνων θεός... Μὰ ποῦ οἱ φρουροὶ 'ναὶ

50 πού στ' ἄγια σύνορα ἀγρυπνᾶνε, ἀπὸ τοὺς λύκους
νὰ διαφεντέψουνε τὸ βρέφος; 'Πέ μας, ποὺ εἶναι;»

Τέτοια, λογιᾶζω, ἀκούω, Μητέρα-νύχτα,
στά βᾶθη μου ἄμετρη φωνή· κι ὡς ἄξαφνα ὄλο
τὸ κοσμογόνο ν' ἀντηχάει τὸ σειστρο
μὲς στὴν καρδιά μου, Νύχτα, κούνια τῶν Τιτάνων
βρεφῶν, ἀνεβασμένος στὸν παλμό Σου
τὸ μυστικό, ποὺ κάθε χτύπος του κ' αἰώνας,
στά σκότη ὄρμῳ γιὰ νὰ φωνάξω τοὺς συντρόφους,
στά σκότη ὄρμῳ, πάνω ἀπ' τὰ χιόνια καὶ τοὺς τάφους,
καί, τέτοια λέγοντας στά τρίστρατα, τοὺς κράζω :

60 «Γλυκό μου βρέφος, Διόνυσέ μου καὶ Χριστέ μου·
Τιτάνας νέος κι ἂν ἦρτες σήμερα στὸν κόσμο,
μάνας δὲν ἔχεις ἀγκαλιὰ νὰ Σὲ ζεστάνει...
Τι εἶσαι τῆς νύχτας τούτης γιός, ποὺ μᾶς κυκλώνει,
τῆς νύχτας τούτης καὶ τῆς ἀγρυπνῆς καρδιάς μας
πού, σπῖθα ζωῆς μέσα στὸ χάος τὸ παγωμένο,
παλεύει ἀπόψε μὲ τὸ θάνατο τὸν ἴδιο,
δικό μας θάνατο καὶ θάνατο τοῦ κόσμου!
Κι ἂ, τὸ κατέχουμε, π' ἂν ἴσως, νέε Τιτάνα,
ἀπ' τὴν καρδιά μας δὲν πιαστεῖς τὴ νύχτα τούτη,
70 νὰ τῆς βυζάξεις στάλα στάλα ὄλο τὸ αἷμα,
αὔριο κ' Ἐσὺ μὲ τοὺς νεκροὺς θεὸ νὰ λογιέσαι!
Μὰ κάλλιο τὸ ἔχουμε νὰ μείνουμε θαμμένοι
στά ὀρθὰ κιβούρια ποὺ τὰ μέλη μας παγώνουν,
παρὰ ὁ παλμός Σου νὰ σβηστῆι μὲς στά σκοτάδια
μ' ὄλους τοὺς ἄλλους ποὺ πληθαίνουν τὸ κοπάδι
τῆς ἀκατάγραφης ὄργης, κ' οἱ ἄγριοι λύκοι
ἀπὸ μακράθε νὰ ὀσμιστοῦνε τὴν κουνιά Σου!

Μὰ ὡς ἡ κουνιά Σου εἶν' ἡ ἀσπίδα τῶν ἀσπίδων,
κ' ἐμεῖς Κορύβαντες τριγύρα της κινᾶμε
γιὰ νὰ ὀρχηθοῦμε τὸν πυρρίχιο τὸ στερνὸ μας, 80
στὴν ἴδια ἀσπίδα μας τίς σπάθες μας χτυπώντας,
ἀπὸ κοντὰ Σου ν' ἀποδιώξουμε τοὺς λύκους!
Ὅλονυχτίς θεὸ νὰ ὀρχηθοῦμε γύραθὲ Σου,
κι ὅσο κι ἂν εἶναι ἡ νύχτα τούτη νὰ κρατήσῃ
ἐμεῖς θὰ ὀρχιοῦμαστε ὡς στὴν ὥρα, ποὺ τὰ σκιάχτρα
τοῦ σκοταδιοῦ θὰ ἔχουνε φύγει, κ' ἡ φωνὴ Σου,
φωνὴ θεοῦ π' ἀνασηκῶνετ' ἀπ' τὸν ὕπνο,
φωνὴ "μεθύοντος ἰσχυροῦ", θεὸ νὰ καλέσει
στὴ ζέστα τοῦ ἡλίου ξαφνικὰ τοὺς πεθαμένους, 90
ἐνῶ ἀποπᾶνα ἀπὸ τὴν κούνια Σου θὰ γέρνει
ἡ σκιά τῆς μᾶς Σου παντοδύναμης Ἀμπέλου,
γλυκό μας βρέφος, Διόνυσέ μας καὶ Χριστέ μας!»

ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Τὰ χελιδόνια τοῦ θανάτου, Σοῦ μηνᾶν μιὰν ἄνοιξη
καινούρια, Ἑλλάδα, κι ἅπ' τὸν τάφο Σου γιγάντια γέιννα.
Μάταια βιγλίζει τῶν Ρωμαίων ἡ κουστῶδια τριγύρα Σου.
Ἄκόμα λίγο, κι ἀνασταίνεσαι σὲ νέο Εἰκοσιένα!

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ 1944

Ἄς σπάσει ὁ λόγος τὰ δεσμά,
κι ἄς μείνει μιὰ ἡ κραυγή μας:
« Ἀπάνω ἀπὸ τὴ γῆ μας
τὸ Πνέμα ν' ἀπλωθεῖ! »

Τι, σκίζει πιά τὸ σάβανο
κι ἀπὸ τὸν τάφο βγαίνει
ἡ Ἑλλάδα ἀναστημένη,
μὲ νέο τρανὸ σπαθί...

Τὸν οὐρανὸν ἀγγίζοντας
μὲ τοῦτο, θά χαράξει
σὲ Σκέψη καὶ σὲ Πράξη
τὸ νέο κατεβατό,

ποῦ ἐμεῖς, νὰ τὸ φυλάξουμε,
μὲ χέρια λαβωμένα
δουλεύουμε ὀλοένα
τὴν ἀξία Κιβωτό!

Νέκυια Α'
(1910—1925)

ΜΑΒΙΑΗΣ

Ἐν δὲ φάει καὶ ὄλεσσον
ΟΜΗΡΟΣ

«Στὸ φῶς θανάτωσέ με!» Ὅμοιος ὁ Αἴαντας.
μορφὴ τοῦ Ὀλύμπου, ἀντίκρισε τὴ Μοῖρα...
Τὰ ὄγρὰ γλαυκά του μάτια τὸν ἀγνάντεψαν
τὸ Θάνατο νὰ τοῦ φωτάει τὴ Λύρα,
στοῦ Γαριβάδου τὸ ἔλικο τὸ φόρεμα
σὰ γύρευε τὴν ἥρωικὴ πορφύρα!

Ἀγαλματένια ἢ Ἡθικὴ· καὶ πύργωνε
τὸ λόγο του μεστὴ ἀπὸ Νοῦ ἢ Πατρίδα.
Ἵστερη λάμψη στὰ μεγάλα μάτια του,
τὰ κουρασμένα, ἢ ἐχθρικὴ λεπίδα...
Μὰ ἦταν ὄγρὰ, ὅπως ὄλοι τὸν γνωρίσαμε,
σὰ ν' ἀναβράαν μιὰν ἄσωτην ἐλπίδα!

Στὴν πλάνη ὀμπρὸς γυμνὸς ἐστάθη ἀντίμαχος,
νοῦς καὶ κορμὶ, καὶ μιὰν ὀλύμπια χάρη,
σὰ νέφι θεοῦ, τὴ δύναμή του σκέπαζε,
μαζὶ Σοφὸ, Ποιητὴ καὶ Παλικάρι!
Σὲ μέταλλο σκληρὸ μὰ ἀπαλοφάνταστο
ξανάχυσεν ἀτσάλι καὶ λογάρι!

10

Τὸ μεγάλο κορμὶ Σου, ὀμπρὸς στὰ Γιάννενα,
20 καὶ ὁ λογισμός Σου, κορυφὴ τῶν κρίνων,
ἄς εἶναι ἀρχὴ ν' ἀνοίξει ἡ Πύλη διάπλατα
τοῦ ὄχτροῦ, γιὰ νὰ μπει τὸ ἄνθος τῶν Ἑλλήνων!
Κι ἄς Σοῦ κάμουν οἱ νιοὶ τὸ νεκροκρέβατο
μὲ τῶν δαφνῶν κλαριά καὶ μὲ τῶν σκίνων,

νὰ σὲ φέρουν, ὦρατε κι ὕσπιλε Ἥρωα,
σὰ λείψανο ἄγιο μπρὸς στὴν Ἁγία Πύλη.
Τοῦ στρατοῦ τῆς Ἠπειροῦ ὄλα ἄς σκύβουνε
νὰ Σοῦ ἀγγίξουν τὸ μέτωπο τὰ χεῖλη...
Ἄπλως στρατιώτης κ' ἐγώ, σκύβω δίνοντας
30 τὸν ὕστερο ἀσπασμὸ σ' Ἐσέ, Μαβίλη!

Νέκυια Β' (1930—1945)

ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ

Χαρά σ' εκείον πού πρωτοσήκωσε,
ἀπ' τις σκόνες σκεπασμένο,
τὸ δίστομο σπαθί τοῦ Λόγου Σου
στὸν ἥλιο, Μακρυγιάννη,
κ' εἶδε πού οἱ κόψες του μεμιᾶς ξαστράψαν,
ἀνέγγιχτες, στὸ φῶς,
κι οἱ δυὸ πλευρές του λάμπαν
γυμνές,
σά νά 'βγαιναν τὴν ἴδια τούτην ὥρα ἀπὸ τ' ἀκόνι,
10 καὶ πῶς βωδοῦσαν, ἀπ' τὴ μιὰ μεριά πλυμένες
μὲ τὸ αἷμα τῶν ὀχτρῶνε,
κι ἀπ' τὴν ἄλλη
σάμπως νά θέρισαν αὐτὴ τὴν ἴδιαν ὥρα
μοσκιές καὶ βιόλα ἀπ' τοῦ μπαξέ Σου τὰ λουλούδια!

Κι ἀπάνω καὶ στίς δυὸ πλευρές γραφή.

'Απ' τὴ μιὰ,
τὰ λόγια αὐτά Σου χαραγμένα, στρατηγέ μας:
«Τὴ λευτεριά μας τούτη δὲν τὴν ἤβραμε στὸ δρόμο,
καὶ δὲ θά μπουδμεν εὐκόλα στοῦ αὐγοῦ τὸ τσόφλι,

γιατί δὲν εἴμαστε κλωσόπουλα, σ' αὐτὸ νά ξαναμποῦμε πίσω» 20
μὰ ἐγίναμε πουλιά,
καὶ τώρα πιά στὸ τσόφλι μέσα δὲ χωροῦμε.»

Κι ἀπὸ τὴ δεύτερη πλευρά,
γραφή ἄλλη χαραγμένη:
«Ἀπάνω στὴν ἀλήθεια μου
ἀκόμα καὶ τὸ θάνατο τὸν δέχομαι·
τί τόσες φορές τὸ θάνατον ἐξύγωσα, ἀδερφοί μου,
καὶ δὲ μὲ πήρε,
πού, γιὰ τοῦτο,
τὸ θάνατο καταφρονῶ,
30 κι ἀπάνω στὴν ἀλήθεια μου πεθαίνω.»

Χαρά σ' εκείον πού πρωτοσήκωσε ἀπ' τὸ χῶμα αὐτὴ τὴ σπάθα
καὶ τέτοια διάβασεν ἀπάνω της βαγγέλια.

Χαρά, λοιπόν, σ' 'Εσένα πρώτα, γερο-Βλαχογιάννη!

*

Μὰ τώρα καὶ σ' ἐμᾶς χαρὰ
πού ἀπ' τις ἐφτά πληγές τοῦ στρατηγοῦ μας,
πού σιωπηλὰ ξανάνοιξαν καὶ τρέχουν,
σὰν ἀπὸ ἐφτά πηγές
κι ὡσὰν ἐφτά ν' ἀνάβρυζαν μπροστά μας ἅγια κεφαλάρια,
40 σὲ τοῦτα σκύβοντας,
πλατιά τὴ δίψα μας,
βαθιά τὴν πίκρα μας
νὰ ξαλαφρώσουμε μποροῦμε!

Καὶ νά πού, σκῶνοντας τὰ μάτια ἀπ' τις πληγές του,

θαρροῦμε τώρα πῶς ἀκέριο θὰ τὸν δοῦμε
μὲς στὰ χρυσάρματά του, ὅπως τὴ μέρα
πού, σὰ ν' ἀνέβαινε ψηλότερα κι ἀπ' ὅποιο θρόνον,
ἐκαβαλίκεψε πὰ στ' ἄλογο τοῦ Καραϊσκάκη,
ἢ τὴ βαθιὰ πῶς θὲ ν' ἀκούσουμε φωνὴ του,
50 καθὼς ἀπάνω στὴν πιδὸ πλούσια τῆς καρδιάς του ἀνάβρα
κάνοντας ἔφοδο γιὰ τοῦ ἴδιου τ' οὐρανοῦ τὶς πύλες,
ἤρωας μιλοῦσε μὲ τὸ Θεό, στόμα μὲ στόμα,
κ' εἶχε σὲ χεῖλη καὶ καρδιὰ φωτιά τὸ Λόγο :

«Τί καρτερεῖς ἀκόμα τάχα, Δικαιοκρίτη ;
Ποῖός μὲ χαλκὰ τοὺς ἀνεμους θὲ νὰ Σοῦ δέσει,
ἢ ποῖός στὰ νέφη Σου θὰ βάλει χαλινάρι ;
Στὴ γῆ, πού ἀπόμεινε ἄνυδρη, ἄκαρπη καὶ στεῖρα,
ποτιστικιὰ πότε θὰ στείλεις τὴ βροχὴ Σου
νὰ σκάσει, κύματα ψηλὰ ἀσταχυῶν, τὸ σπῆρο
60 πού στ' ὄνομά Σου ἐγὼ ὄσπειρα ἀπὸ τόσα χρόνια ;»

Κ' ἐμεῖς, π' ἀκοῦμε, ἀναταράζεται ἡ καρδιά μας
σὰ σβόλος χῶμα πού τὸν ἔκοψε τ' ἀλέτρι
καὶ νιώθει μέσα του τὴ ζωὴ νὰ μυρμηγκιάζει,
κι ὡσὰν τὴ μήτραν ὅπου δέχτηκε τὸ σπῆρο
σκιρτάει νὰ θρέψει καὶ νὰ δέσει καὶ νὰ πλάσει
τὸν κόσμον πού καρτέραγε ἀπὸ τόσα χρόνια,
σπαρτὸς ἀπ' τὸ δικό Σου Λόγο, Μακρυγιάννη !

Κι ὄλων μας τὸ αἷμα θέλει νὰ ἴμει μὲς στ' ἀλάκι,
τὸ ἴδιο χωράφι νὰ ποτίσει, στρατηγέ μας !
70 Τὶ πιά δὲν εἴμαστε στὸ «ἐγώ», ὡς Ἐσὺ μᾶς τό ἴπες,
μὰ σήμερα εἴμαστε στὸ «ἐμεῖς», κι ἄς μαζωχτοῦμε
σ' ἓνα σκοπὸν, ἄν θέλουμε νὰ φκιάσουμε χωριὸ καὶ κόσμον ! . . .

Κι ἄξιο ξαντίμεμα τοῦ μόχτου μας ἄς εἶναι
πού ἀπ' τὶς ἑπτὰ πληγές Σου, στρατηγέ μας,
πού σιωπηλὰ ξανάνοιξαν καὶ τρέχουν,
σὰν ἀπὸ ἑπτὰ πηγές
κι ὡσὰν ἑπτὰ ν' ἀνάβρυσαν μπροστά μας ἅγια κεφαλάρια,

σὲ τοῦτα σκύβοντας,
πλατιά τὴ δίψα μας,
βαθιά τὴν πίκρα μας
νὰ ξαλαφρώσουμε μποροῦμε !

80

ΠΑΛΑΜΑΣ

Ἦχηστε, οἱ σάλπιγγες... Καμπάνες βροντερές,
δονήστε σύγκορμη τὴ χώρα, πέρα ὡς πέρα...
Βογκήστε, τύμπανα πολέμου... Οἱ φοβερές
σημαῖες, ξεδιπλωθεῖτε στὸν ἀέρα!

Σ' αὐτὸ τὸ φέρετρο ἀκουμπᾶ ἡ Ἑλλάδα! Ἐνα βουνὸ
μὲ δάφνες ἂν ὑψώσουμε ὡς τὸ Πήλιο κι ὡς τὴν Ὀσσα,
κι ἂν τὸ πυργώσουμε ὡς τὸν ἑβδομο οὐρανό,
ποιὸν κλεῖ, τί κι ἂν τὸ πεῖ ἡ δικιά μου γλώσσα;

Μὰ Ἐσύ, Λαέ, ποῦ τὴ φτωχή Σου τὴ μιλιὰ,
10 Ἦρωας, τὴν πήρε καὶ τὴν ὑψωσε ὡς στ' ἀστέρια,
μεράσου τώρα τὴ θεϊκὴ φεγγοβολιὰ
τῆς τέλειας Δόξας Του, ἀνασήκωσ' Τον στὰ χέρια

γιγάντιο φλάμπουρο, κι ἀπάνω κι ἀπὸ μᾶς
ποῦ Τὸν ἠμνοῦμε, μὲ καρδιὰ ἀναμμένη,
πὲς μ' ἕνα μόνο ἀνασασμόν: «ὁ Παλαμᾶς!»,
ν' ἀντιβογκήσει τ' ὄνομά Του ἡ Οἰκουμένη!

Ἦχηστε, οἱ σάλπιγγες... Καμπάνες βροντερές,
δονήστε σύγκορμη τὴ χώρα, πέρα ὡς πέρα...
Βογκήστε, βούκινα πολέμου!... Οἱ ἱερές
σημαῖες, ξεδιπλωθεῖτε στὸν ἀέρα!

20

Σ' αὐτὸ τὸ φέρετρο ἀκουμπᾶ ἡ Ἑλλάδα! Ἐνας λαός,
σηκώνοντας τὰ μάτια του, τὴ βλέπει
κι ἀκέριος φλέγεται ὡς μὲ τ' ἄδυτο ὁ Ναός,
κι ἀπὸ ψηλὰ νεφέλη Δόξας Τοῦ σκέπει.

Τι πάνωθὲ μας, ὅπου ὁ ἄρρητος παλμὸς
τῆς αἰωνιότητος ἀστράφτει, αὐτὴ τὴν ὥρα
Ἦρφέας, Ἦράκλειτος, Αἰσχύλος, Σολωμὸς
τὴν ἀγια δέχονται ψυχὴ τὴν τροπαιοφόρα,

πού, ἀφοῦ τὸ Ἔργο τῆς θεμέλιωσε βαθιὰ
στὴ γῆν αὐτὴν μὲ μιὰν ἰσόθεη Σκέψη,
τὸν τρισμακάριο τώρα πάει ψηλὰ τὸν Ἰακχο
μὲ τοὺς ἀθάνατους θεοὺς γιὰ νὰ χορῆσει.

30

Ἦχηστε, οἱ σάλπιγγες... Καμπάνες βροντερές,
δονήστε σύγκορμη τὴ χώρα, πέρα ὡς πέρα...
Βόγκα, Παιάνα! Οἱ σημαῖες οἱ φοβερές,
στῆς Λευτεριάς ξεδιπλωθεῖτε τὸν ἀέρα!

36

Ἐψυχονάμα ὁ Διγενὴς στὸ σιδερό κρεβάτι.
 Τὸν τριγυρίζαν οἱ γιατροὶ μὲ τὰ χαρτιά στὸ χέρι,
 κι ἀπόξω καρτερούσανε δικοὶ καὶ συντοπίτες.
 Θέλαν νὰ μπουνε νὰ τὸν δοῦν, κι ἀκόμα ἀκροφοβοῦνταν.

Σηκώνει τὸ κεφάλι του καὶ λέει στὴν ἀδερφή του:
 «Ἄσ' τους νὰ μπουνε νὰ μεῖ ἴδουν κ' ἔχω καλὰ μαντάτα.
 Τὶ τώρα δὲ εἶχ' ἀντάμωση μὲ τὸν Καραϊσκάκη,
 κι ὁ Μακρυγιάννης ἔστεκε σιμὰ κι ἀφουκραζόταν:
 "Γιάννη, ἐτοιμάσου νὰ ῥχεσαι νὰ στήσουμε ταμπούρι
 10 στὸν κάτω-κόσμο μυστικό, καὶ θέμε τ' ἄρματά Σου.
 Καὶ θέλουμε τὴ γνώμη Σου, καὶ θὰ ῥχεις τὴ δική μας.
 Τὶ τώρα κρίνεται ἡ ζωὴ βαριά τῆς Ρωμιοσύνης,
 καὶ πρωτοσυβουλάτορα Σὲ κρᾶζουμε κοντά μας!"»

Ἀκούμπησεν ὁ Διγενὴς στὸ σιδερό κρεβάτι,
 κι ἀπέ, τὰ μάτια γύρισε στὴν πόρτα, καὶ ξανάπε:
 «Πές τους νὰ μπουν ὅλοι μαζί, κι ὅς μὴν ἀκροφοβοῦνται.
 Τ' ἦρτ' ὁ καιρὸς γιὰ σύναξη τρανὴ παλικαριῶνε.
 Μιά ὀρμήνια θέλω νὰ τοὺς πῶ, καὶ βιάζομαι νὰ φύγω:
 Τῆ Λευτεριά, τῆ Λευτεριά, τῆ Λευτεριά ὡς τὰ ὕψη,

τῆ Λευτεριά ὡς τὸ θάνατο, τῆ Λευτεριά ὡς τὸν Ἄδη,
 20 κι ἀπέκει τ' ἄλλα εἶναι καλὰ, ἀπάνω ἢ κάτω-κόσμος!»

Χιμήζανε ν' ἀκούσουνε ὅσοι ἔστεκαν στὴ θύρα,
 κι ὅσοι δὲ μῆκανε προχτές, τριγύρα Σου εἶναι τώρα.
 Μὰ δὲν τοὺς παίρνει, δὲ χωρεῖ τόσο μικρὸν ἄλῳνι
 νὰ Σὲ κυκλώσουν καὶ χορὸ τριγύρα Σου νὰ στήσουν.
 Τὸ πανηγύρι εἶναι πολὺ, κι ὁ τόπος εἶναι λίγος.

Τραβᾶμε στὴν ἀπλοχωριά, πᾶμε στὸν δῶ ἀγέρα'
 πιάστε, ἀπ' τὴ μιά της τῆ γωνιά στὴν ἄλλη, τὴν Ἑλλάδα,
 γιὰ νὰ γιομίσου' τὰ βουνά, καὶ νὰ γιομίσου' οἱ κάμποι,
 30 τότε νὰ στήσουμε χορὸν ἀξιο Σου, ἀντρειωμένε!
 Ν' ἀκοῦς ἀχῶ ἀπ' τὴν κάσα Σου τριγύρα ν' ἀνεβαίνει,
 ν' ἀκοῦς τὸ ποδοβολητό, ν' ἀκοῦς καὶ τὸ τραγούδι,
 νὰ σεῖεται ἡ γῆ ὡς τὰ Τάρταρα γιὰ Σένα, Βλαχογιάννη!

Ὡ τοῦ Πινδάρου σύνθρονος ψυχῆ,
 συνέστε τῶν θεῶν,
 Ἄνδρέα Κάλβε·
 ἀπὸ τῆ σφαίρα τῆς καρτερίας Σου,
 ὄθε
 σὰν ἀετὸς αἰῶνα δλόκληρο ἐποπτεύεις
 τὰ Ἑλληνικὰ τὰ βάραθρα,
 κατέβα·
 κατέβα χαμηλότερα σ' ἐμᾶς, ὥσότου
 10 τῶν φτέρουγῶν Σου τῶν Πηγόσειων κἂν ἀκούσουμε τὸ ρόμβον,
 ἢ ὅσο μόλις
 τῆς χρησιμοδότισσας φωνῆς Σου ν' ἀντηχῆσει
 ἢ θεία κλαγγή
 στὰ βᾶθη μέσα τῶν ψυχῶν μας!

Ἄλλ' ὦ ἀσυντρόφιαστο ἀρετῆς πελώριο κλέος,
 ἂν στῶν Ὠδῶν Σου
 σκύψω τίς πλάκες ποῦ κατέβασες ἀπ' τ' Ὄρος,
 δὲν εἶναι τοῦτο κλίμακα ἀρκετὴ γιὰ νὰ ζυγῶσω
 ἀπὸ 'να σ' ἄλλο ἀναβαθμὸ τὴν ἀκοή μας
 20 στῶν αἰωνίων Σου ἐντολῶν τὸν ἄρτιο Λόγο;

Δὲν εἶναι τάχα κλίμακα ἀρκετὴ,
 τὸ πρόσωπό Σου,
 ποῦ εἰκόνα του καμιά δὲν ἄφηκες ἔξοπισω,
 νὰ τὸ ἀντικρίσω ξάφνου
 ὡς ἦτανε τίς ὄρες
 ποῦ, μὲ τὰ μάτια σὰν ἀστέρια ἀπὸ τὴ φλόγα
 τῆς ὕψηλῆς Ἐμπνοῆς,
 στὴ θύρα ἐμπρὸς τοῦ πεπρωμένου
 ἔστεκες ὄρθιος,
 καὶ σιμὰ στοῦ μῆματός Σου 30
 τ' ἀνοικτὸν στόμα
 ἔκρουες τὴ Λύρα;

Ὡ γεννημένε
 σὲ χρόνους ἁγίους
 ποῦ τοὺς φώτιζεν ἡ λάμψη τῶν σπαθιδῶν μας,
 ποῦ τοὺς ἐφλόγιζεν ἡ φλόγα τῶν πυρσῶν μας,
 εἶδες τὸ κύμα τῶν γιγάντων
 τὴν κεφαλὴ νὰ καταπνίγει τῶν ἀνόμων,
 εἶδες τίς μέρες
 πάνω στὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων ναῶν νὰ φέγγουν 40
 σὰν ὅταν ὁ Ἑλληνας κι ὁ Θεὸς ἀδερφωμένοι
 χειροκρατιοῦνταν ὅμοια ἐλεύθεροι κι ὠραῖοι,
 κι ὄλων τὰ μέτωπα,
 παιδιῶν, ἀντρῶν, γερόντων,
 χλωρὴ τὰ σκίαζε καὶ τ' ἀνάπαυε ἅγια δάφνη!

Εἶδες τὴ θεία, τὴ μεγαλόχαρη Μητέρα
 ἀπὸ τὴν κόμη νὰ τραβᾷ τὴν τυραννίδα
 στὸ χῶμα κάτω,
 κι ὦ, ὕψιστη χαρὰ Σου,

50 Κάλβε,
έκει μπροστά Σου,
θεοτικό, ιερό, μεγάλο,
είδες ν' άστράφτει ξάφνου, ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ,
ΤΟ ΔΕΛΦΙΟΝ ΟΡΟΣ!

Και τότε, έκει τὸ πόδι στήνοντας, στῶν αἰώνων
τὰ τέλεια σύνορα ὑψωμένους
φανερῶθης,
πάνω ἀπ' τὰ ερείπια,
Ποιητής,

60 και δὲν κρατοῦσες
κοντύλι δλότελα, μὰ σπάθα,
κι ἀκουμποῦσες
πὰ στή λαβή της τὸ μεγάλο μέτωπό Σου.

Κ' ὤμησες τότε :
Εἰκοσιμιά Ὁδές,
ἢ μιά μετὰ τὴν ἄλλη,
ἀπ' τ' ἀμβροσίοδμον στόμα Σου ἀναβλύσαν
ὡς τὰ θαυμάσια, ἀέναα τῆς Ἀρετῆς νερά
στοὺς αἰώνιους βράχους...

70 Ἄλλὰ ἰσχυρόν ἦταν τὸ νάμα, ἦταν ὁ τόπος
ψηλὸς πολὺ,
καὶ λίγοι, ἅ, λίγοι τῆς πηγῆς Σου
τὸν ἅγιο κέλαδο ἐνωτίστηκαν, τὸν ἅγιο
κέλαδο ἀνέβηκαν ν' ἀκούσουν καὶ νὰ πιοῦνε!

Και τότε, ἰδοὺ·
σὰν ἀετὸς ὁποῦ γυρίζει,

ἂν ἐπλησίασε μιὰ στιγμή τὴ βουὴ τοῦ κόσμου,
στὸ ὕψος τῆς Ἰδίας του σιγῆς,
στῆς δυνάμης του τὸν καθαρὸ οὐρανὸ αὐτεξόριστος,
ἀπ' ὅπου
οἱ πόλεις χάνονται ὡς ἄτμοι, καὶ τὰ πελάγη
ἀπ' τίς κορφές ὡσὰ σταλιές δροσιᾶς φαντάζουν,
στῆς καρτερίας Σου ἀποσύρθηκες τὴ σφαῖρα,
κ' ἔκει,
στ' ἀκραῖα τοῦ Λόγου σύνορα σημένους,
αἰῶνα δλόκληρο τὰ βάραθρα ἐποπτεύεις τὰ Ἑλληνικά,
κι ἀπ' τὴν ἀπάτητη σκοπιά Σου
φρουρεῖς ἀκοίμητος,
φρουρεῖς καὶ περιμένεις!

